

[Handwritten signature]

2a. Toelichting Financieel beeld

Algemeen

- Voordat we ingaan op de specifieke agendapunten geef ik graag een toelichting op het brede beeld van de rijksbegroting.
- In algemene zin staat de Voorjaarsnota in het teken van de uitwerking van het coalitieakkoord. Deze kabinettsperiode wordt 75 miljard extra vrijgemaakt. De omvang van het coalitieakkoord brengt daarom de dure plijt met zich mee om goede plannen op te stellen en daarmee de aankomende tijd de doelen uit het coalitieakkoord te realiseren. In de begrotingsbilateralen met de vakministers zijn veel plannen besproken en ik ben dan ook blij dat met de Voorjaarsnota veel van de extra coalitiegelden worden toegevoegd aan de begrotingen.
- Met het coalitieakkoord hebben we wél de budgettaire grenzen opgezocht. We varen scherp aan de wind. Dat zie je terug in de cijfers.
- Indicatief ligt onze saldo-raming vanaf 2024 de komende jaren boven de -3 % bbp. De grens is dus bereikt.
- In Brussel heeft Nederland andere lidstaten er altijd op gewezen op het belang van de -3%-regel. Dit betekent dat we het saldo niet verder kunnen laten verslechteren. Opgaven moeten worden gedeekt.
- Dit betekent concreet dat er geen financiële of salduimte is voor aanvullende wensen bovenop het coalitieakkoord.
- De afgelopen weken heb ik de reguliere jaarlijkse begrotingsgesprekken met de ministers gevoerd. Vanavond spreken we over de aanvullende politieke keuzes.

1. Over de begrotingsgesprekken met de vakministers het volgende:

- De begroting wordt bijgesteld op basis van de macro-economische raming van het Centraal Economisch Plan 2022 van het CPB. Ook worden de plussen en minnen uit het uitvoeringsbeeld 2021 van het staand beleid verwerkt. Substantiële structurele tegenvalters doen zich voor bij de asielraming en de huurtoeslag.
- Incidenteel hogere uitgaven doen zich met name voor bij toeslagen en de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.
- Deze uitgaven lopen mee in de herijking van het uitgavenplafond zoals aangekondigd in de Startnota. Het uitvoeringsbeeld leidt tot een (beperkte) verslechtering van het EMU-saldo in de jaren t/m 2027 bedragen ca. 0,0 tot 0,2% bbp. Dit is verdedigbaar gegeven dat het uitvoering van staand beleid betreft én reeds is aangekondigd in de Startnota.
- Bij het coalitieakkoord is voor de koopkracht gerekend met indexatie van de kinderbijslag (AKW). De benodigde middelen zijn echter nog niet toegevoegd aan de begroting. Deze dekkingsopgave wordt gedeckt uit de indexatie van de middelen uit het coalitieakkoord die op de Aanvullende Post staan. Hiermee is AKW-opgave gedeckt binnen de begroting.
- Binnen het inkomstenkader zijn de verschillende mee- en tegenvalters in beeld gebracht en opgelost. De koopkracht 2023-2025 - inclusief de ontwikkeling van de zorgpremies - komt terug in augustus, omdat de onzekerheid in de raming nu te groot is. Dat betekent dat er in augustus geschoven kan worden binnen het koopkrachtpakket. De ruimte daarvoor is de 3 miljard lastenverlichting voor middeninkomens uit het coalitieakkoord.

2. Voor nu resteren dan ook vier dossiers die een duidelijke politieke keuzes vragen, namelijk de invulling van de VPB-taakstelling uit het CA, Box 3, AOW en Defensie. Daarover komen we zo te spreken.

*Bovenstaande staat toegelicht in het algemene bespreekstuk voorjaar 2022. Desgewenst uitdelen.
Gelegenheid voor vragen over het financieel beeld.*

2b. Resterende dossiers

- Voor vanavond zijn vier onderwerpen voorbereid om met elkaar te bespreken. De VPB, Box 3, koppeling AOW aan minimumloon en Defensie.
- Ik stel voor te beginnen met een ronde om vast te stellen dat dit inderdaad de vier onderwerpen die aanvullende besluitvorming vergen en in welke volgorde we deze onderwerpen willen bespreken.
- Voordat we dit doen wil ik nog graag zeggen dat vanavond niet bedoeld is om al besluiten te nemen. Het is inventariserend en verkennend.
- Zoals bij elke besluitvormingsronde geldt, geldt ook hier dat niets is besloten totdat alles is besloten.
- Vanavond willen we vooral ophalen wat er bij iedereen leeft. Wat de prioriteiten zijn en hoe we deze op hoofdlijnen willen dekken.
- Voor de dossiers VPB, Box 3, AOW en Defensie zijn ambtelijk technische A4'tjes opgesteld waarvan gebruik kan worden gemaakt bij de besprekking.

Te maken keuzes:

1. **VPB** > Eerst afspraak invullen conform het coalitieakkoord.
 - Dit probleem werd al voorzien bij het coalitieakkoord en een oplossing is al overeengekomen in coalitieakkoord. Daar zit nog enige ruimte in keuze tussen grondslagverbreding, het lage Vpb-tarief en/of de schijflengte als dekking.
2. **Box 3** > wat wordt de dekking binnen het domein binnen de jaren van de kabinetperiode?
 - Besluitvorming over box 3 (herstel, spoedwetgeving en dekking) moet op korte termijn gebeuren omdat de Belastingdienst anders in grote uitvoeringsproblemen komt
 - De budgettaire opgave volgt uit de keuze voor herstel en moet gedeckt worden binnen het domein en binnen de kabinetperiode.
3. **AOW** > dient de AOW mee te stijgen met de buitengewone verhoging van het WML, en zo ja, met welk percentage (iedereen 7,5% of iedereen een lager percentage binnen huidig budget)? In geval van 7,5%, hoe wordt dit gedeckt? Binnen de AOW of combinatie van AOW en de envelop koopkracht van 3 miljard?
 - Oplossing is te zoeken binnen het domein ouderen, er liggen gedeekte varianten
4. **Defensie** > wat is de beoogde stijging en welk jaar moet deze worden gerealiseerd? Hoe kunnen de extra uitgaven aan Defensie worden gedeckt binnen de begroting?
 - De opgave is fors. Toegroeien naar 2% kost structureel 3,8 miljard euro.
 - Belangrijk is dat we pas extra middelen aan de Defensiebegroting kunnen toevoegen als besloten is over de dekking.
 - Ik hoor graag van jullie welke dekkingsopties jullie in gedachte hebben. Ambtelijk is een groslijst uitgewerkt met technische opties.
 - Desgewenst kan ook worden besloten om deze kabinetperiode minder dan 3,8 miljard euro te intensiveren. Zo kan de intensivering uit het coalitieakkoord structureel doorgetrokken worden. Dat kost 1,2 miljard euro. In 2025 is 4,2 miljard geïntensiveerd en structureel 3 miljard. Er is ook een tussenvariant mogelijk. In dat geval intensieveert dit kabinet circa 2,5 miljard euro extra op de Defensiebegroting.
 - Ik heb in ieder geval aan Defensie gevraagd om goed te kijken welke uitgaven die nu op andere begrotingen gedaan worden toegerekend kunnen worden aan de NAVO-norm. Dit verkleint de dekkingsopgave. Ik verwacht dat dit minimaal voor 200 miljoen euro structureel mogelijk is. Daarmee resteert een dekkingsopgave van structureel 3,6 miljard euro om op de 2% uit te komen.
 - Belangrijke vragen voor nu zijn hoeveel willen we extra in Defensie intensiveren, in welk jaar willen we dit bereiken en hoe willen we dit dekken binnen de begroting.

3. Varianten koppelen AOW

Aanleiding

Tijdens het debat over de Regeringsverklaring zijn in en Tweede Kamer verschillende moties aangenomen die het kabinet oproepen om iets te doen voor de koopkracht van ouderen (Heerma c.s., Marijnissen, Den Haan c.s.). Daarnaast zijn in de Eerste Kamer moties aangenomen om de AOW niet eenmalig te ontkoppelen aan het minimumloon (WML) (Faber-van de Klashorst c.s., Van Rooijen c.s., Van der Linden c.s.). Dit memo biedt handelingsopties om aan deze moties tegemoet te komen.

Besluitvormingsmoment

- Uitvoeringstechnisch en juridisch is het mogelijk om besluitvorming uit te stellen tot augustus. Wel betekent dit dat het wetgevingstraject van een complex wetsvoorstel (het WML werkt door op meer dan 70 regelingen) sneller dan gebruikelijk moet worden doorlopen. In het coalitieakkoord is uitgegaan van verhoging WML per 1 januari 2024.
- Er zijn verschillende argumenten om nu al een besluit te nemen:
 - Zowel de Eerste als de Tweede Kamer roepen op tot urgentie en snelle besluitvorming rondom de koopkracht van gepensioneerden;
 - Het kabinet heeft in debatten over het coalitieakkoord aangegeven dit voorjaar naar de koopkracht van gepensioneerden te kijken;
 - Voor de zomer wordt een hoofdlijnenbrief gestuurd over de vormgeving van de minimumloonsverhoging. Zonder besluitvorming wordt in deze brief uitgegaan van ontkoppeling van de AOW.
- Gedeeltelijke besluitvorming over de koopkracht van gepensioneerden heeft als nadeel dat de koopkracht van ouderen niet integraal gewogen kan worden in de augustusbesluitvorming

Budgettair overzicht varianten

Op zijn een aantal indicatieve dekkingsvarianten opgesteld om koppeling van de AOW mogelijk te maken. Hierbij liggen drie knoppen voor de hand: de ouderenkorting, de IOAOW en het verlagen van de schijfgrens voor gepensioneerden. Varianten 1 en 2 zijn eerder besproken, varianten 3 en 4 zijn door Financiën toegevoegd. In varianten 1 t/m 3 wordt het 3-miljardpakket betrokken bij dekking voor de koppeling, in variant 4 niet.

Tabel 1 geeft een overzicht van de budgettaire impact in 2025 uitgedrukt in lopende prijzen. De gepresenteerde bedragen zijn indicatief. Na een keuze voor een of meerdere varianten worden deze verder uitgewerkt, doorgerekend voor de jaren 2024-2027 en indien nodig omgezet naar constante prijzen. Afhankelijk van de gekozen variant zullen hierbij de dekkingsbronnen 4, 5 of 6 als sluitpost worden gebruikt om de koppeling volledig te dekken.

Tabel 1: Budgettair overzicht in lopende prijzen 2025 ('+' = saldoverslechterend)

Maatregel (mld. euro)	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
1 Verhogen AOW	2,5	2,5	2,5	2,5
2 Terugdraaien verhoging ouderenkorting uit CA	-0,6	-0,6	-0,6	-
3 Verlagen IOAOW	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
4 Vervroegen afbouwpunt Ouderenkorting	-0,2	-	-	-
5 Generieke verlaging arbeidskorting	-0,4	-0,2	-	-
6 Verlagen schijfgrens voor gepensioneerden	-	-0,4	-0,6	-1,3
Totaal	0	0	0	0

Toelichting maatregelen

- 1) De kosten voor het **verhogen van de AOW** met 7,5% (gelijk aan WML) bedragen 2,5 mld. per jaar in 2025. Dit verhoogt de bruto AOW met 855 euro (per jaar).
- 2) Het **terugdraaien van de verhoging van de ouderenkorting** uit het CA met 376 euro levert 0,7 mld. op. Voor ouderen met (hoge) middeninkomens betekent dit dat zij 376 euro minder belastingkorting ontvangen t.o.v. de invulling in het coalitieakkoord. De laagste inkomens verzilveren de ouderenkorting niet volledig en ondervinden dus geen nadeel van het verlagen van de ouderenkorting. De hoogste inkomens hebben geen recht op ouderenkorting en ondervinden daarom ook geen nadeel.
- 3) De IOAOW is een bruto-kop op de AOW van 328 euro voor alle AOW'ers en is net als de AOW afhankelijk van de AOW-opbouw. Het **verlagen van de IOAOW** tot nul euro levert 1,2 mld. euro op in 2025. Dit verlaagt de bruto uitkering van ouderen met volledig AOW-opbouw met 328 euro.
- 4) Net als de algemene heffingskorting bouwt de ouderenkorting af totdat de afbouwgrens is bereikt. Het **vervroegen van de afbouwgrens van de ouderenkorting** met 4.400 euro (van circa 43.000 euro naar circa 38.000 euro levert 0,2 mld. op. Voor ouderen met een inkomen op het afbouwtraject betekent dit dat zij 660 euro minder korting ontvangen. Gepensioneerden met een hoog inkomen ondervinden geen negatieve inkomenseffecten. Zij hebben al geen profijt van de ouderenkorting, omdat deze voor hen geheel is afgebouwd.
- 5) In de indicatieve invulling van het 3 miljardpakket wordt de arbeidskorting geïntensiveerd voor 3 mld. Er kan dekking worden gevonden door de **arbeidskorting minder te intensiveren** dan in het CA voorlopig is afgesproken. In variant 1 en 2 wordt 0,4 mld. opgehaald door de eerste twee knikpunten met 51 euro en het derde knikpunt met 57 euro minder te verhogen dan in het CA. In variant 3 wordt 0,2 mld. opgehaald door de eerste twee knikpunten 26 euro en het derde knikpunt 28 euro minder te verhogen. Ook met deze aanpassingen van de arbeidskorting ten opzichte van het CA biedt de verhoging van de arbeidskorting compensatie voor de verdere afbouw van de zelfstandigenaftrek.¹
- 6) Gepensioneerden hebben niet te maken met een tweeschijvenstelsel, maar met een drieschijvenstelsel. Doordat zij geen AOW-premie betalen, betalen zij tot circa 38.000 euro een verlaagd belastingtarief. Het **verkorten van de eerste schijf** leidt ertoe dat ouderen met een inkomen boven deze grens meer inkomstenbelasting betalen. Het korten van de eerste schijf met resp. 3400, 4800 of 8600 euro levert in 2025 resp. 0,4 mld., 0,6 mld., of 1,3 mld. op. Voor ouderen boven de schijfgrens betekent dit dat zij 609, 859 of 1485 euro extra belasting zullen betalen.

Naast de voorgestelde varianten zijn er ook andere mogelijke maatregelen om dekking te vinden binnen of buiten het domein ouderen.

¹ De extra afbouw van de zelfstandigenaftrek a.g.v. het CA vertaalt zich in een lager netto-inkomen van ongeveer 322 euro in 2025 t.o.v. 2022. De bedragen in de arbeidskorting in deze variant (eerste twee knikpunten: 325 i.p.v. 376 euro en derde knikpunt: 377 i.p.v. 434 euro) liggen nog boven het netto-effect van de verlaging van de zelfstandigenaftrek (322 euro).

Bijlage 1: Inkomenseffecten varianten

- De gemiddelde koopkracht per jaar in de periode 2022 – 2025 verandert in de varianten 1 en 2 niet t.o.v. CEP (0,3% per jaar). In varianten 3 en 4 verbetert de mediane koopkracht voor alle huishoudens naar 0,4%. In deze varianten wordt de arbeidskorting niet versoerd, terwijl werkenden ook minder pensioenpremie gaan betalen vanwege de hogere pensioenfranchise. Dit is ook zichtbaar in de verbeterde mediane koopkracht voor werkenden.
- Voor gepensioneerden verandert de mediane koopkracht nauwelijks, alleen in variant 4 treedt er een kleine verbetering (0,1%) op. Dit illustreert dat de varianten vooral zorgen voor herverdeling binnen gepensioneerden. De mate waarin verschilt tussen de varianten.
- Gepensioneerden zonder aanvullende pensioen (of met een klein aanvullend pensioen) gaan er in alle varianten dan ook het meest op vooruit. Gepensioneerden met een hoog (midden) inkomen gaan er in alle varianten op achteruit. Dit effect is het grootst bij de varianten waarin de arbeidskorting niet gebruikt wordt voor dekking (varianten 3 en 4).

Tabel 2: cumulatieve koopkracht gemiddeld per jaar in de periode 2022-2025 in de varianten

			1)	2)	3)	4)	Aantal (x1000)
Koopkracht	Alle huishoudens		0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	7.554
	Gepensioneerden		0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	1.952
	Werkenden		0,4%	0,4%	0,5%	0,5%	4.843
	Uitkeringsgerechtigden		0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	630
Inkomenseffect	Gepensioneerden	% huishoudens in de plus	55%	50%	46%	61%	1.952
	Gepensioneerden	% huishoudens in de min	45%	50%	54%	38%	1.952
	Gepensioneerden	Kwintiel 1 (<=€21.350)	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	391
	Gepensioneerden	Kwintiel 2 (€21.350-€27.925)	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	390
	Gepensioneerden	Kwintiel 3 (€27.925-€36.149)	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	391
	Gepensioneerden	Kwintiel 4 (€36.149-€51.769)	-0,1%	-0,1%	-0,2%	-0,2%	390
	Gepensioneerden	Kwintiel 5 (>€51.769)	0,0%	-0,1%	-0,2%	-0,5%	390
Micro voorbeelden		Effect besteedbaar inkomen					
	Alleenstaande	Enkel AOW	+495	+€495	+€495	+€495	
	Alleenstaande	AOW + 10.000	-€75	-€75	-€75	+€306	
	Alleenstaande	AOW + 20.000	-€229	-€708	-€944	-€1.251	
	Alleenstaande	Werkend modaal	-€26	+€3	+€31	+€31	

|- buiten domein dekking ?

CDA → WCL
 maar denkt
 +
 structureel
 component

4. Defensie naar 2% - kosten en dekking

Aanleiding

De motie Sjoerdsma c.s. verzoekt het kabinet te bezien wat er op korte termijn nodig is en mogelijk is om de al voorziene toename van het Defensiebudget eerder te laten plaatsvinden en te onderzoeken of er meer kan worden geïnvesteerd in de Defensiesamenwerking met NAVO en Europese partners. Ook wordt het kabinet verzocht naar manieren te zoeken om nog deze kabinetsperiode structureel extra te investeren in Defensie, zonder dat dit ten koste gaat van andere investeringen.

Kosten

In de aanvullende uitwerkingsbrief van 25 maart stelt Defensie voor om de uitgaven met structureel 3,8 miljard te verhogen om naar 2% van het BBP te groeien. Dit komt bovenop de investering uit het regeerakkoord van structureel 3 miljard euro en 4,2 miljard euro in 2025.

De keuze kan ook gemaakt worden om langzamer naar de 2% toe te groeien of structureel op een lager percentage uit te komen. Zo kan er bijvoorbeeld voor gekozen worden om de intensivering uit het regeerakkoord structureel door te trekken. In 2025 is 4,2 miljard euro geïntensiveerd. In 2026 daalt dit tot het structurele bedrag van 3 miljard euro. De keuze kan worden gemaakt om de uitgaven aan Defensie structureel te verhogen met 1,2 miljard. Er kan ook gekozen worden voor een tussenvariant, waarbij bijvoorbeeld structureel 2,5 miljard meer wordt geïnvesteerd aan Defensie.

Daarnaast kunnen meer uitgaven toegerekend worden aan de NAVO-norm waardoor additioneel minder nodig is om toe te groeien naar de 2%. Uitgaande van een bedrag van 200 miljoen dat op de huidige begrotingen kan worden toegerekend aan de NAVO-norm van 2% bedraagt de structurele dekkingsopgave 3,6 miljard euro.

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
Defensie 1,2 miljard structureel					1.200	1.200	1.200
Defensie 2,5 miljard structureel			500	1.100	2.500	2.500	2.500
Defensie 3,8 miljard structureel	600	1.500	1.300	1.800	3.800	3.800	3.800
Meer toerekenen	-200	-200	-200	-200	-200	-200	-200

Onderstaande tabel laat zien hoeveel procent van het BBP aan Defensie wordt uitgegeven. De bovenste reeks laat de percentages zien die nu in de begroting staan. Doordat het CPB in haar raming uitgaat van flinke economische groei is het percentage in 2025 inmiddels gedaald naar circa 1,76%. In 2026 komt het percentage uit op 1,60%. Door de uitgaven met 1,2 miljard te verhogen stijgt het percentage in 2026 naar 1,72%. Met 2,5 miljard euro extra stijgt het percentage in 2026 naar 1,86%. Met 3,8 miljard komt het percentage uit op 2%.

% BBP/ in mld.	2022	2023	2024	2025	2026
Huidige begroting	12,9	12,6	12,5	12,4	12,2
Coalitieakkoord middelen	0,5	1,9	4,1	4,2	3,0
Totaal begrote uitgaven	13,4	14,5	16,6	16,6	15,2
% BBP	1,51%	1,60%	1,80%	1,76%	1,60%
Totale uitgaven inclusief 1,2 miljard vanaf '26	13,4	14,5	16,6	16,6	16,4
% BBP	1,51%	1,60%	1,80%	1,76%	1,72%
Totale uitgaven inclusief 2,5 miljard vanaf '24	13,4	14,5	17,1	17,7	17,7
% BBP	1,51%	1,60%	1,85%	1,88%	1,86%
Totale uitgaven inclusief 3,8 miljard vanaf '22	14,0	16,0	17,9	18,4	19,0
% BBP	1,57%	1,77%	1,94%	1,96%	2,00%

* Op basis van de uitwerkingsbrief van Defensie, waarbij de schuif van de jaren 2022 t/m 2024 naar de jaren 2025 en 2026 nog niet is verwerkt.

Dekkingsopties

Hieronder zijn voor een totaal van structureel 12 miljard verschillende dekkingsopties in beeld gebracht waarmee extra Defensie uitgaven gedeekt kunnen worden. Hierbij is in de eerste plaats gekeken naar hervormingen en besparingen in de zorg en sociale zekerheid aan de uitgavenkant. Ongeveer 2/3 van de uitgaven gaan naar de zorg en sociale zekerheid. Door de vergrijzing stijgen deze uitgaven bovendien harder dan andere overheidsuitgaven.

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
Dekkingsopties uitgaven	0	-160	-710	-1.360	-3.060	-3.450	-12.450
<i>Sociale zekerheid</i>							
1 WW hoger, korter en getrapt						400	-500
2 Anticumulatie ZW/WW					-100	-100	-100
3 Deeltijdfuncties in beoordeling AO					-100	-100	-600
4 IVA uitkering naar 70% oude loon					-100	-100	-400
5 WIA gebaseerd op WML						-100	-3.000
6 Afschaffen ANW voor nieuwe instroom						-200	-200
7 Verlagen maximumdagloon naar modaal loon				-100	-600	-900	-1.900
8 1 op 1 koppeling AOW-leeftijd							-2.000
<i>Zorg</i>							
9 Pakketmaatregel geneesmiddelen		-250	-250	-250	-250	-250	-250
10 Langdurige ggz terug naar WMO en ZVW					-900	-900	-900
11 Tariefkorting langdurige ggz 10%	-200	-200	-200	-200	-200	-200	-200
12 Inkomensafhankelijke bijdrage WMO			-200	-200	-200	-200	-200
13 Eigen risico verhogen met 100 euro					PM	PM	-1.400
14 Terugbrengen tarieven informele zorg Zvw-pgb		-300	-300	-300	-300	-300	-300
15 Invoeren normerende tarieven verpleeghuiszorg				-350	-350	-350	-350
16 Objectief verdeelmodel gehandicaptenzorg	40	40	40	40	-150	-150	-150

*De bedragen in de tabel zijn afgerond op 100 miljoen euro. Een aantal maatregelen in de tabel zijn voor het laatst doorgerekend ten behoeve van de publicatie van de Ombuigings- en Intensiveringslijst (op 31 maart 2021). Dit betekent dat nieuwe economische ontwikkelingen en uitvoeringsinformatie in de tussentijd niet is meegenomen in de potentiële besparing. Dit kan een (relatief fors) effect hebben op de reeks. Ook kunnen de reeksen wijzigen als meerdere maatregelen tegelijkertijd worden genomen. De bedragen in de tabel moeten dus worden gezien als orde groottes.

Besparingen Sociale zekerheid

1. De WW wordt in de eerste maanden verhoogd, dan getrapt verlaagd, en de maximale duur verkort naar 1 jaar. In eerste instantie leidt een hogere WW in 2027 tot meer uitgaven.
2. Deze maatregel zorgt ervoor dat de WW-rechten doorlopen als iemand tijdens werkloosheid ziek wordt en de ZiekteWet (ZW) instroomt. Nu wordt de WW stopgezet en loopt deze weer door als iemand uitstroomt.
3. Deze maatregel zorgt ervoor dat er bij de beoordeling van arbeidsongeschiktheid (AO) ook wordt gekeken naar de mogelijkheid om een deeltijdfunctie te vervullen i.p.v. alleen maar voltijdsfuncties). Hierdoor zal de beoordeling van arbeidsongeschiktheid vaker minder hoog uitvallen.
4. De IVA-uitkering is voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten, en ligt op een hoger niveau dan voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Dit zorgt voor een prikkel om volledig arbeidsongeschikt te worden verklaard. Deze maatregel trekt de hoogte van de uitkering gelijk en levert structureel 400 miljoen euro op.
5. Na de loongerelateerde uitkering in de WIA (op basis van eerder verdiende loon), vervalt de loonaanvullingsuitkering. Dit zorgt ervoor dat de vervolguitkering in de WIA wordt gebaseerd op het WML, waardoor de WIA meer op de bijstand gaat lijken. De WGA-uitkering (voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten) wordt maximaal 70% WML en de IVA (voor volledig arbeidsongeschikten) 75% WML.
6. De Algemene nabestaandenwet voorziet nabestaanden van een uitkering. Deze uitkering is hoger en soepeler dan de bijstand. Het afschaffen van deze uitkering leidt tot een besparing van 200 miljoen.
7. De werknemersverzekeringen (WW, WIA, ZW) zijn gebaseerd op het laatstverdiende loon. Dit is gemaximeerd op het maximum dagloon. Dit ligt fors hoger dan het modale maandloon (ca. 5000 euro vs. 2900

euro), waardoor de werknemersverzekeringen ook hoger kunnen zijn dan een modaal inkomen. Met deze maatregel wordt de maximale uitkering bij een werknemersverzekering verlaagd.

8. Door deze maatregel stijgt de AOW-leeftijd op gelijke voet mee met de levensverwachting. In het pensioenakkoord van 2019 is dit verlaagd naar een 2/3de koppeling.

Besparingen Zorg

9. Deze maatregel verwijdert een aantal geneesmiddelen uit het pakket, waarvoor kan worden argumenteerd dat collectieve verzekering niet noodzakelijk is (e.g. maagzuurremmers en obstipatiemiddelen). De opbrengst is onzeker door nader te onderzoeken substitutie effecten.
10. Vanaf 2021 is de WLZ opengesteld voor mensen met een psychische grondslag. Dit heeft tot een onvoorzien grote instroom van cliënten geleid, daarnaast bleek in de nacalculatie het verschil in tarieven per cliënt tussen Wmo en WLZ groter dan vooraf voorzien. Om de beheersbaarheid van de zorg voor deze cliënten te vergroten, wordt de openstelling teruggedraaid.
11. In plaats van de langdurige ggz terug naar de Zvw en WMO over te hevelen, is het ook een optie om de tarieven (die te hoog zijn) te korten. Met deze maatregel wordt via een algemene tariefkorting, vooruitlopend op een kostprijsonderzoek, vast een gedeelte van de kostenstijging gecompenseerd.
12. De eigen bijdrage voor de Wmo (exclusief Beschermd wonen en opvang) wordt inkomens- en vermogensafhankelijk conform de situatie van voor 2019.
13. Het verhogen van het eigen risico met 100 euro levert ongeveer 1,4 miljard euro op. Voor de uitvoering moet de Zvw aangepast worden en deze moet getoetst worden aan Europees recht (duur ca. 1,5 tot 2 jaar).
14. Het tarief voor informele zorg in het Zvw- en WLZ-pgb wordt teruggebracht van ca. 22-25 euro naar ca. 15 euro. Mogelijk is er substitutie van informele zorg naar (duurdere) formele zorg, maar deze kan niet worden gekwantificeerd.
15. Bij CA is besloten om de Integrale Vergelijking (een benchmark i.c.m. individuele tarieven voor de verpleeghuissector) niet in te voeren, o.a. doordat het instrument te complex en niet uitvoerbaar zou zijn (beoogde besparing was 760 mln.). Om toch doelmatigheidswinst in de sector te boeken voeren we een simpeler alternatief in: normerende tarieven. De opbrengst is nu geraamd op 350 mln., maar dit bedrag kan worden bijgesteld afhankelijk van hoe sterk er genormeerd wordt.
16. De middelen in de gehandicaptenzorg worden op basis van objectieve kenmerken verdeeld, in plaats van op historische kenmerken zoals nu het geval is. Dit leidt tot een meer accurate verdeling en doelmatigheid.

Overige Dekkingsopties

Hieronder zijn verschillende dekkingsopties in beeld gebracht waarmee extra Defensie uitgaven gedekt kunnen worden buiten de zorg en sociale zekerheid.

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
Dekkingsopties uitgaven	-920	-2.610	-3.730	-4.250	-4.470	-4.100	-2.410
1 ODA naar 0,6%	-200	-300	-300	-500	-600	-600	-600
2 Lelylijn (12 x 250 mln.)	-10	-20	-50	-100	-250	-250	0
3 Verbreding A27	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
4 Zuidasdok	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
5 Afschaffen gratis schoolboeken			-200	-200	-200	-200	-200
6 Uitfaseren toekomstfonds		-20	-40	-40	-60	-70	-80
7 Besparing bedrijfslevenregelingen	-10	-60	-130	-190	-230	-250	-300
8 Klimaat-, stikstof- en wetenschapsfonds		-100	-200	-300	-500	-500	0
9 Huurbevriezing in 2023		-50	-100	-100	-100	-100	-100
10 Decriminaliseren Softdrugs		-40	-60	-60	-60	-60	-60
11 Verhogen verkeersboetes		-60	-60	-60	-70	-70	-70
12 Indexatie CA-middelen		-500	-700	-800	-800	-800	-500
13 Terugdraaien intensivering NGF	-700	-1.100	-1.400	-1.400	-1.100	-700	0
14 Structurele intensivering NGF 5% verlagen		-360	-490	-500	-500	-500	-500

*Zie disclaimer bij tabel 1 op pagina 1.

1. Het ODA-percentage loopt t/m 2027 op van 0,63% naar 0,66% door de intensivering uit het coalitieakkoord. Gekozen kan worden om het ODA-percentage terug te brengen naar 0,60%.
2. Voor de aanleg van de Lelylijn is in het RA vanaf 2026 tot en met 2037 250 mln. per jaar gereserveerd. Het niet realiseren levert een totale besparing van 3,2 mld. op.
3. Voor het project Ring Utrecht A12/A27 is in totaal 1,5 mld. gereserveerd. Het belangrijkste onderdeel hierin is verbreding van de A27 bij Amelisweerd. Het exacte bedrag van het niet realiseren van deze verbreding wordt geschat op circa 0,5 tot 1 mld.
5. Het afschaffen van gratis schoolboeken en ander lesmateriaal levert 300 miljoen euro op. In deze variant wordt 100 miljoen euro gebruikt om de lagere inkomens te compenseren.
6. Door voor de regelingen in het Toekomstfonds geen nieuwe verplichtingen meer aan te gaan worden de regelingen geleidelijk uitgefaseerd. Dit levert een besparing op van 83 mln. structureel. Er is gerekend met een besparing op de netto uitgaven, aangezien een aantal regelingen gedeeltelijk revolverend zijn.
7. Er kan een generieke taakstelling op bedrijfslevenregelingen doorgevoerd worden. Hierbij kan gedacht worden aan het stopzetten van innovatieregelingen Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (41 mln.), PPS-toeslag onderzoek en innovatie (172 mln.), internationaal innoveren (40 mln.) en Eurostars (18 mln.).
8. Voor het stikstof-, klimaat- en wetenschapsfonds is in totaal 65 miljard beschikbaar gesteld in het coalitieakkoord. Een taakstelling van 5% levert een incidentele besparing van 3,25 miljard op.
9. Een optie is om budgettaire ruimte te creëren door (net als in 2024) in 2023 de huren te bevriezen. Een huurbevriezing zal leiden tot een structureel lagere huurtoeslag aangezien de huurtoeslag meegroeit met de hoogte van de huren. Er moet wel worden gekeken naar de juridische implicaties met betrekking tot compensatie verhuurders. Mocht er compensatie nodig zijn, dan is er geen besparing en kost dit evt. extra middelen. Indien er geen extra compensatie is, zal dit impact hebben op de afspraken uit het coalitieakkoord over verduurzaming, woningbouw en huurbevriezing die worden gemaakt met woningcorporaties in het kader van de afschaffing van de verhuurdersheffing.
10. Jaarlijks is het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) ruim 60 miljoen euro kwijt voor de preventie, opsporing en vervolging van misdrijven gerelateerd aan softdrugs.
11. De laatste jaren is een stijgende trend te zien in het aantal verkeersdoden. De bedragen voor verkeersboetes kunnen met 10 procent worden verhoogd om de verkeersveiligheid te vergroten.
12. Het coalitieakkoord is in december 2021 gepubliceerd. De keuze kan gemaakt worden de intensivering uit het coalitieakkoord niet te verhogen met het prijsverschil tussen 2021 en 2022.
13. In het coalitieakkoord is het budget voor de pijlers kennisontwikkeling en onderzoek met 6,7 miljard euro verhoogd van 13,3 miljard naar 20 miljard. Deze intensivering kan worden teruggedraaid en worden ingezet als dekking. In het budget dat dan nog resteert zitten voor een deel projectreserveringen van de commissie.
14. Op de aanvullende post staan nog structureel 10 miljard aan intensivering uit het coalitieakkoord in afwachting van nadere uitwerking. Hierbij zijn de extra middelen voor Defensie en Kinderopvangtoeslag niet meegerekend. Deze structurele uitgaven kunnen met 5% verlaagd worden. Dit levert 500 miljoen euro op.

Kosten

Als gevolg van het arrest van de Hoge Raad over box 3 ontstaat een derving die gedekt moet worden. In dit A4 wordt uitgegaan van een totale dekkingsopgave van 7,7 miljard euro aan de lastenkant van de begroting (zie tabel 1). Dit is gebaseerd op een cumulatieve derving van 6,9 miljard euro door herstelbetalingen (inclusief doorwerking naar ouderenkorting en zorgtoeslag) en 0,8 miljard euro door spoedwetgeving. Deze derving is gebaseerd op de spaarvariant, met herstel voor alle belastingplichtigen (ook niet-bezwaarmakers), maar zonder tegenbewijsregeling. In tabel 2 wordt de budgettaire derving aan de inkomstenkant weergegeven voor een aantal varianten waarin andere keuzes worden gemaakt.

In deze dekkingsopgave is de uitgavenkant nog niet meegenomen. De uitgavenkant bestaat uit o.a. bijbehorende uitvoeringskosten en de doorwerking naar toeslagen (anders dan de zorgtoeslag) en andere regelingen van andere departementen. De eerste inschattingen van deze kosten aan de uitgavenkant worden geschat rond de 0,3 miljard euro. De totale dekkingsopgave voor lasten en uitgaven samen bedraagt 8 miljard euro.

Tabel 1: Totale derving box 3 (spaarvariant zonder tegenbewijsregeling)

In € mld, standen, - is lastenverlichting	Cum. 2018-2022	2023	2024	struc (vanaf 2025)
Derving herstelbetaling	-6,9	0	0	0
Derving spoedwetgeving	0	-0,4	-0,4	0
Totaal derving lasten	-6,9	-0,4	-0,4	0
Uitvoeringskosten BD herstel (uitgavenkant) ¹	0,17	0	0	0
Doorwerking andere departementen (uitgavenkant) ²	0,12			

Tabel 2: Cumulatieve budgettaire derving inkomstenkant (herstelbetalingen + spoedwetgeving), afhankelijk van keuzes voor herstel

	Bezwaarmakers, zonder tegenbewijs	Bezwaarmakers plus aangiften < 500K totaal vermogen	Iedereen, zonder tegenbewijs	Iedereen, met tegenbewijs
Spaarvariant	3,2 mld.	4,9 mld.	7,7 mld.	12,5 mld.
Forfait voor alle vermogenscategorieën	5,5 mld.	7,5 mld.	12,9 mld.	14,1 mld.

Dekkingsopties

De tabel toont verschillende dekkingsvarianten voor de lastenkant, die hieronder nader worden toegelicht.

(in € mld, + is lastenverzwaring, in standen)	2023	2024	2025	Cum. 2023-2025	struc
Variant 1a:					
Uitstellen verder verhogen HVV					
Uitstellen verder verhogen HVV	0,1	0,2	0,3	0,6	0
Tijdelijk verhogen box 3-tarief naar 32%*	0,1	0,1	0,1	0,4	0
Tijdelijk afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon	0,3	0,3	0,3	1,0	0
Tijdelijk verlagen schijfgrens vpB naar €200.000	1,3	1,3	1,3	3,9	0
Tijdelijk verhogen lage vpB-tarief naar 16,4%	0,6	0,6	0,6	1,7	0
Totaal**	2,5	2,5	2,7	7,7	0
Variant 1b:					
Uitstellen verder verhogen HVV					
Uitstellen verder verhogen HVV	0,1	0,2	0,3	0,6	0
Tijdelijk verhogen box 3-tarief naar 49%*	2,3	2,3	2,3	7,0	0
Totaal**	2,4	2,5	2,6	7,6	0
Variant 1c:					
Vermogensbelasting box 3 met tarief 1,35%*					
Vermogensbelasting box 3 met tarief 1,35%*	0	3,9	3,9	7,7	0
Totaal**	0	3,9	3,9	7,7	0

¹ Verdeling over jaren wordt nog verder bezien in de uitvoering, betreft fase 1 forfaitair automatisch herstel '17-'22 spaarvariant en fase 2 zonder tegenbewijsregeling maar wel met formulier.

² Betreft doorwerking van herstel '17-'22.

* Maatregel doorgerekend bij spaarvariant van de spoedwetgeving. Kan anders uitvallen bij de andere variant. Bij de vermogensbelasting is aangenomen dat geen anticumulatiebepaling wordt opgenomen.

** Totalen zijn gebaseerd op onafgeronde bedragen en kunnen dus afwijken van de som van de getoonde reeksen

- 1) Op basis van de begrotingsregels dient dekking gevonden te worden binnen de kabinetperiode, met als uitgangspunt dekking zoveel mogelijk bij dezelfde belastingsoort. Met de drie varianten wordt de benodigde dekking binnen de kabinetperiode opgehaald.
- 2) De juridische haalbaarheid van de dekkingspakketten is niet onderzocht. Het is daarmee onduidelijk of deze voldoen aan de proportionaliteitstoets van 1 EP EVRM. Daarnaast is de uitvoerbaarheid afhankelijk van besluitvorming over box 3. Het is nog niet mogelijk om goede inschattingen te geven wanneer de wetgeving met betrekking tot de dekkingsopties inwerking kan treden. Tevens zullen de maatregelen uiteindelijk ook met een uitvoeringstoets moeten worden beoordeeld.
- De bovenstaande budgettaire bedragen zijn een eerste inschatting en dienen bij verdere uitwerking nader te worden bekeken, dit geldt zeker voor de varianten 1b en 1c, waarin significante gedragseffecten kunnen optreden. **Let op:** Daarnaast wordt hierbij uitgegaan van de bestaande beleidsmatige context: indien dezelfde instrumenten ook ingezet worden voor dekking van de opgave bij de vpb (Pillar II), pakt de maatvoering anders uit.

Alternatieve dekkingsopties

- Los van bovenstaande varianten kan de derving ook op een andere wijze gedekt worden. Hieronder worden sleutels (en in het geval waar sleutels niet te geven zijn varianten in maatvoering) gegeven van verschillende opties die betrekking hebben op box 2 en box 3 (maatregelen t.a.v. het lage vpb-tarief hebben in veel gevallen een direct effect op vermogensinkomsten binnen box 2). Daarnaast kan bij de afschaffing van de FOR een gedeelte van deze opbrengst, ca 85 mln., ook als dekking worden gebruikt.
- NB: veel van onderstaande maatregelen hebben een interactie-effect met spoedwetgeving of met andere maatregelen, onder meer door gedragseffecten. Voor een volledige budgettaire inschatting dient een nieuw pakket in zijn geheel te worden doorgerekend.

Alternatieve dekkingsopties (in € mld, in standen)	2023	2024	2025	Cum 2023-2025	struk
Tijdelijk verlagen schijfgrens vpb naar €300.000	0,5	0,5	0,5	1,5	0,0
Tijdelijk verlagen schijfgrens vpb naar €100.000	2,6	2,6	2,6	7,8	0,0
Tijdelijk verhogen lage vpb-tarief (gegeven huidige schijfgrens) (per %-punt)	0,5	0,5	0,5	1,5	0,0
Beperken excessief lenen eigen BV ³ tot 17.500	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Tijdelijk verhogen box 3 tarief (per %-punt) ⁴	0,1	0,1	0,1	0,4	0,0
Algemene heffingskorting afbouwen met verzamelinkomen (ook box 2 en box 3 inkomen)	-	0,3	0,3	0,7	0,3
Afschaffen FOR (resterend na inzet regulier kader)	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1

³ Deze maatregel leidt met name tot het naar voren halen van belastingopbrengsten. Rondom het jaar van invoering is een forse additionele opbrengst te verwachten van circa 2,7 mld., in de jaren daarna treedt juist een derving op. De lastenrelevante opbrengst van deze reeks bedraagt 44 mln. per jaar.

⁴ De sleutel box 3 gaat uit van de spaarvariant van de spoedwetgeving en van het huidige heffingsvrij vermogen.

- De spoedwetgeving is bedoeld voor de jaren 2023 en 2024, als overbrugging tot er een nieuw stelsel op basis van werkelijk rendement kan worden ingevoerd. Voor de spoedwetgeving zijn er twee hoofdvarianten uitgewerkt:
 - Forfaitaire spaarvariant:** Er wordt uitgegaan van de werkelijke vermogensmix van een belastingplichtige. Voor spaargeld en schulden wordt - net als in het huidige box 3 stelsel – uitgegaan van actuele rendementen, voor de overige vermogensbestanddelen wordt - ook net als in het huidige box 3 stelsel – uitgegaan van het huidige forfait voor beleggingen. Dit forfait is een meerjarig gemiddelde van de rendementen op obligaties, aandelen en vastgoed. Ten opzichte van het huidige box 3 stelsel gaan met name mensen met verhoudingsgewijs veel spaargeld minder belasting betalen.
 - Forfaitaire variant met meerdere vermogensbestanddelen:** Er wordt uitgegaan van de werkelijke vermogensmix van een belastingplichtige. Het forfait wordt voor alle negen vermogensbestanddelen gebaseerd op het rendement in een specifiek jaar, vastgesteld tegen het einde van het belastingjaar. Bovendien wordt voor alle vermogensbestanddelen die kunnen worden onderscheiden in de aangifte een apart forfait bepaald. Met deze variant wordt beter aangesloten bij het werkelijke rendement dat mensen met aandelen en vastgoed halen in een specifiek jaar.
- In beide varianten bestaat voor een belastingplichtige de mogelijkheid tot arbitrage. Belastingplichtigen zouden vermogensbestanddelen met een hoog forfaitair rendement vlak voor de peildatum kunnen omzetten naar vermogensbestanddelen met een verwacht laag forfaitair rendement met als voornaamste doel een lagere belastingheffing te bereiken. Vervolgens worden na de peildatum de oorspronkelijke vermogensbestanddelen weer teruggekocht. Dit geldt m.n. voor effecten, minder voor bijvoorbeeld vastgoed. Om die reden wordt nagedacht over het opnemen van een passende anti-arbitragebepaling in de spoedwetgeving.
- Ook is er onderzocht of het mogelijk is per 2023 een vermogensbelasting in te voeren. Per 2023 kan in de systemen alleen het huidige box 3-systeem worden voorgezet, waarbij een vermogensbelasting binnen de huidige systematiek van de inkomstenbelasting zou moeten worden vormgegeven. Materieel verandert er vrijwel niets. De juridische inschatting, mede op basis van het advies van de Landsadvocaat, is dat zo'n systeem ook in strijd is met het EVRM.

Budgettaire gevolgen

Prijzen 2023, miljoenen €	2023	2024
Raming opbrengst huidig stelsel box 3	5.000	5.400
Raming spoedwetgeving ten opzichte van huidig stelsel		
Variant 1	-380	-380
Variant 2 ¹	-580	-2.020

¹ Bij herstel gaan wij er nu vanuit dat de huurinkomsten niet in het forfait betrokken worden, overeenkomstig het huidige stelsel. Er zijn namelijk ook veel niet verhuurder objecten. Bij spoedwetgeving is hier nog geen keuze in gemaakt; voor de raming is wel uitgegaan van een opslag op het forfait voor huurinkomsten.

Tabel 1

	Variant 1: forfataire spaarvariant	Variant 2: forfataire variant met meerdere vermogensbestanddelen
Juridisch	Wordt juridisch houbaar geacht.	Sluit beter aan bij het door een individuele belastingplichtige werkelijk genoten rendement in een specifiek jaar. Wordt meer recht gedaan aan arrest HR.
	Volgens het advies van de Landsadvocaat is een tegenbewijsregeling in de spoedwetgeving uitsluitend te overwegen als die regeling zowel voor de belastingplichtige als voor de Belastingdienst uitvoerbaar is. Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat het voor de Belastingdienst en belastingplichtigen zeer complex is om in bepaalde situaties het werkelijk genoten rendement op vermogen te definiëren. Dergelijke definiëring is wel noodzakelijk om disputeren met belastingplichtigen op te lossen, wat op dit moment nog niet aanwezig is. Bovendien beschikt de Belastingdienst niet over contra-informatie waardoor toezicht slechts beperkt mogelijk is.	
Maatschappelijk-politiek	Doet vooral recht aan spaarders gezien beperkte uitsplitsing per vermogenscategorie. Voor zover een burger spaargeld heeft in box 3 wordt het actuele forfait toegepast.	Voordeel: een betere individuele benadering van werkelijk rendement. Nadeel: de box 3 opbrengst daalt, wat de vermogensongelijkheid vergroot.
Uitvoering	<p>Beide varianten zijn voor de Belastingdienst maakbaar omdat de verschillende vermogensbestanddelen nu ook al op het aangifteformulier voorkomen. De Belastingdienst kan voor de hersteloperatie een aanpassing in de systemen doen waarin de bij hen bekende gegevens worden opgenomen. Deze aanpassing kan ook worden gebruikt voor de spoedwetgeving. Definitieve uitspraken over uitvoerbaarheid kunnen worden gedaan na een uitvoeringstoets.</p> <p>Drie forfaits in het systeem opgenomen, dus bij de overige vermogenscategorieën die (naast spaar- en banktegoeden en schulden) bij de Belastingdienst bekend zijn, wordt hetzelfde percentage gehanteerd.</p>	<p>Per vermogenscategorie een afzonderlijk percentage opgenomen, maar daarvoor zijn alleen parameteraanpassingen nodig. Deze categorieën worden afgebakend op de aangifte.</p>
Budgettair	<p>Leidt voor de belastingjaren 2023 en 2024 tot een minder hoge derving dan variant 2. Leidt ten opzichte van het huidige box 3 tot een derving van ca. 400 miljoen euro. Die derving komt door een lagere opbrengst bij spaarders, die slechts deels wordt gecompenseerd door een hogere opbrengst bij beleggers (voornamelijk bezitters van onroerend goed gefinancierd met schulden). Er blijft een netto derving staan omdat we ervan uit gaan dat een deel van de extra opbrengst bij beleggers verdwijnt vanwege verplaatsing van vermogen, bijvoorbeeld naar box 2.</p>	<p>Omdat de stijging van de huizen- en aandelenprijzen van 2021 pas vanaf 2023 doorwerkt in de forfaits van het huidige stelsel, stijgt de opbrengst van het huidige stelsel en van variant 1 tot boven de 5 mld. De raming van de opbrengst van variant 2 daalt juist, omdat het CPB voorspelt dat de huizenmarkt langzaam normaliseert en we uitgaan van een lager rendement op aandelen dan in de afgelopen jaren. Er is dus een incidentele "uitgestelde belastingclaim" over voorgaande jaren die verloren gaat bij de overstap naar variant 2.</p>

Het rechtsherstel voor box 3 gaat over de belastingjaren 2017-2020. Aanvullend wordt rechtsherstel geboden voor de belastingjaren 2021 en 2022 omdat het HR-arrest nu geldend recht is. Voor 2023 en 2024 wordt spoedwetgeving voorbereid.

Voor het rechtsherstel moet worden besloten over:

1. De reikwijdte van de doelgroep (herstel voor alle belastingplichtigen of alleen belastingplichtigen die tijdig bezwaar hebben gemaakt);
2. De vormgeving van het rechtsherstel.

1. Doelgroep

- De Hoge Raad heeft een uitspraak gedaan over een massaalbezwaarprocedure van ca. 60.000 belastingplichtigen over de jaren 2017 en 2018. Er is al gecommuniceerd dat er ook rechtsherstel geboden zal worden voor de jaren 2019 en 2020. Voor de jaren 2021 en 2022 wordt bij alle belastingplichtigen de aanslag vastgesteld met inachtneming van het arrest.
- De vraag rijst of er ook rechtsherstel geboden moet worden in de jaren 2017-2020 aan niet bezwaarmakers.
- De voordelen van het beperken van de doelgroep:
 - Volgens de Landsavocaat, BZK en JenV is het verdedigbaar om belastingaanslagen die definitief zijn geworden uit te sluiten van het rechtsherstel. Als besloten zou worden tot uitbreiding van de doelgroep, moet dit op basis van objectieve argumenten onderbouwd worden.
 - Budgettair zal de derving in eerste instantie beperkter blijven, maar er is een risico dat deze oploopt als burgers in het gelijk worden gesteld via ambtshalve vermindering.
- De nadelen van het beperken van de doelgroep:
 - Het arrest van de Hoge Raad is een exceptioneel arrest, ook omdat de HR zelf rechtsherstel biedt. Beperken van de doelgroep kan als onrechtvaardig worden beschouwd. Dit heeft ook gevolgen voor het vertrouwen van de burger in de overheid.
 - Biedt geen rechtszekerheid aan alle belastingplichtigen, wat zal leiden tot aanvullende procedures en daarmee een groot beslag op de behandelcapaciteit van de Belastingdienst.
 - Daarnaast is in een casus bij de Rechtbank Noord-Holland al rechtsherstel geboden aan een niet-bezwaarmaker. Risico dat meer uitspraken in deze lijn zullen volgen en dat het niet juridisch houdbaar is om slechts de bezwaarmakers rechtsherstel te bieden en er opnieuw rechtsherstel moet worden geboden als nieuwe groep bezwaarmakers in het gelijk worden gesteld. Een opeenvolging van hersteloperaties door het beperken van de doelgroep en daaropvolgende nieuwe procedures is voor de uitvoering zeer onwenselijk en leidt tot risico's in de reguliere processen.
- Een alternatief is om een deel van de niet-bezwaarmakers herstel te geven, bijvoorbeeld belastingplichtigen met een vermogen van € 500.000 of minder. Als eenmaal besloten wordt om toch rechtsherstel te bieden aan "niet bezwaarmakers", dan biedt de huidige wet- en regelgeving geen aanknopingspunt om deze groep anders te behandelen dan "de bezwaarmakers". De belastingplichtige heeft dan namelijk het gerechtvaardigd vertrouwen hij via een ambtshalve vermindering recht heeft op een vermindering overeenkomstig het geldende recht zonder een beperking daarin. Hoewel dit alternatief aansluit bij het maatschappelijke sentiment, is de verwachting dat het **juridisch onhoudbaar** is om in nieuwe regelgeving voor het verleden beperkingen in de reikwijdte van de ambtshalve vermindering aan te brengen. Uitvoeringstechnisch is het enkel maakbaar om een harde grens te maken, wat betekent dat belastingplichtigen met een vermogen van € 500.000 of lager compensatie kunnen krijgen en belastingplichtigen met een hoger vermogen geen compensatie krijgen. We treden nog in contact met de Raad van State over de juridische vraagstukken.

2. Vormgeving rechtsherstel

- Het rechtsherstel bestaat uit 2 fasen. In fase 1 wordt met een nieuwe forfaitaire berekening van het rendement geautomatiseerd rechtsherstel geboden. Daarbij wordt voor iedereen aangesloten bij zijn werkelijke vermogenssamenstelling, maar wel uitgegaan van een forfaitair rendement per

vermogenscategorie (sparen, beleggen, etc.). Dit is anders dan in het huidige box 3 stelsel, waar uit wordt gegaan van een forfaitaire vermogensmix, die een groter deel vermogen in aandelen en vastgoed veronderstelt als het inkomen toeneemt.

- Fase 1 kent 2 varianten voor de hoogte van de forfaits die worden gehanteerd voor de verschillende vermogenscomponenten:
 1. Met de spaarvariant wordt het rechtsherstel toegespitst op spaarders – mensen met meer spaargeld dan volgens de forfaitaire vermogensmix in het huidige box 3 (dit omvat ook mensen die niet uitsluitend spaargeld hebben).
 2. Met de variant voor alle vermogenscategorieën wordt meer aangesloten bij het werkelijk rendement in specifieke jaren; aan meer belastingplichtigen wordt rechtsherstel geboden en de derving is groter. Deze derving komt voor een groot deel terecht bij beleggers voor de jaren 2018 en 2020, omdat de rendementen op effecten in die jaren laag waren. Een groot deel van deze groep heeft in de jaren 2017, 2019 en 2021 een hoger rendement gehaald dan forfaitair werd verondersteld.
- Met deze geautomatiseerde vorm van herstel wordt voor een groot deel van de belastingaangiften (orde 80 tot 90%) een rendement gehanteerd dat lager is dan het werkelijk behaalde rendement. Beredeneerd zou kunnen worden dat een dergelijke vorm van rechtsherstel een adequate vorm van herstel biedt. De Hoge Raad geeft in haar overwegingen ook aan dat, onder meer om uitvoeringstechnische redenen, forfaits gebruikt mogen worden. Het is echter niet volledig zeker dat deze variant juridisch uiteindelijk ook standhoudt. Daarom kan in een tweede fase van het rechtsherstel ook worden gekozen voor 2 varianten:
 - A. Verzoek om aanvullend herstel. Alle belastingplichtigen krijgen de mogelijkheid om een lager werkelijk rendement aannameelijker te maken. Dit kent de minste juridische risico's en aan alle belastingplichtigen wordt direct rechtszekerheid geboden. Het is naar verwachting niet goed mogelijk om toezicht te houden op een dergelijke tegenbewijsregeling vanwege de grote aantallen en beperkte beschikbaarheid van contra-informatie. Ook voor belastingplichtigen is het complex om aan te geven wat het werkelijke rendement is geweest. Met name beleggers die – al dan niet in specifieke jaren – lagere rendementen hebben gemaakt dan gemiddeld zullen hier gebruik van maken.
 - B. Eventueel aanvullend herstel na nadere juridische inkadering. Enkele zaken worden geselecteerd om de noodzaak en reikwijdte van een tegenbewijsregeling aan de rechter voor te leggen. Belastingplichtigen wordt gevraagd om niet individueel te procederen of hun procedures aan te houden totdat de rechter meer helderheid heeft geboden. Er is een risico dat de overheid opnieuw in het ongelijk wordt gesteld en dat alsnog een tegenbewijsregeling zoals onder A moet worden ingevoerd. Dit biedt ook de mogelijkheid om inkaderingen van het aanvullende herstel aan de rechter voor te leggen. Het gaat dan bijvoorbeeld om een inkadering waarbij beleggers die in één of twee jaar slechte resultaten hebben behaald, maar over een langere periode wel positieve rendementen halen, in die slechte jaren niet extra gecompenseerd worden in aanvulling op het rechtsherstel uit fase 1.
- Beide varianten en fases hebben grote implicaties voor de uitvoering door de Belastingdienst. Variant A door de grote aantallen verzoeken die verwacht worden. In combinatie met beperkte contra-informatie is effectief toezicht naar verwachting niet goed mogelijk. Variant B door de potentieel grote aantallen procedures die gevoerd zullen worden en het risico dat alsnog een tegenbewijsregeling zoals onder A ingevoerd moet worden. Daadwerkelijke uitvoering dient nog vastgesteld te worden in testomgeving en uitvoeringstoets.

Budgettaire gevolgen

Tabel 1: Cumulatieve budgettaire derving inkomstenkant herstel, afhankelijk van keuzes voor herstel

	Bezuarmakers, zonder tegenbewijs	Bezuarmakers plus aangiften < 500K totaal vermogen	Iedereen, zonder tegenbewijs	Iedereen, met tegenbewijs
Spaarvariant	2,4 mld.	4,1 mld.	6,9 mld.	11,7 mld.
Forfait voor alle vermogenscategorieën	2,9 mld.	4,9 mld.	10,3 mld.	11,5 mld.

2a. Toelichting Financieel beeld

Algemeen

- Voordat we ingaan op de specifieke agendapunten geef ik graag een toelichting op het brede beeld van de **riksbegroting**.
- In algemene zin staat de Voorjaarsnota in het teken van de uitwerking van het coalitieakkoord. Deze kabinetperiode wordt 75 miljard extra vrijgemaakt. De omvang van het coalitieakkoord brengt daarom de dure plicht met zich mee om goede plannen op te stellen en daarmee de aankomende tijd de doelen uit het coalitieakkoord te realiseren. In de begrotingsbilateralen met de vakministers zijn veel plannen besproken en ik ben dan ook blij dat met de Voorjaarsnota veel van de extra coalitiegelden worden toegevoegd aan de begrotingen.
- Met het coalitieakkoord hebben we wél de budgettaire grenzen opgezocht. We varen scherp aan de wind. Dat zie je terug in de cijfers.
- Indicatief ligt onze saldo-raming vanaf 2024 de komende jaren boven de -3 % bbp. De grens is dus bereikt.
- In Brussel heeft Nederland andere lidstaten er altijd op gewezen op het belang van de -3%-regel. Dit betekent dat we het saldo niet verder kunnen laten verslechtern. Opgaven moeten worden gedekt.
- Dit betekent concreet dat er geen financiële of salduimte is voor aanvullende wensen bovenop het coalitieakkoord.
- De afgelopen weken heb ik de reguliere jaarlijkse begrotingsgesprekken met de ministers gevoerd. Vanavond spreken we over de aanvullende politieke keuzes.

1. Over de begrotingsgesprekken met de vakministers het volgende:

- De begroting wordt bijgesteld op basis van de macro-economische raming van het Centraal Economisch Plan 2022 van het CPB. Ook worden de plussen en minnen uit het uitvoeringsbeeld 2021 van het staand beleid verwerkt. Substantiële structurele tegenvalters doen zich voor bij de asielraming en de huurtoeslag.
- Incidenteel hogere uitgaven doen zich met name voor bij toeslagen en de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.
- Deze uitgaven lopen mee in de herijking van het uitgavenplafond zoals aangekondigd in de Startnota. Het uitvoeringsbeeld leidt tot een (beperkte) verslechtering van het EMU-saldo in de jaren t/m 2027 bedragen ca. 0,0 tot 0,2% bbp. Dit is verdedigbaar gegeven dat het uitvoering van staand beleid én reeds is aangekondigd in de Startnota.
- Bij het coalitieakkoord is voor de koopkracht gerekend met indexatie van de kinderbijslag (AKW). De benodigde middelen zijn echter nog niet toegevoegd aan de begroting. Deze dekkingsopgave wordt gedekt uit de indexatie van de middelen uit het coalitieakkoord die op de Aanvullende Post staan. Hiermee is AKW-opgave gedekt binnen de begroting.
- Binnen het inkomstenkader zijn de verschillende mee- en tegenvalters in beeld gebracht en opgelost. De koopkracht 2023-2025 - inclusief de ontwikkeling van de zorgpremies - komt terug in augustus, omdat de onzekerheid in de raming nu te groot is. Dat betekent dat er in augustus geschoven kan worden binnen het koopkrachtpakket. De ruimte daarvoor is de 3 miljard lastenverlichting voor middeninkomens uit het coalitieakkoord.

2. Voor nu resteren dan ook vier dossiers die een duidelijke politieke keuzes vragen, namelijk de invulling van de VPB-taakstelling uit het CA, Box 3, AOW en Defensie. Daarover komen we zo te spreken.

*Bovenstaande staat toegelicht in het algemene bespreekstuk voorjaar 2022. Desgewenst uitdelen.
Gelegenheid voor vragen over het financieel beeld.*

2b. Resterende dossiers

- Voor vanavond zijn vier onderwerpen voorbereid om met elkaar te bespreken. De VPB, Box 3, koppeling AOW aan minimumloon en Defensie.
- Ik stel voor te beginnen met een ronde om vast te stellen dat dit inderdaad de **vier onderwerpen** die aanvullende besluitvorming vergen en in welke volgorde we deze onderwerpen willen bespreken.
- Voordat we dit doen wil ik nog graag zeggen dat vanavond niet bedoeld is om al besluiten te nemen. Het is inventariserend en verkennend.
- Zoals bij elke besluitvormingsronde geldt, geldt ook hier dat niets is besloten totdat alles is besloten.
- Vanavond willen we vooral ophalen wat er bij iedereen leeft. Wat de prioriteiten zijn en hoe we deze op hoofdlijnen willen dekken.
- Voor de dossiers VPB, Box 3, AOW en Defensie zijn ambtelijk technische A4'tjes opgesteld waarvan gebruik kan worden gemaakt bij de bespreking.

Te maken keuzes:

1. **VPB** > Eerst afspraak invullen conform het coalitieakkoord.
 - Dit probleem werd al voorzien bij het coalitieakkoord en een oplossing is al overeengekomen in coalitieakkoord. Daar zit nog enige ruimte in keuze tussen grondslagverbreding, het lage Vpb-tarief en/of de schijflengte als dekking.
2. **Box 3** > wat wordt de dekking binnen het domein binnen de jaren van de kabinetperiode?
 - Besluitvorming over box 3 (herstel, spoedwetgeving en dekking) moet op korte termijn gebeuren omdat de Belastingdienst anders in grote uitvoeringsproblemen komt
 - De budgettaire opgave volgt uit de keuze voor herstel en moet gedekt worden binnen het domein en binnen de kabinetperiode.
3. **AOW** > dient de AOW mee te stijgen met de buitengewone verhoging van het WML, en zo ja, met welk percentage (iedereen 7,5% of iedereen een lager percentage binnen huidig budget)? In geval van 7,5%, hoe wordt dit gedeckt? Binnen de AOW of combinatie van AOW en de envelop koopkracht van 3 miljard?
 - Oplossing is te zoeken binnen het domein ouderen, er liggen gedekte varianten
4. **Defensie** > wat is de beoogde stijging en welk jaar moet deze worden gerealiseerd? Hoe kunnen de extra uitgaven aan Defensie worden gedeckt binnen de begroting?
 - De opgave is fors. Toegroeien naar 2% kost structureel 3,8 miljard euro.
 - Belangrijk is dat we pas extra middelen aan de Defensiebegroting kunnen toevoegen als besloten is over de dekking.
 - Ik hoor graag van jullie welke dekkingsopties jullie in gedachte hebben. Ambtelijk is een groslijst uitgewerkt met technische opties.
 - Desgewenst kan ook worden besloten om deze kabinetperiode minder dan 3,8 miljard euro te intensiveren. Zo kan de intensivering uit het coalitieakkoord structureel doorgetrokken worden. Dat kost 1,2 miljard euro. In 2025 is 4,2 miljard geïntensiveerd en structureel 3 miljard. Er is ook een tussenvariant mogelijk. In dat geval intensieveert dit kabinet circa 2,5 miljard euro extra op de Defensiebegroting.
 - Ik heb in ieder geval aan Defensie gevraagd om goed te kijken welke uitgaven die nu op andere begrotingen gedaan worden toegerekend kunnen worden aan de NAVO-norm. Dit verkleint de dekkingsopgave. Ik verwacht dat dit minimaal voor 200 miljoen euro structureel mogelijk is. Daarmee resteert een dekkingsopgave van structureel 3,6 miljard euro om op de 2% uit te komen.
 - Belangrijke vragen voor nu zijn hoeveel willen we extra in Defensie intensiveren, in welk jaar willen we dit bereiken en hoe willen we dit dekken binnen de begroting.

Kabinet Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Kabinet Minister-President

Binnenhof 19
2513 AA Den Haag
Postbus 20001
2500 FA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

agenda

Datum
11 april 2022
Onze referentie
4262896

Omschrijving	Voorjaarsoverleg
Vergaderdatum en -tijd	12 april 2022, 19:30
Vergaderplaats	Ministerie van Financiën

1. Terugblik op de eerste 100 dagen van het kabinet
2. Begrotingsbesluitvorming
 - a. Financieel beeld
 - b. Resterende dossiers (volgorde van bespreking in overleg)
 - i. Vennootschapsbelasting
 - ii. Box 3
 - iii. AOW
 - iv. Defensie
3. Woordvoeringslijn

Vooraf

- De Voorjaarsnota 2022 staat in het teken van de uitwerking van het coalitieakkoord. Met het coalitieakkoord is voor deze kabinetperiode een bedrag van 75 miljard euro vrijgemaakt voor belangrijke maatschappelijke opgaven. In de Voorjaarsnota worden de eerste middelen toegevoegd aan de begrotingen en maken vakministers de bestedingsvoorstellingen bekend. Ook worden de contouren voor de investeringsfondsen gepresenteerd.
- De voorjaarsbesluitvorming is onder te verdelen in drie ronden, namelijk (1) de reguliere jaarlijkse begrotingsbesprekingen, (2) aanvullende politieke keuzes en (3) omgang met het EMU-saldo.

1. Reguliere jaarlijkse begrotingsbesprekking

- De begroting wordt bijgesteld op basis van de macro-economische raming van het Centraal Economisch Plan 2022 van het CPB. Ook worden de plussen en minnen uit het uitvoeringsbeeld 2021 van het staand beleid verwerkt. Substantiële structurele tegenvallers doen zich voor bij de asielraming en de huurtoeslag. Incidenteel hogere uitgaven doen zich met name voor bij toeslagen en de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.
- Deze uitgaven lopen mee in de herijking van het uitgavenplafond zoals aangekondigd in de Startnota. De gevolgen voor het EMU-saldo in de jaren t/m 2027 bedragen ca. 0,0 tot 0,2% bbp verslechtering. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de incidenteel hogere uitgaven voor Oekraïne.
- Bij het coalitieakkoord is voor de koopkracht gerekend met indexatie van de kinderbijslag (AKW). De benodigde middelen zijn echter nog niet toegevoegd aan de begroting. Deze dekkingsopgave wordt ingevuld uit de indexatie van de middelen uit het coalitieakkoord die op de Aanvullende Post staan.
- Binnen het inkomstenkader zijn de verschillende mee- en tegenvallers in beeld gebracht. Alleen voor de zorgpremies is dit niet het geval. Hiervan is afgesproken dat dit in augustus gebeurt, omdat dit beeld op dit moment nog te onzeker is. De twee grootste tegenvallers aan de inkomstenkant zijn box 3 en de invoering van pillar II/vpb (één jaar uitstel en lagere opbrengst). Voor het overige ziet het er rustig uit.

2. Aanvullende politieke keuzes*Principes*

- Met het coalitieakkoord wordt fors geïnvesteerd. De begroting is expansief. Hogere additionele uitgaven of lagere lasten dienen daarom te worden gedekt met hervormingen die structureel leiden tot lagere uitgaven elders op de begroting.
- Koopkracht is een verdelingsvraagstuk. Streven naar een evenwichtig en gemiddeld positief beeld binnen de afgesproken kaders.

Politieke dossiers: onderstaande dossiers spelen nog¹

1. Box 3
2. Defensie (motie Sjoerdsma c.s.)
3. Koopkracht ouderen (AOW)
4. VPB (uitwerking afspraken coalitieakkoord, Pillar II)

Mogelijke dekkingsbronnen die zijn opgekomen ter financiering van de wensen

- Vpb: lage tarief en schijfgrens
- Fiscalisering AOW
- Indexatie coalitiemiddelen
- Vermogens (box 2 e.d.)
- Fondsen
- Additionele ombuigingen

¹Voor de tegemoetkoming van studenten is met de brief van de minister van OCW reeds een voorstel aan de Tweede Kamer voorgelegd. Voor jeugdzorg is de inzet erop gericht met VNG tot afspraken te komen over houdbaar jeugdstelsel. Koopkracht 2023 (o.a. invulling 3 mld.) wordt in augustus over besloten.

Structurele intensivering in perspectief

- Het verhogen van de AOW met 7,5% via koppeling WML (3,2 miljard euro) en het verhogen van de Defensie uitgaven (3,8 miljard) kost structureel 7 miljard euro.
- In het coalitieakkoord is per saldo in structureel 13 miljard euro geïntensiveerd waarvan 3 miljard euro voor Defensie.

3. EMU-saldo

- De Voorjaarsnota bevat het meerjarig budgettair beeld met de ontwikkeling van EMU-saldo en schuld tot en met 2027. In de huidige kabinetsramingen van Financiën komt het overheidstekort uit boven de -3 % bbp. Hierbij wordt uitgegaan dat de keuzes voor VPB, Box 3, AOW en Defensie worden gedekt.

EMU-saldo in %	2022	2023	2024	2025	2026
EMU-saldo CEP	-2,5%	-2,3%	-2,5%	-2,9%	-3,2%
EMU-saldo kabinet	-4,0%	-3,0%	-3,4%	-3,7%	-3,6%

- Uit het CEP van het CPB kwam een verwacht tekort van 2,5% bbp in 2022 dat oploopt tot 3,2% bbp in 2026. Van 2027 t/m 2030 raamt het CPB een overheidstekort van 3,5% bbp. De raming van het kabinet komt t/m 2026 hoger uit. Dit komt vooral doordat het CPB ervan uit gaat dat het niet lukt om de extra middelen uit het coalitieakkoord voor o.a. het nationaal groefonds, defensie, onderwijs en LenW op tijd uit te geven.
- Daarnaast is in de bovenstaande kabinetsraming ook het effect van de herijking van het uitgavenplafond meegenomen (zie punt 1). Dit verslechtert het beeld jaarlijks tussen de 0,0 en 0,2% bbp.
- De uitgaven voor Oekraïne en de gasbatenmutaties zoals de gasopslag Norg zijn nog niet verwerkt in deze cijfers.

4. Technische opties

- Als bijlagen bij dit bespreekstuk zijn technische beschrijvingen opgenomen met ambtelijk geïnventariseerde mogelijke dekkingsopties (groslijst).
- Het betreft A4'tjes over Pillar II / Grondslag VPB, Box 3, AOW-Wml en Defensie.

Tijdpad

- Politiek overleg op 12 en 14 april.
- Besluitvorming 22 april Ministerraad.

Opgave

- In het coalitieakkoord is het volgende afgesproken: "De CFC-maatregel uit Ter Haar wordt ingevoerd. Ook wordt OESO Pillar II ingevoerd. De opbrengst is nog onzeker. Mocht dit niet tot de gewenste besparing leiden, dan wordt gekeken naar andere grondslagverbreding, het lage Vpb-tarief en/of de schijflengte in de Vpb waarbij het vestigingsklimaat, en de positie van het mkb in ogenschouw wordt genomen."
- Voor deze maatregel is in totaal 1 miljard euro opbrengst ingeboekt vanaf 2023.
- Inmiddels is duidelijk dat de invoering van Pillar II duurt tot 2024. Bovendien levert deze maatregel naar verwachting niet 1 miljard euro op, maar 412 miljoen euro. Zie onderstaande tabel.

In standen, in mln. - is saldoverslechterend = lastenverlichting	2023	2024	2025	Structuur
Pillar II/grondslag VPB cf. CA	1000	1000	1000	1000
Actuele raming Pillar II	0	412	412	412
Resterende budgettaire opgave VPB	1000	588	588	588

Dekking

- In het Coalitieakkoord is afgesproken om het bedrag resterend na implementatie van Pillar II (1000 miljoen in 2023, 588 miljoen vanaf 2024) te dekken. Afgesproken dient te worden hoe dit concreet ingevuld wordt.
- Beleidmatig ligt dekking via verhoging van het lage Vpb-tarief of het verlagen van de schijfgrens Vpb voor de hand. Deze opties zijn ook in het CA benoemd.
- Het lage vpb-tarief verstoort het globale evenwicht tussen AB-houders, werknemers en IB-ondernemers. De huidige schijfgrens van 395.000 euro werkt actieve fiscale planning in de hand bijvoorbeeld door het aantrekkelijk te maken om BV's op te splitsen.
- Onderstaande tabel geeft dekkingsvarianten via deze instrumenten weer. Desgewenst kan gekozen worden voor een combinatie van de twee maatregelen. **Let op:** in onderstaande tabel wordt uitgegaan van de bestaande beleidmatige context: Indien dezelfde instrumenten ook ingezet worden voor dekking van de opgave in box 3, pakt de maatvoering anders uit. Het is van belang om in het totale eindbeeld ervoor te zorgen dat tarieven en schijven niet van jaar op jaar heen en weer springen.

In standen, in mln. - is saldoverslechterend = lastenverlichting	2023	2024	2025	Structuur
1. Verhoging lage VPB tarief naar 16,9% in 2023, 16,12% vanaf 2024 (huidig: 15%)	1000	588	588	588
2. Verlagen schijfgrens naar 230.000 in 2023 en 290.000 vanaf 2024 (huidig: 395.000)	1000	588	588	588

- Onderstaande tabel geeft een paar sleutels weer indien een andere maatvoering gehanteerd wordt.

	Opbrengst in € mld
Verlagen schijfgrens vpb naar €300.000	0,5
Verlagen schijfgrens vpb naar €200.000	1,3
Verlagen schijfgrens vpb naar €100.000	2,6
Verhogen lage vpb-tarief (gegeven huidige schijfgrens) (per %-punt)	0,5

Kosten

Als gevolg van het arrest van de Hoge Raad over box 3 ontstaat een derving die gedekt moet worden. In dit A4 wordt uitgegaan van een totale dekkingsopgave van 7,7 miljard euro aan de lastenkant van de begroting (zie tabel 1). Dit is gebaseerd op een cumulatieve derving van 6,9 miljard euro door herstelbetalingen (inclusief doorwerking naar ouderenkorting en zorgtoeslag) en 0,8 miljard euro door spoedwetgeving. Deze derving is gebaseerd op de spaarvariant, met herstel voor alle belastingplichtigen (ook niet-bezaarmakers), maar zonder tegenbewijsregeling. In tabel 2 wordt de budgettaire derving aan de inkomstenkant weergegeven voor een aantal varianten waarin andere keuzes worden gemaakt.

In deze dekkingsopgave is de uitgavenkant nog niet meegenomen. De uitgavenkant bestaat uit o.a. bijbehorende uitvoeringskosten en de doorwerking naar toeslagen (anders dan de zorgtoeslag) en andere regelingen van andere departementen. De eerste inschattingen van deze kosten aan de uitgavenkant worden geschat rond de 0,3 miljard euro. De totale dekkingsopgave voor lasten en uitgaven samen bedraagt 8 miljard euro.

Tabel 1: Totale derving box 3 (spaarvariant zonder tegenbewijsregeling)

In € mld, standen, - is lastenverlichting	Cum. 2018-2022	2023	2024	struc (vanaf 2025)
Derving herstelbetaling	-6,9	0	0	0
Derving spoedwetgeving	0	-0,4	-0,4	0
Totaal derving lasten	-6,9	-0,4	-0,4	0
Uitvoeringskosten BD herstel (uitgavenkant) ¹	0,17	0	0	0
Doorwerking andere departementen (uitgavenkant) ²	0,12			

Tabel 2: Cumulatieve budgettaire derving inkomstenkant (herstelbetalingen + spoedwetgeving), afhankelijk van keuzes voor herstel

	Bezaarmakers, zonder tegenbewijs	Bezaarmakers plus aangiften < 500K totaal vermogen	Iedereen, zonder tegenbewijs	Iedereen, met tegenbewijs
Spaarvariant	3,2 mld.	4,9 mld.	7,7 mld.	12,5 mld.
Forfait voor alle vermogencategorieën	5,5 mld.	7,5 mld.	12,9 mld.	14,1 mld.

Dekkingsopties

De tabel toont verschillende dekkingsvarianten voor de lastenkant, die hieronder nader worden toegelicht.

(in € mld, + is lastenverzwaren, in standen)	2023	2024	2025	Cum. 2023-2025	struc
Variant 1a:					
Uitstellen verder verhogen HVV					
Uitstellen verder verhogen HVV	0,1	0,2	0,3	0,6	0
Tijdelijk verhogen box 3-tarief naar 32%*	0,1	0,1	0,1	0,4	0
Tijdelijk afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon	0,3	0,3	0,3	1,0	0
Tijdelijk verlagen schijfgrens vpb naar €200.000	1,3	1,3	1,3	3,9	0
Tijdelijk verhogen lage vpb-tarief naar 16,4%	0,6	0,6	0,6	1,7	0
Totaal**	2,5	2,5	2,7	7,7	0
Variant 1b:					
Uitstellen verder verhogen HVV					
Uitstellen verder verhogen HVV	0,1	0,2	0,3	0,6	0
Tijdelijk verhogen box 3-tarief naar 49%*	2,3	2,3	2,3	7,0	0
Totaal**	2,4	2,5	2,6	7,6	0
Variant 1c:					
Vermogensbelasting box 3 met tarief 1,35%*					
Vermogensbelasting box 3 met tarief 1,35%*	0	3,9	3,9	7,7	0
Totaal**	0	3,9	3,9	7,7	0

¹ Verdeling over jaren wordt nog verder bezien in de uitvoering, betreft fase 1 forfaitair automatisch herstel '17-'22 spaarvariant en fase 2 zonder tegenbewijsregeling maar wel met formulier.

² Betreft doorwerking van herstel '17-'22.

* Maatregel doorgerekend bij spaarvariant van de spoedwetgeving. Kan anders uitvallen bij de andere variant. Bij de vermogensbelasting is aangenomen dat geen anticumulatiebepaling wordt opgenomen.

** Totalen zijn gebaseerd op onafgeronde bedragen en kunnen dus afwijken van de som van de getoonde reeksen

- Op basis van de begrotingsregels dient dekking gevonden te worden binnen de kabinetsperiode, met als uitgangspunt dekking zoveel mogelijk bij dezelfde belastingsoort. Met de drie varianten wordt de benodigde dekking binnen de kabinetsperiode opgehaald.
- De juridische haalbaarheid van de dekkingspakketten is niet onderzocht. Het is daarmee onduidelijk of deze voldoen aan de proportionaliteitstoets van 1 EP EVRM. Daarnaast is de uitvoerbaarheid afhankelijk van besluitvorming over box 3. Het is nog niet mogelijk om goede inschattingen te geven wanneer de wetgeving met betrekking tot de dekkingsopties inwerking kan treden. Tevens zullen de maatregelen uiteindelijk ook met een uitvoeringstoets moeten worden beoordeeld.
- De bovenstaande budgettaire bedragen zijn een eerste inschatting en dienen bij verdere uitwerking nader te worden bekeken, dit geldt zeker voor de varianten 1b en 1c, waarin significante gedragseffecten kunnen optreden. **Let op:** Daarnaast wordt hierbij uitgegaan van de bestaande beleidsmatige context: indien dezelfde instrumenten ook ingezet worden voor dekking van de opgave bij de vpb (Pillar II), pakt de maatvoering anders uit.

Alternatieve dekkingsopties

- Los van bovenstaande varianten kan de derving ook op een andere wijze gedekt worden. Hieronder worden sleutels (en in het geval waar sleutels niet te geven zijn varianten in maatvoering) gegeven van verschillende opties die betrekking hebben op box 2 en box 3 (maatregelen t.a.v. het lage vpb-tarief hebben in veel gevallen een direct effect op vermogensinkomsten binnen box 2). Daarnaast kan bij de afschaffing van de FOR een gedeelte van deze opbrengst, ca 85 mln., ook als dekking worden gebruikt.
- NB: veel van onderstaande maatregelen hebben een interactie-effect met spoedwetgeving of met andere maatregelen, onder meer door gedragseffecten. Voor een volledige budgettaire inschatting dient een nieuw pakket in zijn geheel te worden doorgerekend.

Alternatieve dekkingsopties (in € mld, in standen)	2023	2024	2025	Cum 2023-2025	struk
Tijdelijk verlagen schijfgrens vpb naar €300.000	0,5	0,5	0,5	1,5	0,0
Tijdelijk verlagen schijfgrens vpb naar €100.000	2,6	2,6	2,6	7,8	0,0
Tijdelijk verhogen lage vpb-tarief (gegeven huidige schijfgrens) (per %-punt)	0,5	0,5	0,5	1,5	0,0
Beperken excessief lenen eigen BV ³ tot 17.500	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Tijdelijk verhogen box 3 tarief (per %-punt) ⁴	0,1	0,1	0,1	0,4	0,0
Algemene heffingskorting afbouwen met verzamelinkomen (ook box 2 en box 3 inkomen)	-	0,3	0,3	0,7	0,3
Afschaffen FOR (resterend na inzet regulier kader)	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1

³ Deze maatregel leidt met name tot het naar voren halen van belastingopbrengsten. Rondom het jaar van invoering is een forse additionele opbrengst te verwachten van circa 2,7 mld., in de jaren daarna treedt juist een derving op. De lastenrelevante opbrengst van deze reeks bedraagt 44 mln. per jaar.

⁴ De sleutel box 3 gaat uit van de spaarvariant van de spoedwetgeving en van het huidige heffingsvrij vermogen.

- De spoedwetgeving is bedoeld voor de jaren 2023 en 2024, als overbrugging tot er een nieuw stelsel op basis van werkelijk rendement kan worden ingevoerd. Voor de spoedwetgeving zijn er twee hoofdvarianten uitgewerkt:
 1. **Forfaitaire spaarvariant:** Er wordt uitgegaan van de werkelijke vermogensmix van een belastingplichtige. Voor spaargeld en schulden wordt - net als in het huidige box 3 stelsel – uitgegaan van actuele rendementen, voor de overige vermogensbestanddelen wordt - ook net als in het huidige box 3 stelsel – uitgegaan van het huidige forfait voor beleggingen. Dit forfait is een meerjarig gemiddelde van de rendementen op obligaties, aandelen en vastgoed. Ten opzichte van het huidige box 3 stelsel gaan met name mensen met verhoudingsgewijs veel spaargeld minder belasting betalen.
 2. **Forfaitaire variant met meerdere vermogensbestanddelen:** Er wordt uitgegaan van de werkelijke vermogensmix van een belastingplichtige. Het forfait wordt voor alle negen vermogensbestanddelen gebaseerd op het rendement in een specifiek jaar, vastgesteld tegen het einde van het belastingjaar. Bovendien wordt voor alle vermogensbestanddelen die kunnen worden onderscheiden in de aangifte een apart forfait bepaald. Met deze variant wordt beter aangesloten bij het werkelijke rendement dat mensen met aandelen en vastgoed halen in een specifiek jaar.
- In beide varianten bestaat voor een belastingplichtige de mogelijkheid tot arbitrage. Belastingplichtigen zouden vermogensbestanddelen met een hoog forfaitair rendement vlak voor de peildatum kunnen omzetten naar vermogensbestanddelen met een verwacht laag forfaitair rendement met als voornaamste doel een lagere belastingheffing te bereiken. Vervolgens worden na de peildatum de oorspronkelijke vermogensbestanddelen weer teruggekocht. Dit geldt m.n. voor effecten, minder voor bijvoorbeeld vastgoed. Om die reden wordt nagedacht over het opnemen van een passende anti-arbitragebepaling in de spoedwetgeving.
- Ook is er onderzocht of het mogelijk is per 2023 een vermogensbelasting in te voeren. Per 2023 kan in de systemen alleen het huidige box 3-systeem worden voorgezet, waarbij een vermogensbelasting binnen de huidige systematiek van de inkomstenbelasting zou moeten worden vormgegeven. Materieel verandert er vrijwel niets. De juridische inschatting, mede op basis van het advies van de Landsadvocaat, is dat zo'n systeem ook in strijd is met het EVRM.

Budgettaire gevolgen

Prijzen 2023, miljoenen €	2023	2024
Raming opbrengst huidig stelsel box 3	5.000	5.400
Raming spoedwetgeving ten opzichte van huidig stelsel		
Variant 1	-380	-380
Variant 2 ¹	-580	-2.020

Tabel 1

	Variant 1: forfataire spaarvariant	Variant 2: forfataire variant met meerdere vermogensbestanddelen
Juridisch	Wordt juridisch houdbaar geacht.	Sluit beter aan bij het door een individuele belastingplichtige werkelijk genoten rendement in een specifiek jaar. Wordt meer recht gedaan aan arrest HR.
	Volgens het advies van de Landsadvocaat is een tegenbewijsregeling in de spoedwetgeving uitsluitend te overwegen als die regeling zowel voor de belastingplichtige als voor de Belastingdienst uitvoerbaar is. Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat het voor de Belastingdienst en belastingplichtigen zeer complex is om in bepaalde situaties het werkelijk genoten rendement op vermogen te definiëren. Dergelijke definiering is wel noodzakelijk om disputeren met belastingplichtigen op te lossen, wat op dit moment nog niet aanwezig is. Bovendien beschikt de Belastingdienst niet over contra-informatie waardoor toezicht slechts beperkt mogelijk is.	
Maatschappelijk-politiek	Doet vooral recht aan spaarders gezien beperkte uitsplitsing per vermogenscategorie. Voor zover een burger spaargeld heeft in box 3 wordt het actuele forfait toegepast.	Voordeel: een betere individuele benadering van werkelijk rendement. Nadeel: de box 3 opbrengst daalt, wat de vermogensongelijkheid vergroot.
Uitvoering	Beide varianten zijn voor de Belastingdienst maakbaar omdat de verschillende vermogensbestanddelen nu ook al op het aangifteformulier voorkomen. De Belastingdienst kan voor de hersteloperatie een aanpassing in de systemen doen waarin de bij hen bekende gegevens worden opgenomen. Deze aanpassing kan ook worden gebruikt voor de spoedwetgeving. Definitieve uitspraken over uitvoerbaarheid kunnen worden gedaan na een uitvoeringstoets.	
	Drie forfaits in het systeem opgenomen, dus bij de overige vermogenscategorieën die (naast spaar- en bankgoeden en schulden) bij de Belastingdienst bekend zijn, wordt hetzelfde percentage gehanteerd.	Per vermogenscategorie een afzonderlijk percentage opgenomen, maar daarvoor zijn alleen parameteraanpassingen nodig. Deze categorieën worden afgebakend op de aangifte.
Budgettair	Leidt voor de belastingjaren 2023 en 2024 tot een minder hoge derving dan variant 2. Leidt ten opzichte van het huidige box 3 tot een derving van ca. 400 miljoen euro. Die derving komt door een lagere opbrengst bij spaarders, die slechts deels wordt gecompenseerd door een hogere opbrengst bij beleggers (voornamelijk bezitters van onroerend goed gefinancierd met schulden). Er blijft een netto derving staan omdat we ervan uit gaan dat een deel van de extra opbrengst bij beleggers verdwijnt vanwege verplaatsing van vermogen, bijvoorbeeld naar box 2.	Omdat de stijging van de huizen- en aandelenprijzen van 2021 pas vanaf 2023 doorwerkt in de forfaits van het huidige stelsel, stijgt de opbrengst van het huidige stelsel en van variant 1 tot boven de 5 mld. De raming van de opbrengst van variant 2 daalt juist, omdat het CPB voorspelt dat de huizenmarkt langzaam normaliseert en we uitgaan van een lager rendement op aandelen dan in de afgelopen jaren. Er is dus een incidentele "uitgestelde belastingclaim" over voorgaande jaren die verloren gaat bij de overstap naar variant 2.

¹ Bij herstel gaan wij er nu vanuit dat de huurinkomsten niet in het forfait betrokken worden, overeenkomstig het huidige stelsel. Er zijn namelijk ook veel niet verhuurder objecten. Bij spoedwetgeving is hier nog geen keuze in gemaakt; voor de raming is wel uitgegaan van een opslag op het forfait voor huurinkomsten.

Het rechtsherstel voor box 3 gaat over de belastingjaren 2017-2020. Aanvullend wordt rechtsherstel geboden voor de belastingjaren 2021 en 2022 omdat het HR-arrest nu geldend recht is. Voor 2023 en 2024 wordt spoedwetgeving voorbereid.

Voor het rechtsherstel moet worden besloten over:

1. De reikwijdte van de doelgroep (herstel voor alle belastingplichtigen of alleen belastingplichtigen die tijdig bezwaar hebben gemaakt);
2. De vormgeving van het rechtsherstel.

1. Doelgroep

- De Hoge Raad heeft een uitspraak gedaan over een massaalbezwaarprocedure van ca. 60.000 belastingplichtigen over de jaren 2017 en 2018. Er is al gecommuniceerd dat er ook rechtsherstel geboden zal worden voor de jaren 2019 en 2020. Voor de jaren 2021 en 2022 wordt bij alle belastingplichtigen de aanslag vastgesteld met inachtneming van het arrest.
- De vraag rijst of er ook rechtsherstel geboden moet worden in de jaren 2017-2020 aan niet bezwaarmakers.
- De voordelen van het beperken van de doelgroep:
 - Volgens de Landsavocaat, BZK en JenV is het verdedigbaar om belastingaanslagen die definitief zijn geworden uit te sluiten van het rechtsherstel. Als besloten zou worden tot uitbreiding van de doelgroep, moet dit op basis van objectieve argumenten onderbouwd worden.
 - Budgettair zal de derving in eerste instantie beperkter blijven, maar er is een risico dat deze oploopt als burgers in het gelijk worden gesteld via ambtshalve vermindering.
- De nadelen van het beperken van de doelgroep:
 - Het arrest van de Hoge Raad is een exceptioneel arrest, ook omdat de HR zelf rechtsherstel biedt. Beperken van de doelgroep kan als onrechtvaardig worden beschouwd. Dit heeft ook gevolgen voor het vertrouwen van de burger in de overheid.
 - Biedt geen rechtszekerheid aan alle belastingplichtigen, wat zal leiden tot aanvullende procedures en daarmee een groot beslag op de behandelcapaciteit van de Belastingdienst.
 - Daarnaast is in een casus bij de Rechtbank Noord-Holland al rechtsherstel geboden aan een niet-bezwaarmaker. Risico dat meer uitspraken in deze lijn zullen volgen en dat het niet juridisch houdbaar is om slechts de bezwaarmakers rechtsherstel te bieden en er opnieuw rechtsherstel moet worden geboden als nieuwe groep bezwaarmakers in het gelijk worden gesteld. Een opeenvolging van hersteloperaties door het beperken van de doelgroep en daaropvolgende nieuwe procedures is voor de uitvoering zeer onwenselijk en leidt tot risico's in de reguliere processen.
- Een alternatief is om een deel van de niet-bezwaarmakers herstel te geven, bijvoorbeeld belastingplichtigen met een vermogen van € 500.000 of minder. Als eenmaal besloten wordt om toch rechtsherstel te bieden aan "niet bezwaarmakers", dan biedt de huidige wet- en regelgeving geen aanknopingspunt om deze groep anders te behandelen dan "de bezwaarmakers". De belastingplichtige heeft dan namelijk het gerechtvaardigd vertrouwen hij via een ambtshalve vermindering recht heeft op een vermindering overeenkomstig het geldende recht zonder een beperking daarin. Hoewel dit alternatief aansluit bij het maatschappelijke sentiment, is de verwachting dat het juridisch onhoudbaar is om in nieuwe regelgeving voor het verleden beperkingen in de reikwijdte van de ambtshalve vermindering aan te brengen. Uitvoeringstechnisch is het enkel maakbaar om een harde grens te maken, wat betekent dat belastingplichtigen met een vermogen van € 500.000 of lager compensatie kunnen krijgen en belastingplichtigen met een hoger vermogen geen compensatie krijgen. We treden nog in contact met de Raad van State over de juridische vraagstukken.

2. Vormgeving rechtsherstel

- Het rechtsherstel bestaat uit 2 fasen. In fase 1 wordt met een nieuwe forfaitaire berekening van het rendement geautomatiseerd rechtsherstel geboden. Daarbij wordt voor iedereen aangesloten bij zijn werkelijke vermogenssamenstelling, maar wel uitgegaan van een forfaitair rendement per

vermogenscategorie (sparen, beleggen, etc.). Dit is anders dan in het huidige box 3 stelsel, waar uit wordt gegaan van een forfaitaire vermogensmix, die een groter deel vermogen in aandelen en vastgoed veronderstelt als het inkomen toeneemt.

- Fase 1 kent 2 varianten voor de hoogte van de forfaits die worden gehanteerd voor de verschillende vermogenscomponenten:
 1. Met de spaarvariant wordt het rechtsherstel toegespitst op spaarders – mensen met meer spaargeld dan volgens de forfaitaire vermogensmix in het huidige box 3 (dit omvat ook mensen die niet uitsluitend spaargeld hebben).
 2. Met de variant voor alle vermogenscategorieën wordt meer aangesloten bij het werkelijk rendement in specifieke jaren; aan meer belastingplichtigen wordt rechtsherstel geboden en de derving is groter. Deze derving komt voor een groot deel terecht bij beleggers voor de jaren 2018 en 2020, omdat de rendementen op effecten in die jaren laag waren. Een groot deel van deze groep heeft in de jaren 2017, 2019 en 2021 een hoger rendement gehaald dan forfaitair werd verondersteld.
- Met deze geautomatiseerde vorm van herstel wordt voor een groot deel van de belastingaangiftes (orde 80 tot 90%) een rendement gehanteerd dat lager is dan het werkelijk behaalde rendement. Beredeneerd zou kunnen worden dat een dergelijke vorm van rechtsherstel een adequate vorm van herstel biedt. De Hoge Raad geeft in haar overwegingen ook aan dat, onder meer om uitvoeringstechnische redenen, forfaits gebruikt mogen worden. Het is echter niet volledig zeker dat deze variant juridisch uiteindelijk ook standhoudt. Daarom kan in een tweede fase van het rechtsherstel ook worden gekozen voor 2 varianten:
 - A. Verzoek om aanvullend herstel. Alle belastingplichtigen krijgen de mogelijkheid om een lager werkelijk rendement aannemelijk te maken. Dit kent de minste juridische risico's en aan alle belastingplichtigen wordt direct rechtszekerheid geboden. Het is naar verwachting niet goed mogelijk om toezicht te houden op een dergelijke tegenbewijsregeling vanwege de grote aantallen en beperkte beschikbaarheid van contra-informatie. Ook voor belastingplichtigen is het complex om aan te geven wat het werkelijke rendement is geweest. Met name beleggers die – al dan niet in specifieke jaren – lagere rendementen hebben gemaakt dan gemiddeld zullen hier gebruik van maken.
 - B. Eventueel aanvullend herstel na nadere juridische inkadering. Enkele zaken worden geselecteerd om de noodzaak en rekwijnde van een tegenbewijsregeling aan de rechter voor te leggen. Belastingplichtigen wordt gevraagd om niet individueel te procederen of hun procedures aan te houden totdat de rechter meer helderheid heeft geboden. Er is een risico dat de overheid opnieuw in het ongelijk wordt gesteld en dat alsnog een tegenbewijsregeling zoals onder A moet worden ingevoerd. Dit biedt ook de mogelijkheid om inkaderingen van het aanvullende herstel aan de rechter voor te leggen. Het gaat dan bijvoorbeeld om een inkadering waarbij beleggers die in één of twee jaar slechte resultaten hebben behaald, maar over een langere periode wel positieve rendementen halen, in die slechte jaren niet extra gecompenseerd worden in aanvulling op het rechtsherstel uit fase 1.
- Beide varianten en fases hebben grote implicaties voor de uitvoering door de Belastingdienst. Variant A door de grote aantallen verzoeken die verwacht worden. In combinatie met beperkte contra-informatie is effectief toezicht naar verwachting niet goed mogelijk. Variant B door de potentieel grote aantallen procedures die gevoerd zullen worden en het risico dat alsnog een tegenbewijsregeling zoals onder A ingevoerd moet worden. Daadwerkelijke uitvoering dient nog vastgesteld te worden in testomgeving en uitvoeringstoets.

Budgettaire gevolgen

Tabel 1: Cumulatieve budgettaire derving inkomstenkant herstel, afhankelijk van keuzes voor herstel

	Bezuarmakers, zonder tegenbewijs	Bezuarmakers plus aangiften < 500K totaal vermogen	Iedereen, zonder tegenbewijs	Iedereen, met tegenbewijs
Spaarvariant	2,4 mld.	4,1 mld.	6,9 mld.	11,7 mld.
Forfait voor alle vermogenscategorieën	2,9 mld.	4,9 mld.	10,3 mld.	11,5 mld.

3. Varianten koppelen AOW

Aanleiding

Tijdens het debat over de Regeringsverklaring zijn in en Tweede Kamer verschillende moties aangenomen die het kabinet oproepen om iets te doen voor de koopkracht van ouderen (Heerma c.s., Marijnissen, Den Haan c.s.). Daarnaast zijn in de Eerste Kamer moties aangenomen om de AOW niet eenmalig te ontkoppelen aan het minimumloon (WML) (Faber-van de Klashorst c.s., Van Rooijen c.s., Van der Linden c.s.). Dit memo biedt handelingsopties om aan deze moties tegemoet te komen.

Besluitvormingsmoment

- Uitvoeringstechnisch en juridisch is het mogelijk om besluitvorming uit te stellen tot augustus. Wel betekent dit dat het wetgevingstraject van een complex wetsvoorstel (het WML werkt door op meer dan 70 regelingen) sneller dan gebruikelijk moet worden doorlopen. In het coalitieakkoord is uitgegaan van verhoging WML per 1 januari 2024.
- Er zijn verschillende argumenten om nu al een besluit te nemen:
 - Zowel de Eerste als de Tweede Kamer roepen op tot urgentie en snelle besluitvorming rondom de koopkracht van gepensioneerden;
 - Het kabinet heeft in debatten over het coalitieakkoord aangegeven dit voorjaar naar de koopkracht van gepensioneerden te kijken;
 - Voor de zomer wordt een hoofdlijnenbrief gestuurd over de vormgeving van de minimumloonsverhoging. Zonder besluitvorming wordt in deze brief uitgegaan van ontkoppeling van de AOW.
- Gedeeltelijke besluitvorming over de koopkracht van gepensioneerden heeft als nadeel dat de koopkracht van ouderen niet integraal gewogen kan worden in de augustusbesluitvorming

Budgettair overzicht varianten

Op zijn een aantal indicatieve dekkingsvarianten opgesteld om koppeling van de AOW mogelijk te maken. Hierbij liggen drie knoppen voor de hand: de ouderenkorting, de IOAOW en het verlagen van de schijfgrens voor gepensioneerden. Varianten 1 en 2 zijn eerder besproken, varianten 3 en 4 zijn door Financiën toegevoegd. In varianten 1 t/m 3 wordt het 3-miljardpakket betrokken bij dekking voor de koppeling, in variant 4 niet.

Tabel 1 geeft een overzicht van de budgettaire impact in 2025 uitgedrukt in lopende prijzen. De gepresenteerde bedragen zijn indicatief. Na een keuze voor een of meerdere varianten worden deze verder uitgewerkt, doorgerekend voor de jaren 2024-2027 en indien nodig omgezet naar constante prijzen. Afhankelijk van de gekozen variant zullen hierbij de dekkingsbronnen 4, 5 of 6 als sluitpost worden gebruikt om de koppeling volledig te dekken.

Tabel 1: Budgettair overzicht in lopende prijzen 2025 ('+' = saldoverslechterend)

Maatregel (mld. euro)	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
1 Verhogen AOW	2,5	2,5	2,5	2,5
2 Terugdraaien verhoging ouderenkorting uit CA	-0,6	-0,6	-0,6	-
3 Verlagen IOAOW	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
4 Vervroegen afbouwpunt Ouderenkorting	-0,2	-	-	-
5 Generieke verlaging arbeidskorting	-0,4	-0,2	-	-
6 Verlagen schijfgrens voor gepensioneerden	-	-0,4	-0,6	-1,3
Totaal	0	0	0	0

Toelichting maatregelen

- 1) De kosten voor het **verhogen van de AOW** met 7,5% (gelijk aan WML) bedragen 2,5 mld. per jaar in 2025. Dit verhoogt de bruto AOW met 855 euro (per jaar).
- 2) Het **terugdraaien van de verhoging van de ouderenkorting** uit het CA met 376 euro levert 0,7 mld. op. Voor ouderen met (hoge) middeninkomens betekent dit dat zij 376 euro minder belastingkorting ontvangen t.o.v. de invulling in het coalitieakkoord. De laagste inkomens verzilveren de ouderenkorting niet volledig en ondervinden dus geen nadeel van het verlagen van de ouderenkorting. De hoogste inkomens hebben geen recht op ouderenkorting en ondervinden daarom ook geen nadeel.
- 3) De IOAOW is een bruto-kop op de AOW van 328 euro voor alle AOW'ers en is net als de AOW afhankelijk van de AOW-opbouw. Het **verlagen van de IOAOW** tot nul euro levert 1,2 mld. euro op in 2025. Dit verlaagt de bruto uitkering van ouderen met volledig AOW-opbouw met 328 euro.
- 4) Net als de algemene heffingskorting bouwt de ouderenkorting af totdat de afbouwgrens is bereikt. Het **vervroegen van de afbouwgrens van de ouderenkorting** met 4.400 euro (van circa 43.000 euro naar circa 38.000 euro levert 0,2 mld. op. Voor ouderen met een inkomen op het afbouwtraject betekent dit dat zij 660 euro minder korting ontvangen. Gepensioneerden met een hoog inkomen ondervinden geen negatieve inkomenseffecten. Zij hebben al geen profijt van de ouderenkorting, omdat deze voor hen geheel is afgebouwd.
- 5) In de indicatieve invulling van het 3 miljardpakket wordt de arbeidskorting geïntensiveerd voor 3 mld. Er kan dekking worden gevonden door de **arbeidskorting minder te intensiveren** dan in het CA voorlopig is afgesproken. In variant 1 en 2 wordt 0,4 mld. opgehaald door de eerste twee knikpunten met 51 euro en het derde knikpunt met 57 euro minder te verhogen dan in het CA. In variant 3 wordt 0,2 mld. opgehaald door de eerste twee knikpunten 26 euro en het derde knikpunt 28 euro minder te verhogen. Ook met deze aanpassingen van de arbeidskorting ten opzichte van het CA biedt de verhoging van de arbeidskorting compensatie voor de verdere afbouw van de zelfstandigenaftrek.¹
- 6) Gepensioneerden hebben niet te maken met een tweeschijvenstelsel, maar met een drieschijvenstelsel. Doordat zij geen AOW-premie betalen, betalen zij tot circa 38.000 euro een verlaagd belastingtarief. Het **verkorten van de eerste schijf** leidt ertoe dat ouderen met een inkomen boven deze grens meer inkomstenbelasting betalen. Het korten van de eerste schijf met resp. 3400, 4800 of 8600 euro levert in 2025 resp. 0,4 mld., 0,6 mld., of 1,3 mld. op. Voor ouderen boven de schijfgrens betekent dit dat zij 609, 859 of 1485 euro extra belasting zullen betalen.

Naast de voorgestelde varianten zijn er ook andere mogelijke maatregelen om dekking te vinden binnen of buiten het domein ouderen.

¹ De extra afbouw van de zelfstandigenaftrek a.g.v. het CA vertaalt zich in een lager netto-inkomen van ongeveer 322 euro in 2025 t.o.v. 2022. De bedragen in de arbeidskorting in deze variant (eerste twee knikpunten: 325 i.p.v. 376 euro en derde knikpunt: 377 i.p.v. 434 euro) liggen nog boven het netto-effect van de verlaging van de zelfstandigenaftrek (322 euro).

Bijlage 1: Inkomenseffecten varianten

- De gemiddelde koopkracht per jaar in de periode 2022 – 2025 verandert in de varianten 1 en 2 niet t.o.v. CEP (0,3% per jaar). In varianten 3 en 4 verbetert de mediane koopkracht voor alle huishoudens naar 0,4%. In deze varianten wordt de arbeidskorting niet versoerd, terwijl werkenden ook minder pensioenpremie gaan betalen vanwege de hogere pensioenfranchise. Dit is ook zichtbaar in de verbeterde mediane koopkracht voor werkenden.
- Voor gepensioneerden verandert de mediane koopkracht nauwelijks, alleen in variant 4 treedt er een kleine verbetering (0,1%) op. Dit illustreert dat de varianten vooral zorgen voor herverdeling binnen gepensioneerden. De mate waarin verschilt tussen de varianten.
- Gepensioneerden zonder aanvullende pensioen (of met een klein aanvullend pensioen) gaan er in alle varianten dan ook het meest op vooruit. Gepensioneerden met een hoog (midden) inkomen gaan er in alle varianten op achteruit. Dit effect is het grootst bij de varianten waarin de arbeidskorting niet gebruikt wordt voor dekking (varianten 3 en 4).

Tabel 2: cumulatieve koopkracht gemiddeld per jaar in de periode 2022-2025 in de varianten

			1)	2)	3)	4)	Aantal (x1000)
Koopkracht	Alle huishoudens		0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	7.554
	Gepensioneerden		0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	1.952
	Werkenden		0,4%	0,4%	0,5%	0,5%	4.843
	Uitkeringsgerechtigden		0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	630
Inkomenseffect	Gepensioneerden	% huishoudens in de plus	55%	50%	46%	61%	1.952
	Gepensioneerden	% huishoudens in de min	45%	50%	54%	38%	1.952
	Gepensioneerden	Kwintiel 1 (<=€21.350)	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	391
	Gepensioneerden	Kwintiel 2 (€21.350-€27.925)	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	390
	Gepensioneerden	Kwintiel 3 (€27.925-€36.149)	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	391
	Gepensioneerden	Kwintiel 4 (€36.149-€51.769)	-0,1%	-0,1%	-0,2%	-0,2%	390
	Gepensioneerden	Kwintiel 5 (>€51.769)	0,0%	-0,1%	-0,2%	-0,5%	390
Micro voorbeelden		Effect besteedbaar inkomen					
	Alleenstaande	Enkel AOW	+495	+€495	+€495	+€495	
	Alleenstaande	AOW + 10.000	-€75	-€75	-€75	+€306	
	Alleenstaande	AOW + 20.000	-€229	-€708	-€944	-€1.251	
	Alleenstaande	Werkend medaál	-€26	+€3	+€31	+€31	

4. Defensie naar 2% - kosten en dekking

Aanleiding

De motie Sjoerdsma c.s. verzoekt het kabinet te bezien wat er op korte termijn nodig is en mogelijk is om de al voorziene toename van het Defensiebudget eerder te laten plaatsvinden en te onderzoeken of er meer kan worden geïnvesteerd in de Defensiesamenwerking met NAVO en Europese partners. Ook wordt het kabinet verzocht naar manieren te zoeken om nog deze kabinetsperiode structureel extra te investeren in Defensie, zonder dat dit ten koste gaat van andere investeringen.

Kosten

In de aanvullende uitwerkingsbrief van 25 maart stelt Defensie voor om de uitgaven met structureel 3,8 miljard te verhogen om naar 2% van het BBP te groeien. Dit komt bovenop de investering uit het regeerakkoord van structureel 3 miljard euro en 4,2 miljard euro in 2025.

De keuze kan ook gemaakt worden om langzamer naar de 2% toe te groeien of structureel op een lager percentage uit te komen. Zo kan er bijvoorbeeld voor gekozen worden om de intensivering uit het regeerakkoord structureel door te trekken. In 2025 is 4,2 miljard euro geïntensiveerd. In 2026 daalt dit tot het structurele bedrag van 3 miljard euro. De keuze kan worden gemaakt om de uitgaven aan Defensie structureel te verhogen met 1,2 miljard. Er kan ook gekozen worden voor een tussenvariant, waarbij bijvoorbeeld structureel 2,5 miljard meer wordt geïnvesteerd aan Defensie.

Daarnaast kunnen meer uitgaven toegerekend worden aan de NAVO-norm waardoor additioneel minder nodig is om toe te groeien naar de 2%. Uitgaande van een bedrag van 200 miljoen dat op de huidige begrotingen kan worden toegerekend aan de NAVO-norm van 2% bedraagt de structurele dekkingsopgave 3,6 miljard euro.

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struk.
Defensie 1,2 miljard structureel					1.200	1.200	1.200
Defensie 2,5 miljard structureel			500	1.100	2.500	2.500	2.500
Defensie 3,8 miljard structureel	600	1.500	1.300	1.800	3.800	3.800	3.800
Meer toerekenen	-200	-200	-200	-200	-200	-200	-200

Onderstaande tabel laat zien hoeveel procent van het BBP aan Defensie wordt uitgegeven. De bovenste reeks laat de percentages zien die nu in de begroting staan. Doordat het CPB in haar raming uitgaat van flinke economische groei is het percentage in 2025 inmiddels gedaald naar circa 1,76%. In 2026 komt het percentage uit op 1,60%. Door de uitgaven met 1,2 miljard te verhogen stijgt het percentage in 2026 naar 1,72%. Met 2,5 miljard euro extra stijgt het percentage in 2026 naar 1,85%. Met 3,8 miljard komt het percentage uit op 2%.

% BBP/ in mld.	2022	2023	2024	2025	2026
Huidige begroting	12,9	12,6	12,5	12,4	12,2
Coalitieakkoord middelen	0,5	1,9	4,1	4,2	3,0
Totaal begrote uitgaven	13,4	14,5	16,6	16,6	15,2
% BBP	1,51%	1,60%	1,80%	1,76%	1,60%
Totale uitgaven inclusief 1,2 miljard vanaf '26	13,4	14,5	16,6	16,6	16,4
% BBP	1,51%	1,60%	1,80%	1,76%	1,72%
Totale uitgaven inclusief 2,5 miljard vanaf '24	13,4	14,5	17,1	17,7	17,7
% BBP	1,51%	1,60%	1,85%	1,88%	1,86%
Totale uitgaven inclusief 3,8 miljard vanaf '22	14,0	16,0	17,9	18,4	19,0
% BBP	1,57%	1,77%	1,94%	1,96%	2,00%

* Op basis van de uitwerkingsbrief van Defensie, waarbij de schuif van de jaren 2022 t/m 2024 naar de jaren 2025 en 2026 nog niet is verwerkt.

Dekkingsopties

Hieronder zijn voor een totaal van structureel 12 miljard verschillende dekkingsopties in beeld gebracht waarmee extra Defensie uitgaven gedeckt kunnen worden. Hierbij is in de eerste plaats gekeken naar hervormingen en besparingen in de zorg en sociale zekerheid aan de uitgavenkant. Ongeveer 2/3 van de uitgaven gaan naar de zorg en sociale zekerheid. Door de vergrijzing stijgen deze uitgaven bovendien harder dan andere overheidsuitgaven.

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
Dekkingsopties uitgaven	0	-160	-710	-1.360	-3.060	-3.450	-12.450
<i>Sociale zekerheid</i>							
1 WW hoger, korter en getrapt						400	-500
2 Anticumulatie ZW/WW					-100	-100	-100
3 Deeltijdfuncties in beoordeling AO					-100	-100	-600
4 IVA uitkering naar 70% oude loon					-100	-100	-400
5 WIA gebaseerd op WML						-100	-3.000
6 Afschaffen ANW voor nieuwe instroom						-200	-200
7 Verlagen maximumdagloon naar modaal loon				-100	-600	-900	-1.900
8 1 op 1 koppeling AOW-leeftijd							-2.000
<i>Zorg</i>							
9 Pakketmaatregel geneesmiddelen		-250	-250	-250	-250	-250	-250
10 Langdurige ggz terug naar WMO en ZVW					-900	-900	-900
11 Tariefkorting langdurige ggz 10%	-200	-200	-200	-200	-200	-200	-200
12 Inkomensafhankelijke bijdrage WMO			-200	-200	-200	-200	-200
13 Eigen risico verhogen met 100 euro					PM	PM	-1.400
14 Terugbrengen tarieven informele zorg Zvw-pgb Invoeren normerende tarieven		-300	-300	-300	-300	-300	-300
15 verpleeghuiszorg			-350	-350	-350	-350	-350
16 Objectief verdeelmodel gehandicaptenzorg	40	40	40	40	-150	-150	-150

*De bedragen in de tabel zijn afgerekend op 100 miljoen euro. Een aantal maatregelen in de tabel zijn voor het laatst doorgerekend ten behoeve van de publicatie van de Ombuigings- en Intensiveringslijst (op 31 maart 2021). Dit betekent dat nieuwe economische ontwikkelingen en uitvoeringsinformatie in de tussentijd niet is meegenomen in de potentiële besparing. Dit kan een (relatief fors) effect hebben op de reeks. Ook kunnen de reeksen wijzigen als meerdere maatregelen tegelijkertijd worden genomen. De bedragen in de tabel moeten dus worden gezien als orde groottes.

Besparingen Sociale zekerheid

1. De WW wordt in de eerste maanden verhoogd, dan getrapt verlaagd, en de maximale duur verkort naar 1 jaar. In eerste instantie leidt een hogere WW in 2027 tot meer uitgaven.
2. Deze maatregel zorgt ervoor dat de WW-rechten doorlopen als iemand tijdens werkloosheid ziek wordt en de Ziektekosten (ZW) instroomt. Nu wordt de WW stopgezet en loopt deze weer door als iemand uitstroomt.
3. Deze maatregel zorgt ervoor dat er bij de beoordeling van arbeidsongeschiktheid (AO) ook wordt gekeken naar de mogelijkheid om een deeltijdfunctie te vervullen i.p.v. alleen maar voltijdsfuncties). Hierdoor zal de beoordeling van arbeidsongeschiktheid vaker minder hoog uitvalLEN.
4. De IVA-uitkering is voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten, en ligt op een hoger niveau dan voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Dit zorgt voor een prikkel om volledig arbeidsongeschikt te worden verklaard. Deze maatregel trekt de hoogte van de uitkering gelijk en levert structureel 400 miljoen euro op.
5. Na de loongerelateerde uitkering in de WIA (op basis van eerder verdiende loon), vervalt de loonaanvullingsuitkering. Dit zorgt ervoor dat de vervolguitkering in de WIA wordt gebaseerd op het WML, waardoor de WIA meer op de bijstand gaat lijken. De WGA-uitkering (voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten) wordt maximaal 70% WML en de IVA (voor volledig arbeidsongeschikten) 75% WML.
6. De Algemene nabestaandenwet voorziet nabestaanden van een uitkering. Deze uitkering is hoger en soepeler dan de bijstand. Het afschaffen van deze uitkering leidt tot een besparing van 200 miljoen.
7. De werknemersverzekeringen (WW, WIA, ZW) zijn gebaseerd op het laatstverdiende loon. Dit is gemaximeerd op het maximum dagloon. Dit ligt fors hoger dan het modale maandloon (ca. 5000 euro vs. 2900

euro), waardoor de werknemersverzekeringen ook hoger kunnen zijn dan een modaal inkomen. Met deze maatregel wordt de maximale uitkering bij een werknemersverzekering verlaagd.

8. Door deze maatregel stijgt de AOW-leeftijd op gelijke voet mee met de levensverwachting. In het pensioenakkoord van 2019 is dit verlaagd naar een 2/3de koppeling.

Besparingen Zorg

9. Deze maatregel verwijdert een aantal geneesmiddelen uit het pakket, waarvoor kan worden argumenteerd dat collectieve verzekering niet noodzakelijk is (e.g. maagzuurremmers en obstipatiemiddelen). De opbrengst is onzeker door nader te onderzoeken substitutie effecten.

10. Vanaf 2021 is de WLZ opengesteld voor mensen met een psychische grondslag. Dit heeft tot een onvoorzien grote instroom van cliënten geleid, daarnaast bleek in de nacalculatie het verschil in tarieven per cliënt WMO en WLZ groter dan vooraf voorzien. Om de beheersbaarheid van de zorg voor deze cliënten te vergroten, wordt de openstelling teruggedraaid.

11. In plaats van de langdurige ggz terug naar de Zvw en WMO over te hevelen, is het ook een optie om de tarieven (die te hoog zijn) te korten. Met deze maatregel wordt via een algemene tariefkorting, vooruitlopend op een kostprijsonderzoek, vast een gedeelte van de kostenstijging gecompenseerd.

12. De eigen bijdrage voor de WMO (exclusief Beschermd wonen en opvang) wordt inkomens- en vermogensafhankelijk conform de situatie van voor 2019.

13. Het verhogen van het eigen risico met 100 euro levert ongeveer 1,4 miljard euro op. Voor de uitvoering moet de Zvw aangepast worden en deze moet getoetst worden aan Europees recht (duur ca. 1,5 tot 2 jaar).

14. Het tarief voor informele zorg in het Zvw- en WLZ-pgb wordt teruggebracht van ca. 22-25 euro naar ca. 15 euro. Mogelijk is er substitutie van informele zorg naar (duurdere) formele zorg, maar deze kan niet worden gekwantificeerd.

15. Bij CA is besloten om de Integrale Vergelijking (een benchmark i.c.m. individuele tarieven voor de verpleeghuissector) niet in te voeren, o.a. doordat het instrument te complex en niet uitvoerbaar zou zijn (beoogde besparing was 760 mln.). Om toch doelmatigheidswinst in de sector te boeken voeren we een simpeler alternatief in: normerende tarieven. De opbrengst is nu geraamd op 350 mln., maar dit bedrag kan worden bijgesteld afhankelijk van hoe sterk er genormeerd wordt.

16. De middelen in de gehandicaptenzorg worden op basis van objectieve kenmerken verdeeld, in plaats van op historische kenmerken zoals nu het geval is. Dit leidt tot een meer accurate verdeling en doelmatigheid.

Overige Dekkingsopties

Hieronder zijn verschillende dekkingsopties in beeld gebracht waarmee extra Defensie uitgaven gedekt kunnen worden buiten de zorg en sociale zekerheid.

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
Dekkingsopties uitgaven	-920	-2.610	-3.730	-4.250	-4.470	-4.100	-2.410
1 ODA naar 0,6%	-200	-300	-300	-500	-600	-600	-600
2 Lelylijn (12 x 250 mln.)	-10	-20	-50	-100	-250	-250	0
3 Verbreding A27	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
4 Zuidasdok	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
5 Afschaffen gratis schoolboeken			-200	-200	-200	-200	-200
6 Uitfaseren toekomstfonds		-20	-40	-40	-60	-70	-80
7 Besparing bedrijfslevenregelingen	-10	-60	-130	-190	-230	-250	-300
8 Klimaat-, stikstof- en wetenschapsfonds		-100	-200	-300	-500	-500	0
9 Huurbevriezing in 2023		-50	-100	-100	-100	-100	-100
10 Decriminaliseren Softdrugs		-40	-60	-60	-60	-60	-60
11 Verhogen verkeersboetes		-60	-60	-60	-70	-70	-70
12 Indexatie CA-middelen		-500	-700	-800	-800	-800	-500
13 Terugdraaien intensivering NGF Structurele intensivering CA 5%	-700	-1.100	-1.400	-1.400	-1.100	-700	0
14 verlagen		-360	-490	-500	-500	-500	-500

*Zie disclaimer bij tabel 1 op pagina 1.

1. Het ODA-percentage loopt t/m 2027 op van 0,63% naar 0,66% door de intensivering uit het coalitieakkoord. Gekozen kan worden om het ODA-percentage terug te brengen naar 0,60%.
2. Voor de aanleg van de Lelylijn is in het RA vanaf 2026 tot en met 2037 250 mln. per jaar gereserveerd. Het niet realiseren levert een totale besparing van 3,2 mld. op.
3. Voor het project Ring Utrecht A12/A27 is in totaal 1,5 mld. gereserveerd. Het belangrijkste onderdeel hierin is verbreding van de A27 bij Amelisweerd. Het exacte bedrag van het niet realiseren van deze verbreding wordt geschat op circa 0,5 tot 1 mld.
5. Het afschaffen van gratis schoolboeken en ander lesmateriaal levert 300 miljoen euro op. In deze variant wordt 100 miljoen euro gebruikt om de lagere inkomens te compenseren.
6. Door voor de regelingen in het Toekomstfonds geen nieuwe verplichtingen meer aan te gaan worden de regelingen geleidelijk uitgefaseerd. Dit levert een besparing op van 83 mln. structureel. Er is gerekend met een besparing op de netto uitgaven, aangezien een aantal regelingen gedeeltelijk revolverend zijn.
7. Er kan een generieke taakstelling op bedrijfslevenregelingen doorgevoerd worden. Hierbij kan gedacht worden aan het stopzetten van innovatieregelingen Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (41 mln.), PPS-toeslag onderzoek en innovatie (172 mln.), internationaal innoveren (40 mln.) en Eurostars (18 mln.).
8. Voor het stikstof-, klimaat- en wetenschapsfonds is in totaal 65 miljard beschikbaar gesteld in het coalitieakkoord. Een taakstelling van 5% levert een incidentele besparing van 3,25 miljard op.
9. Een optie is om budgettaire ruimte te creëren door (net als in 2024) in 2023 de huren te bevriezen. Een huurbevriezing zal leiden tot een structureel lagere huurtoeslag aangezien de huurtoeslag meegroeit met de hoogte van de huren. Er moet wel worden gekeken naar de juridische implicaties met betrekking tot compensatie verhuurders. Mocht er compensatie nodig zijn, dan is er geen besparing en kost dit evt. extra middelen. Indien er geen extra compensatie is, zal dit impact hebben op de afspraken uit het coalitieakkoord over verduurzaming, woningbouw en huurbevriezing die worden gemaakt met woningcorporaties in het kader van de afschaffing van de verhuurdersheffing.
10. Jaarlijks is het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) ruim 60 miljoen euro kwijt voor de preventie, opsporing en vervolging van misdrijven gerelateerd aan softdrugs.
11. De laatste jaren is een stijgende trend te zien in het aantal verkeersdoden. De bedragen voor verkeersboetes kunnen met 10 procent worden verhoogd om de verkeersveiligheid te vergroten.
12. Het coalitieakkoord is in december 2021 gepubliceerd. De keuze kan gemaakt worden de intensivering uit het coalitieakkoord niet te verhogen met het prijsverschil tussen 2021 en 2022.
13. In het coalitieakkoord is het budget voor de pijlers kennisontwikkeling en onderzoek met 6,7 miljard euro verhoogd van 13,3 miljard naar 20 miljard. Deze intensivering kan worden teruggedraaid en worden ingezet als dekking. In het budget dat dan nog resteert zitten voor een deel projectreserveringen van de commissie.
14. Op de aanvullende post staan nog structureel 10 miljard aan intensivering uit het coalitieakkoord in afwachting van nadere uitwerking. Hierbij zijn de extra middelen voor Defensie en Kinderopvangtoeslag niet meegerekend. Deze structurele uitgaven kunnen met 5% verlaagd worden. Dit levert 500 miljoen euro op.

HEDEN
TER INFORMATIE
Aan
de minister

Inspectie der
Rijksfinanciën

persoonsgegevens

nota

Spreekttekst voorjaarsoverleg

Aanleiding

U heeft vanochtend bij de dagstart gevraagd om de spreekttekst voor het voorjaarsoverleg dat vanavond staat gepland zodat u de hoofdlijnen kunt toelichten tijdens de lunch met de mp en vice-mp's.

Datum
12 april 2022

Notanummer
2022-0000120799

Bijlagen
1. Spreekttekst

Kern

De spreeklijn bestaat uit twee delen, namelijk de toelichting op het rijksbrede financiële beeld en een toelichting op de resterende dossiers die een politieke keuze vragen.

Toelichting

U ontvangt vanmiddag de complete stukkenset bestaande uit de agenda, het algemene inleidende bespreekstuk en de technische A4'tjes over VPB, Box 3, AOW en Defensie.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Vooraf

- De Voorjaarsnota 2022 staat in het teken van de uitwerking van het coalitieakkoord. Met het coalitieakkoord is 75 miljard euro vrijgemaakt voor belangrijke maatschappelijke opgaven. In de Voorjaarsnota worden de eerste middelen toegevoegd aan de begrotingen en maken vakministers de bestedingsvoorstellingen bekend. Ook worden de contouren voor de investeringsfondsen gepresenteerd.
- De voorjaarsbesluitvorming is onder te verdelen in drie ronden, namelijk (1) de reguliere jaarlijkse begrotingsbesprekingen, (2) aanvullende politieke keuzes en (3) omgang met het EMU-saldo.

1. Reguliere jaarlijkse begrotingsbesprekking

- De begroting wordt bijgesteld op basis van de macro-economische raming van het Centraal Economisch Plan 2022 van het CPB. Ook worden de plussen en minnen uit het uitvoeringsbeeld 2021 van het staand beleid verwerkt. Substantiële structurele tegenvallers doen zich voor bij de asielraming en de huurtoeslag. Incidenteel hogere uitgaven doen zich met name voor bij toeslagen, energiezekerheid n.a.v. Groninger gas (incl. schade en versterken, Norg/energieleveringszekerheid) en opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.
- Deze uitgaven lopen mee in de herijking van het uitgavenplafond zoals aangekondigd in de Startnota. De gevolgen voor het EMU-saldo in de jaren t/m 2027 bedragen ca. 0,0 tot 0,2% bbp verslechtering. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de incidenteel hogere uitgaven voor Norg (Groningen) en Oekraïne.
- Bij het coalitieakkoord is voor de koopkracht gerekend met indexatie van de kinderbijslag (AKW). De benodigde middelen zijn echter nog niet toegevoegd aan de begroting. Deze dekkingsopgave wordt ingevuld uit de prijsindexatie van de middelen uit het coalitieakkoord die op de Aanvullende Post staan.
- Binnen het inkomstenkader zijn de verschillende mee- en tegenvallers in beeld gebracht. Alleen voor de zorgpremies is dit niet het geval. Hiervan is afgesproken dat dit in augustus gebeurt, omdat dit beeld op dit moment nog te onzeker is. De twee grootste tegenvallers aan de inkomstenkant zijn box 3 en de invoering van pillar II/vpb (één jaar uitstel en lagere opbrengst). Voor het overige ziet het er rustig uit.

2. Aanvullende politieke keuzes

Principes

- Met het coalitieakkoord wordt fors geïnvesteerd. De begroting is expansief. Hogere additionele uitgaven of lagere lasten dienen daarom te worden gedekt met hervormingen die structureel leiden tot lagere uitgaven elders op de begroting.
- De doelstellingen uit het coalitieakkoord staan. De route hoe deze te bereiken en welke uitgaven of lasten daarbij horen kunnen onderwerp van gesprek zijn. Met meer normering en beprijzing zijn bijvoorbeeld lagere investeringen aan de uitgavenkant van de begroting denkbaar onder de voorwaarde dat doelbereik gelijk blijft of verbeterd.
- Koopkracht is een verdelingsvraagstuk. Streven naar een evenwichtig en gemiddeld positief beeld binnen de afgesproken kaders.

Politieke bespreekpunten: onderstaande dossiers spelen nog¹

- Box 3
- Koopkracht ouderen (AOW)
- Koopkracht (o.a. invulling 3 mld. en reiskostenverhoging)
- Defensie (motie Sjoerdsma c.s.)
- VPB (uitwerking afspraken coalitieakkoord, Pillar II)

Mogelijke dekkingsbronnen die zijn opgekomen ter financiering van de wensen

- Vpb: lage tarief en schijfgrens
- Fiscalisering AOW
- Indexatie coalitiemiddelen (prijsbijstelling)
- Vermogens (box 2 e.d.)
- Fondsen
- Additionele ombuigingen

¹Voor de tegemoetkoming van studenten is met de brief van de minister van OCW reeds een voorstel aan de Tweede Kamer voorgelegd. Voor jeugdzorg is de inzet erop gericht met VNG tot afspraken te komen over houdbaar jeugdstelsel.

3. EMU-saldo

- De Voorjaarsnota bevat het meerjarig budgettair beeld met de ontwikkeling van EMU-saldo en schuld tot en met 2027. Indicatief ligt het saldo in de ramingen van FIN vanaf 2024 boven de -3 % bbp. Hierbij wordt uitgegaan dat bovenstaande aanvullende politieke vraagstukken zoals Box 3, AOW en Defensie worden gedekt.

Tijdpad

- Begrotingsgesprekken vakministers afgerond op 7 april. Besluitvorming voorzien voor 22 april.
- Optie voor politiek overleg op 12 en 14 april. Als niet dit voorjaar dan naar augustus.

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING 14 APRIL 18.00

Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Inspectie der
Rijksfinanciën

persoonsgegevens

nota

Voorjaarsoverleg 14 april

Datum
14 april 2022
Notanummer
2022-0000125179
Bijlagen
geen

Aanleiding

Voor het tweede voorjaarsnotaoverleg zijn verschillende stukken voorbereid over AOW/WML, Box 3, Pillar II/VBP en Defensie. Met deze nota ontvangt u deze stukkenset.

Kern

- De stukkenset bestaat uit een inleidende spreeklijn voor het overleg en A4'tjes over AOW/WML, Box 3, Pillar II/VBP en Defensie.
- Verder is achtergrondinformatie op EMU-saldo en -schuld en Oekraïne.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Spreekttekst voorjaarsoverleg donderdag 14 april

Voor vanavond liggen dezelfde onderwerpen voor om met elkaar te bespreken. De VPB, Box 3, koppeling AOW aan minimumloon en Defensie. Op jullie vragen bij de eerdere ambtelijk technische A4'tjes zijn een aantal antwoorden gedicht die we zo uitdelen.

We hebben met elkaar een aantal vraagstukken te bespreken over een uiteindelijk pakket. Ambtelijk zijn van elke partij de ideeën ontvangen over welke keuzes gemaakt kunnen worden en hoe dekkingspakketten eruit kunnen zien. De pakketten verschillen op een aantal punten maar er is ook een aantal rode lijnen zichtbaar. Om te beginnen zou ik per thema graag een kort overzicht geven van de overlap die gevonden is, de keuzes die nog gemaakt moeten worden en de mogelijkheden die daarvoor op tafel liggen.

AOW

- Over de AOW bestaat overeenstemming om de koppeling met de WML-verhoging van 7,5% te maken. Dit levert een structurele dekkingsopgave op van 2,4 miljard.
- In de dekking hiervoor vinden we bij de verschillende partijen overlap. Het afschaffen van de inkomensorondersteuning AOW (IOAOW), het terugdraaien van de verhoging van de ouderenkorting en het afschaffen van de Fiscale Oudedagsreserve (FOR) levert samen 1,8 miljard op.
- Daarna resteert nog een dekkingsopgave van 0,6 miljard.

VPB

- De derving die ontstaat door de lagere opbrengst bij Pillar 2, wordt in de pakketten gevonden langs de lijnen van het CA door de schijfgrens van de vpB te verlagen naar 200.000. De resterende opbrengst van 0,7 miljard die met het terugdraaien van de voorgenomen verhoging wordt gerealiseerd kan elders ingezet worden.

Defensie

- Wat betreft de uitgaven aan defensie vinden we overeenkomst in de wil om de defensie-uitgaven stevig te verhogen. Voor de maatvoering zijn twee opties **het meest naar voren gekomen:**
 - Het verhogen van de uitgaven zodat de 2%-norm in 2025 wordt bereikt. Dit kost 2,2 miljard euro.
 - Ook is de variant om de 2%-norm structureel vast te houden na 2025 naar voren gebracht, dit kost 3,8 miljard euro.
- Hier ligt een belangrijke keuze die we vanavond met elkaar moeten bespreken.
- De meeste partijen kiezen ervoor om **het grootste deel van de dekking te vinden aan de inkomstenkant**. De invulling verschilt tussen de suggesties.
- Binnen deze maatregelen is er relatief veel overeenstemming over het terugdraaien van de verhoging van het heffingvrij vermogen binnen box 3 en het beperken van de 30%-regeling tot de Balkenende-norm. Ook de inzet van het terugdraaien van de schijfverlenging in de VPB naar 200.000 komt veel voor. Het lage tarief in de VPB geldt hetzelfde voor. Andere veelgenoemde maatregelen zijn het verhogen van de overdrachtsbelasting voor niet-woningen, het afschaffen van de doelmatigheidsmarge in box 2, en het verhogen van het box 3-tarief en/of van het lage vpB-tarief. Waarbij ook de maatvoering onderling verschilt.
- Aan de uitgavenkant kan voor structurele dekking gedacht worden aan het minder indexeren van de CA-middelen (tranche 2022) of aan het generiek verlagen van de intensivering uit het coalitieakkoord.

Box 3

- Binnen box 3 zijn meerdere opties genoemd voor de gekozen compensatie. Alle varianten leiden alleen tot incidentele kosten die gedekt moeten worden.

- De meest genoemde variant is de spaarvariant zonder tegenbewijsregeling voor een brede doelgroep, die een totale incidentele derving van 8 miljard oplevert.
- Een aantal partijen suggereert hierbij de mogelijkheid om een cap in te voeren maar er zijn grote vraagtekens ook door jullie gesteld bij de houdbaarheid daarvan. Hier hebben we een A4 over opgesteld. De staatssecretaris kan dit toelichten. Dit vraagt dus vanavond een keuze.
- Een deel van de dekking kan gevonden worden aan de inkomstenkant zoals eerder genoemd. Als deze maatregelen in 2023 ingevoerd worden, leveren ze namelijk gedurende de kabinettsperiode geld op dat deels ingezet kan worden voor box 3. Waarbij de maatregelen structureel bijdragen aan het uitbreiden van de defensie-uitgaven.
- Indien daarnaast nog additionele incidentele middelen nodig zijn, is de meest genoemde optie hiervoor het Nationaal Groefonds.

Voorlopige conclusie

- Wat betreft de kwesties over AOW en Pillar 2 zien we veel overlap.
- Wat betreft defensie zijn er een aantal smaken, waarbij het ambitieniveau een bepalende factor is: 2% aan het einde van de kabinettsperiode of structureel naar 2%.
- Als ervoor wordt gekozen om in 2025 de 2%-norm te bereiken voor netto 2 miljard, zouden we een oplossing kunnen vinden met een combinatie aan maatregelen aan uitgaven- en inkomstenkant waar relatief veel overeenstemming over is.
- Als het doel is om deze norm al in 2024 te halen, is meer incidenteel geld nodig, bijvoorbeeld uit het Nationaal Groefonds.
- Voor het structureel behalen van de 2%-norm wordt de structurele dekkingsopgave fors groter. Hiervoor moet bijvoorbeeld worden gedacht aan het verhogen van maatregelen op het gebied van de VPB.
- Graag jullie reacties

Aanleiding

In het voorjaarsoverleg van 12 april is de mogelijkheid besproken om het rechtsherstel in box 3 voor belastingplichtigen waarvan de aanslag over de jaren 2017-2020 onherroepelijk vaststaat (niet-bezwaarmakers) te beperken. Er zou dan alleen rechtsherstel worden geboden aan niet-bezwaarmakers met een box 3-vermogen van minder dan € 500.000. In dit memo wordt ingegaan op de risico's van deze optie.

Appreciatie

- Als wordt besloten om ambtshalve verminderingen te verlenen voor niet-bezwaarmakers, dan biedt de huidige wet- en regelgeving geen aanknopingspunt om de groep "niet bezwaarmakers" anders te behandelen dan "de bezwaarmakers". Het is naar verwachting **juridisch onhoudbaar** om in nieuwe regelgeving voor het verleden beperkingen in de reikwijdte van de ambtshalve vermindering aan te brengen.
- De enige optie die technisch haalbaar is, is om een aparte compensatieregeling uit te werken, waarbij de compensatie om doelmatigheidsredenen wordt geregeld via een vermindering van de aanslag (dit is dan juridisch gezien geen ambtshalve vermindering).
- Bij de beperking tot belastingplichtigen met een vermogen onder de € 500.000 worden in de spaarvariant 452.000 aanslagen (cumulatief over de jaren 2017 – 2020) uitgesloten van het rechtsherstel als gevolg van deze grens. Deze mensen (maar ook degenen die het niet eens zijn met de hoogte van de compensatie) kunnen nog steeds een verzoek tot ambtshalve vermindering indienen (en bij afwijzing daarvan in bezwaar en beroep).
- Het risico bestaat nog steeds dat de rechter de beperking van "nieuwe jurisprudentie" opzijzet wegens de bijzondere omstandigheden als gevolg van het Kerstarrest en de aanslagen van de niet-bezwaarmakers verminderd overeenkomstig geldend recht.
- Het is de vraag of bij een compensatieregeling een harde grens van € 500.000 objectief te rechtvaardigen is en daarmee juridisch houdbaar is. Een dergelijke grens zorgt ervoor dat in sommige situaties mensen met een hoger inkomen uit vermogen wel worden gecompenseerd, terwijl mensen met een lager inkomen uit vermogen niet worden gecompenseerd, die in onderstaand voorbeeld worden geïllustreerd.
- De kans groot is dat mensen met een vermogen van meer dan €500.000 actie zullen ondernemen, omdat de compensatieregeling door burgers als onrechtvaardig kan worden ervaren en omdat bij een groot deel van de belastingplichtigen het belang aanzienlijk zal zijn (duizenden euro's), is. Dit kan ook leiden tot grote aantal procedures (over de grens van € 500.000 en de hoogte van de compensatie), met tot gevolg grote druk op de uitvoering door de Belastingdienst en de rechterlijke macht.
- Uitgaande van 452.000 verzoeken zou hiervoor bij de Belastingdienst meer dan 2,3 mln uur en bijna 2.000 FTE nodig zijn.¹ Hierbij is uitgegaan van een gemiddelde behandeltijd voor verzoeken, bezwaar en beroep. Dit vereist meer inzet dan voor de gehele heffing van inkomstenbelasting beschikbaar is. Deze capaciteit kan naar verwachting ook niet extern worden ingehuurd gelet op de krapte op de arbeidsmarkt. Daardoor zouden zeer nadelige gevolgen consequenties optreden voor toezicht en dienstverlening aan de burger.
- Een grens op basis van het vermogen is technisch maakbaar.

¹ Disclaimer: Deze inschatting is onder grote tijdsdruk tot stand gekomen. Hierdoor hebben wij niet de zorgvuldigheid kunnen betrachten die we normaal wel betrachten.

Voorbeeld vermogensgrens € 500.000

Belastingplichtige A heeft in 2020 € 500.001 vermogen, dat volledig bestaat uit spaargeld. Daarmee heeft A in de spaarvariant een forfaitair inkomen van € 200. A heeft oorspronkelijk € 5.368 box 3 belasting betaald. Als A bezwaar had gemaakt, kreeg A met de spaarvariant daarom € 5.312 terug. Heeft A echter geen bezwaar gemaakt, dan krijgt A vanwege de vermogensgrens niets terug. Als A ook in 2017 t/m 2019 net boven de grens uitkomt, dan kost het hanteren van de grens deze belastingplichtige zo'n € 20.000.

Belastingplichtige B heeft in 2020 € 499.999, waarvan de helft spaargeld en de helft onroerend goed. Bij de spaarvariant hoort daar een forfaitair inkomen van € 13.300 bij. Ook B heeft € 5.368 belasting betaald. Ongeacht of B bezwaar heeft gemaakt, krijgt B voor dit jaar € 1.624 compensatie.

<i>Spaarvariant met vermogensgrens</i>	Vermogen	Forfaitair inkomen spaarvariant	Betaalde belasting	Herstel als bezwaar	Herstel geen bezwaar
Belastingplichtige A	€ 500.001	€ 200	€ 5.368	€ 5.312	€ 0
Belastingplichtige B	€ 499.999	€ 13.300	€ 5.368	€ 1.624	€ 1.624

A. Kan CFC samen met pillar II worden ingevoerd?

- Nee dat is niet wenselijk, de CFC-maatregel heeft 1) sterke overlap met Pijler 2 (in wezen een 'super-CFC') en 2) leidt niet tot een (aanvullende) budgettaire opbrengst.

Toelichting:

- Met de invoering van de Pijler 2-maatregelen, leidt een CFC-maatregel nog slechts tot een verwaarloosbare opbrengst. Inhoudelijk is er grote overlap tussen de CFC-maatregel en Pijler 2, maar ook budgettair is de verwachting dat de extra bijheffingen als gevolg van de combinatie beperkt zijn.
- De implementatie van de Pijler 2-maatregelen gelijktijdig met een aanscherping van de CFC-maatregel leidt tot extra administratieve lasten voor het bedrijfsleven en maakt wetgeving en uitvoering nog complexer.
- **Wat is de CFC-maatregel?**

De aanvullende CFC-maatregel in de vennootschapsbelasting heeft tot doel te voorkomen dat belastingplichtigen winsten verschuiven door mobiele activa – zoals intellectueel eigendom – te verplaatsen naar een CFC in een laagbelastend land. Als belastingplichtigen dat toch doen, dan zorgt de aanvullende CFC-maatregel ervoor dat de inkomsten van die CFC in Nederland worden belast indien de CFC (i) geen winst uitkeert en (ii) geen wezenlijke economische activiteit uitoefent.

- Het Pijler 2-voorstel is in principe een uitgebreide CFC-regeling waarbij over zowel actieve als passieve inkomen wordt bijgeheven tot een effectief tarief van 15% ongeacht de vraag of sprake is van wezenlijke economische activiteiten.
- Het Pijler 2-voorstel voorziet dus – net als de CFC-maatregel – in maatregelen die betrekking hebben op inkomen dat laag wordt belast. Daarbij geldt wel dat de Pijler 2-maatregelen (vanwege de omzetdrempeel van EUR 750 miljoen) waarschijnlijk een beperkter aantal belastingplichtigen raken dan de uitbreiding van de CFC-regeling.
- Met het richtlijnvoorstel Pijler 2 is het voorstel van Adviescommissie Ter Haar 1 om de aanvullende CFC-maatregel unilateraal te verruimen, in feite achterhaald. Er is immer sterke overlap tussen de door de Adviescommissie voorgestelde uitbreiding van de CFC-maatregel en het Pijler 2-voorstel.

B. Kan je CFC niet wel al nu doen? Al is het maar voor 1 of 2 jaar?

- Nee dat is niet wenselijk, 1) de budgettaire opbrengst zal naar verwachting gering zijn en 2) dit zou in wezen een internationale afspraak (Pijler 2) doorkruisen en 3) belast de uitvoering onnodig voor een zeer korte periode (1 jaar tot invoering Pijler 2).

Toelichting:

- De verwachting is dat als Nederland unilateraal de aanvullende CFC maatregel zou invoeren, er aanzienlijke gedragseffecten zullen zijn, hetgeen een drukkend effect kan hebben op de budgettaire opbrengst. In het CA was al opgenomen dat de budgettaire opbrengst onzeker zou zijn.

- Een tijdelijke uitbreiding van de CFC-maatregel leidt ertoe dat wetgeving voor een korte termijn van toepassing is wat leidt tot een inbreuk op de rechtszekerheid die van belang is voor het investeringsklimaat.
- Het is ongewenst om vooruit te lopen op maatregelen die internationaal en/of binnen de Europese Unie zullen worden genomen.

C. Kan Pijler 2 nationaal al in 2023 worden geïmplementeerd? (Dat is unilateraal invoeren van Pijler 2, dus niet wachten op akkoord)

- Nee, de compromistekst van de richtlijn zoals die er nu ligt gaat uit van een verplichte inwerkingtredingdatum per 31 december 2023. Het is op basis van deze compromistekst niet toegestaan om Pijler 2 voor deze datum nationaal al toe te passen.
- De verwachting is dat er – hopelijk in mei of juni - in de EU overeenstemming wordt bereikt over de richtlijn mhoo inwerkingtreding per 31 december 2023. Unilateraal implementeren in 2023 is vanaf dat moment niet meer toegestaan en in strijd met EU-recht. Unilateraal implementeren in 2023 is theoretisch nu mogelijk maar dat heeft geen nut omdat naar verwachting binnen enkele maanden, zodra er overeenstemming is over de richtlijn, dit niet langer is toegestaan.
- Als onverhooppt de EU richtlijn medio dit jaar niet tot stand komt dan bezien of NL ofwel unilateraal per 31 december 2023 kan implementeren ofwel via versterkte samenwerking in de EU om fragmentatie zoveel mogelijk te voorkomen. Per 31 december 2022 zal naar verwachting op onvoldoende consensus kunnen rekenen voor versterkte samenwerking omdat er meerdere lidstaten gepleit hebben voor latere inwerkingtreding en dit thans niet meer ter discussie lijkt te staan.
- De kracht zit hem juist in de gezamenlijke en gecoördineerde aanpak binnen de Europese Unie. Uitgangspunt is daarom dat Pijler 2 binnen de Europese Unie op dezelfde manier wordt geïmplementeerd en dat deze implementatie gelijktijdig in werking treedt.

Waarom is het bedrag voor ouderenkorting 0,6 mld. terwijl dit in het CA 0,7 mld. was?

Het bedrag voor de ouderenkorting is lager dan de raming van het CPB voor het coalitieakkoord. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat het CPB rekening houdt met een doorwerking in de tegemoetkoming specifieke zorgkosten. Deze tegemoetkoming wordt in de huidige raming niet meegenomen. Dit betreft een klein effect, wat tot een afrondingsverschil leidt. Het betreft een tweede orde effect dat niet relevant is voor het lastenkader.

Waarom loopt het bedrag voor de ouderenkorting niet op over de jaren net zoals de AOW? Is hier niet ook sprake van een demografisch effect?

Er is inderdaad sprake van een demografisch effect. Bij ramingen van belastinginkomsten worden veranderingen van de belastinggrondslag, zoals demografische effecten, echter niet meegenomen. Dit komt overeen met de ramingssystematiek van het CPB voor ramingen van beleidsmaatregelen.

Hoeveel geld is er nodig om in variant 1 ook een positief inkomenseffect voor het vierde kwintiel te bereiken? (Is dat alleen afbouwpunt ouderenkorting?)

Als je in variant 1 het afbouwpunt in de ouderenkorting achterwege laat (ad 0,2 miljard euro), dan komt de mediaan van het vierde kwintiel uit op 0,0%. Dit betekent dat individuele gevallen er nog wel op achteruit kunnen gaan.

Kunnen jullie inzichtelijk maken wat de kwintielen zijn bij werkenden? (Nu alleen bij ouderen inzichtelijk gemaakt)

Zie onderstaande tabel. De cumulatieve inkomenseffecten zijn afgerond 0,0% gemiddeld per jaar. Ter illustratie: In euro's gaat om ongeveer -26 euro tot 31 euro op jaarbasis voor een werkende alleenstaande met een modaal inkomen (zie ook de tabel bij de A4 AOW). Dat vertaalt zich in een cumulatief inkomenseffect van ongeveer -0,1 tot 0,1%; gemiddeld over vier jaar is dat afgerond 0,0%.

Werkenden cumulatieve inkomenseffecten gemiddeld per jaar in de periode 2022-2025

	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
Kwintiel 1 (<= €35.365)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kwintiel 2 (€35.365- €55.471)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kwintiel 3 (€55.471- €75.821)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kwintiel 4 (€75.821- €104.426)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kwintiel 5 (> €104.426)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Vragen WML

Kan het WML per 1 januari 2023 verhoogd worden?

Het is mogelijk om het WML per 1 januari 2023 te verhogen, mits alle gekoppelde regelingen meestijgen.

- De Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag biedt de mogelijkheid om in het geval van bijzondere omstandigheden de hoogte van het minimumloon per AMvB aan te passen (art. 14 lid 13 Wml).
 - Dat is mogelijk per 1-1-2023 indien na voorjaarsbesluitvorming direct wordt gestart met dit traject, en zich geen onverwachte obstakels voordoen.
 - Bij besluitvorming in augustus is het traject via AMvB met inwerkingtreding per 1-1-2023 ambitieus en zal dit alleen haalbaar zijn met volledige medewerking van uitvoeringsorganisaties en de Kamers (in verband met de voorhangprocedure) en is spoedadvies van de Raad van State nodig. De formele 3 maanden aankondigingstermijn wordt niet gehaald.
 - De verhoging bij AMvB betekent echter dat alle aan het WML-gekoppelde regelingen (ca 80) meestijgen, dus ook de AOW, de loongerelateerde uitkeringen, en de grenzen in tal van andere regelingen die zijn gerelateerd aan het WML.
- In het CA is afgesproken dat de AOW niet meestijgt en ook dat bovenminimale loongerelateerde uitkeringen zoals de WW, WIA, ZW e.d. niet meestijgen. Zowel het dagloon waar deze uitkeringen op gebaseerd zijn als het max dagloon (dat deze uitkeringen maximeert) stijgen niet mee.
- Om de AOW en bovenminimale loongerelateerde uitkeringenuitkeringen niet mee te laten stijgen met een WML-verhoging is een wetswijziging nodig.
 - Het is niet haalbaar om dit wetstraject een jaar te versnellen met inwerkingtreding per 1-1-2023.
 - Ambtelijk UWV geeft bovendien aan dat ontkoppelen van loongerelateerde uitkeringen niet uitvoerbaar is per 1-1-2023. Het is immers een systeemaanpassing waar IV-capaciteit voor gereserveerd moet worden.

Wat zijn de incidentele en structurele kosten van het per 1 januari verhogen van het WML?

Versnelde WML-verhoging kost 2,2 miljard incidenteel in 2023 en 2024. De kosten bedragen 1,5 miljard in 2025 en 1,3 miljard structureel. Het grootste deel van de kosten zit in de AOW (daar is een separaat memo over).¹

In € mld., + = saldo belastend	2022	2023	2024	2025	Struc
Kosten verhogen AOW per 1-1-2023	0	2,2	2,2	1,5	1,3

- Het WML per 1-1-2023 verhogen leidt op drie manieren tot hogere uitgaven:
 - Incidenteel meerkosten van ca. € 2,2 mld. in 2023 en 2024, bestaande uit:
 - Het effect van een jaar naar voren halen van de WML-verhoging (€ 0,5 mld. in 2023 en 2024)
 - Meerkosten door de meestijgende AOW (€ 1,1 mld. in 2023 en 2024)
 - Meerkosten doordat het zittend bestand in de loongerelateerde uitkeringen (WAO, WIA, WW, ZW) meestijgt (€ 0,6 mld. in 2023 en 2024)
 - Structurele meerkosten van ca. € 1,5 mld. in 2025, bestaande uit:
 - Meerkosten doordat de AOW meestijgt (€ 1,1 mld.); dit effect loopt op over de jaren a.g.v. een stijgend aantal AOW'ers. We gaan er hierbij dus vanuit dat de AOW in de tweede tranche niet is gekoppeld.
 - In het memo over koppeling van de AOW worden de meerkosten van het koppelen aan de tweede tranche verder uitgewerkt.
 - Meerkosten doordat het zittend bestand in de loongerelateerde uitkeringen meestijgt; dit effect loopt af over de jaren doordat het zittend bestand op enig moment is uitgestroomd. Er blijft een structureel effect over a.g.v. een hoger maximum dagloon.
 - Dit deel van de meerkosten moet van additionele dekking worden voorzien bovenop het eventueel koppelen van de AOW.
 - Om de logica in het gehele pakket te bewaren zijn er nog een aantal overige maatregelen denkbaar:
 - Gedeeltelijk terugdraaien halvering jonggehandicapenkorting en terugdraaien van de versnelde afbouw dubbele AHK in bijstand. Omdat loongerelateerde uitkeringen in de eerste tranche meestijgen met WML, kan ervoor gekozen worden het voordeel van de WML-verhoging voor jonggehandicapten en sociale minimaa in de eerste tranche niet meer af te rompen. Dat geeft een derving van 230 mln. (verdeeld over 2024 en 2025) en 50 mln. structureel
 - In het coalitieakkoord is gekozen om de doorwerking van het WML op de arbeidskorting te doorsnijden. Het naar voren halen van deze maatregel leidt tot een incidentele derving van 30 mln.

¹ Ramingen zijn onder voorbehoud, hier wordt nog aan gewerkt.

Onderstaand overzicht geeft voor de Europese NAVO-landen in percentage bbp weer hoeveel op dit moment (2022) aan Defensie wordt uitgegeven, het verwachte percentage bbp in 2024 op basis van de laatste rapportage van de NAVO van 15 februari jl. en een prognose van aanvullende ontwikkelingen.

Land*	Huidig % bbp in 2022	Verwacht % bbp in 2024	Prognose o.b.v. recente ontwikkelingen
Griekenland	3,81%	2,58%	
Estland	2,30%	2,57%	Doorgroei naar 3,3% in 2022
Verenigd Koninkrijk	2,16%	2,07%	
Letland	2,14%	2,00%	
Polen	2,07%	2,35%	Doorgroei naar 3% in 2023
Litouwen	2,06%	2,11%	Doorgroei naar 2,5% in 2024
Roemenië	2,05%	2,14%	Doorgroei naar 2,5% in 2024
Kroatië	2,04%	1,90%	Doorgroei naar 2% in 2022
Frankrijk	1,92%	2,07%	
Montenegro	1,84%	2,00%	
Noord-Macedonië	1,80%	2,16%	
Slowakije	1,78%	1,78%	Doorgroei naar 2% in 2022
Albanië	1,71%	2,05%	
Noorwegen	1,69%	1,74%	Verhoging van defensiebudget aangekondigd
Bulgarije	1,58%	2,00%	
Hongarije	1,54%	2,00%	
Nederland	1,50%	1,76%	Op basis van de huidige begroting 1,80%
Italië	1,48%	1,34%	Besluitvorming 2% onderdeel van parlementair proces
Portugal	1,47%	1,66%	Politieke commitment voor groei defensiebudget en doorgroei na 2024
Duitsland	1,45%	1,50%	Doorgroei naar 2% in 2022
Turkije	1,43%	2,00%	
Denemarken**	1,41%		Doorgroei naar 2% in 2033
Tsjechië**	1,41%		Doorgroei naar 2% in 2025
Slovenië	1,26%	1,45%	1,54% in 2024 en latere doorgroei naar 2%
België	1,12%	1,17%	1,54% in 2030
Spanje	1,02%	1,22%	Politieke commitment voor 2%, maar (nog) geen nadere indicatie en geen concrete plannen voor doorgroei na 2024
Luxemburg	0,64%	0,65%	0,72% in 2024

Bron: NAVO Burden Sharing rapport 15-02-22

* Finland en Zweden: Deze landen overwegen lidmaatschap van de NAVO en hebben aangekondigd om in 2024 naar 2% te groeien.

** Denemarken en Tsjechië: er zijn geen gegevens bekend van het bbp % in 2024.

Budgettaire tabel

In onderstaande budgettaire tabel zijn enkel maatregelen opgenomen waar reeds door het kabinet toe besloten is, inclusief een raming van het budgettaire beslag. Er zijn andere maatregelen in voorbereiding dan wel besluitvorming; dit overzicht zal in de bijlage van de Voorjaarsnota 2022 staan.

Maatregel (mln. euro's)	Budgettair beslag	Departement
<i>Binnenlandse uitgaven</i>		
Gemeentelijke en particuliere opvang (GOO en POO)	887*	JenV
Gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang	64	JenV
Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang	1,2	BZK
Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie	2	BZK
Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden	23	VWS
Tolken	1,6	JenV
Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)	1,8	VWS
Zorgkosten medische evacuees	24	VWS
Transportkosten medische evacuees	8	VWS
Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering	0,6	OCW
Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten	2,5	OCW
<i>Buitenlandse uitgaven</i>		
Militaire goederen en brandstof	64,2	Def
Veldhospitale	8,7	Def
Mensenrechtenorganisaties	2	BuZa
Oekraïne veiligheidsdiensten	0,7	BuZa

*De geboekte kosten lopen t/m augustus 2022. De huidige regeling doortrekken kost 687mln extra (1574 mln. in totaal voor geheel 2022).

Toelichting**Binnenlandse uitgaven*****Toelichting Gemeentelijke en particuliere opvang***

Dit maatregel betreft de compensatie voor gemeenten voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. Dit bedrag is geraamd voor zes maanden, gezien de regeling voorzien wordt voor drie maanden met eventueel verlenging met drie maanden en uitgaande van 50.000 ontheemden. Voor de periode erna wordt een nieuwe regeling uitgewerkt. Met deze middelen betalen gemeenten ook de huur voor het Rijksvastgoed uit (zie post hieronder). Gemeenten mogen opvanglocaties tot 12 maanden vastleggen, de kostenraming hiervoor wordt meegenomen bij de uitwerking van bovenstaande regeling.

Toelichting gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang

Het Rijksvastgoedbedrijf (RvB) zal in overleg met gemeenten bestaand Rijksvastgoed beschikbaar stellen voor de tijdelijke noodopvang van ontheemden uit Oekraïne. Om hen een waardig onderkomen en noodzakelijke voorzieningen te bieden, moeten aanpassingen worden gedaan aan de gebouwen.

Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang

Om de extra werkzaamheden van het RvB mogelijk te maken zijn middelen nodig t.b.v. projectleiding en juridische/contractuele werkzaamheden.

Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie

Dit betreft een verkenning naar een tijdelijke uitvoeringsorganisatie die kan ondersteunen in het realiseren van tijdelijke en goede huisvesting voor ontheemden. De bijbehorende kosten worden gedekt binnen de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De uitkomsten van deze verkenning worden politiek gewogen alvorens verdergaande stappen richting vormgeving van de tijdelijke organisatie worden ondernomen.

Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV)

Ontheemden uit Oekraïne die naar Nederland komen zijn momenteel onverzekerd voor medisch noodzakelijke zorg. Voor onverzekerden bestaat de SOV-regeling, op basis waarvan aanbieders gecompenseerd worden voor medisch noodzakelijke zorg die zij aan hen verlenen. Het kabinet heeft besloten de uitgaven in de SOV voor ontheemden uit Oekraïne generaal te compenseren t/m het tweede kwartaal van 2022 en raamt het budgettaire beslag hiervan op 23 miljoen euro.

Tolken

De wet verplicht zorgverleners om begrijpelijk te communiceren met patiënten. Dat betekent dat bij een taalbarrière een professionele talentolk moet worden ingezet. Omdat de ontheemden uit Oekraïne niet onder het COA vallen, waar talentolken voor asielzoekers beschikbaar worden gesteld, wordt gebruikt gemaakt van het inkoopcontract van JenV om 1,6 miljoen euro hiervoor beschikbaar te stellen.

Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)

De Europese Commissie heeft haar lidstaten gevraagd te inventariseren hoeveel capaciteit er in de lidstaat beschikbaar is om medische evacuaties van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden uit te voeren en de betreffende patiënten op te vangen en zorg en ondersteuning te bieden. De coördinatie en organisatie hiervan wordt aan Nederlandse zijde uitgevoerd door het LCPS, onderdeel van het Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ). Het gaat om een bedrag van 1,8 miljoen euro voor 6 maanden.

Zorgkosten medisch evacuees

Nederland kan in het tweede kwartaal 2022 maximaal 30 patiënten per dag opvangen en raamt het budgettaire beslag van de zorgkosten voor medische evacuees op 24 miljoen euro. De zorgkosten voor de medische evacuees worden vergoed via de SOV-regeling.

Transport medische evacuees

Voor de evacuatie van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden wordt gebruik gemaakt van een Europees matchingsysteem. Na acceptatie door het ontvangende land, wordt het transport vervolgens geregeld door het land waar de patiënt zich bevindt voor overplaatsing. Binnen de EU is afgesproken dat de kosten van transport voor het ontvangende land zijn. Hiervoor is een bedrag van 8 miljoen euro geraamd.

Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering

Via LOWAN (de door OCW gesubsidieerde ondersteuningsorganisatie voor het nieuwkomersonderwijs) worden scholen ondersteund om kinderen uit Oekraïne zo snel mogelijk les te kunnen geven. Het ministerie verhoogt de subsidie aan LOWAN-po (via de PO-Raad) en LOWAN-vo voor extra fte ondersteuning.

Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten

Dit betreft een compensatie voor zittende Oekraïense studenten in het studiejaar 2021 – 2022 in het hbo en mbo. Deze compensatie loopt via instellingen en bedraagt maximaal 1000 euro (betrifft de kosten voor leefgeld en studie, bedrag conform Nibudnorm) per student per maand voor in beginsel drie maanden (maart – mei). Dit wordt via een subsidieregeling aan instellingen uitgekeerd.

Buitenlandse uitgaven

Toelichting militaire goederen en brandstof

Defensie heeft militaire goederen geleverd en hiermee is op dit moment 73 miljoen euro gemoeid.

Toelichting mensenrechtenorganisaties en veiligheidsdiensten

Buitenlandse Zaken heeft ondersteuning geleverd aan mensenrechtenorganisaties en veiligheidsdiensten in Oekraïne (2,7 miljoen euro).

- Met de CA-middelen lost Defensie de huidige achterstanden in de organisatie op, en daarnaast investeert Defensie in o.a. informatie gestuurd optreden (cyber) en extra materieel (o.a. 2 F35's).
- Met aanvullende middelen wil Defensie primair investeren in capaciteiten en ondersteuning waarmee het de grootste meerwaarde kan bieden aan de NAVO, EU en Europese partners. Defensie heeft plannen opgesteld met de volgende thema's:
 - Met krachtige ondersteuning investeert Defensie in capaciteiten die sneller, vaker en zelfstandiger kunnen optreden. Dit gaat onder andere over operationele (gevechts)ondersteuning en gevechtseenheden, zoals aanvullen inzetvoorraden (munitie), luchtverdediging, medische ondersteuning en transport.
 - Bij het versterken van specialismen investeert Defensie in bestaande capaciteiten, waaronder 4 F35's (volledig 3^e squadron), 2 extra fregatten en MQ9's (onbemand) met bewapening.
 - Defensie wil beter informatie gestuurd optreden, door te investeren in ICT-trajecten.
 - Defensie wil een goede en aantrekkelijke werkgever zijn. Met de aanvullende middelen wil Defensie onder andere investeren in personeel en 100% van de gewenste formatie dekken.
 - Voor het versterken van het innoverend vermogen investeert Defensie in Research & Technology, waarmee wordt uitgekomen op de investeringsnorm van de European Defence Agency (EDA). Ook investeert Defensie in informatiecapaciteiten voor in de ruimte.
 - Verdiepen samenwerken bestaat uit bijdragen aan de EU en de NAVO.

In onderstaande tabel zijn verschillende rekenvoorbeelden opgenomen hoe naar de 2% NAVO-norm toegegroeid kan worden. In het eerste scenario wordt in 2025 de 2% bereikt. In het tweede scenario wordt de 2% bereikt in 2024 en 2025. In het derde scenario wordt de 2% bereikt vanaf 2026. In het vierde scenario wordt de 2% bereikt vanaf 2024.

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
1. Defensie in 2025 naar 2%	0	0	0	2.200	2.200	2.200	2.200
2. Defensie in 2024 en 2025 naar 2%	0	700	1.900	2.200	2.200	2.200	2.200
3. Defensie vanaf 2026 naar 2%	600	1.500	1.300	1.800	3.800	3.800	3.800
4. Defensie vanaf 2024 naar 2%	600	1.500	1.900	2.200	3.800	3.800	3.800
Bredere toerekening	-200	-200	-200	-200	-200	-200	-200

% BBP/ in mld.	2022	2023	2024	2025	2026
Huidige begroting	12,9	12,6	12,5	12,4	12,2
Coalitieakkoord middelen	0,5	1,9	4,1	4,2	3,0
Totaal begrote uitgaven	13,4	14,5	16,6	16,6	15,2
% BBP	1,51%	1,60%	1,80%	1,76%	1,60%
1. Totale uitgaven Defensie in 2025 naar 2%	13,4	14,5	16,6	18,8	17,4
% BBP	1,51%	1,60%	1,80%	2,00%	1,83%
2. Totale uitgaven Defensie in 2024 en 2025 naar 2%	13,4	15,2	18,5	18,8	17,4
% BBP	1,51%	1,68%	2,00%	2,00%	1,83%
3. Totale uitgaven Defensie vanaf 2026 naar 2%	14,0	16,0	17,9	18,4	19,0
% BBP	1,57%	1,77%	1,94%	1,96%	2,00%
4. Totale uitgaven Defensie vanaf 2024 naar 2%	14,0	16,0	18,5	18,8	19,0
% BBP	1,57%	1,77%	2,00%	2,00%	2,00%

* Op basis van de uitwerkingsbrief van Defensie, waarbij de schuif van de jaren 2022 t/m 2024 naar de jaren 2025 en 2026 nog niet is verwerkt.

Verschil (kabinet -/- CPB)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
in % bbp - is slechter saldo kabinet						
Saldo CPB in CEP	-2,5%	-2,3%	-2,5%	-2,9%	-3,2%	-3,5%*
Indicatieve inschatting saldo kabinet	-3,9%	-2,8%	-3,2%	-3,6%	-3,5%	-3,4%
Schuld CPB in CEP	53,8%	53,1%	52,7%	53,1%	54,4%	61,0%*
Indicatieve inschatting schuld kabinet	53,2%	53,7%	54,7%	56,3%	58,0%	59,5%

*Het CPB raamt het gemiddelde van de periode 2026-2030

Huidige inschatting saldo en schuld

- De huidige kabinetsraming van het saldo komt negatiever uit dan in het CEP van het CPB. In de kabinetsraming is het saldo in 2022 3,9% bbp en in 2026 op -3,5% bbp. De schuld komt in de FIN-raming uit op 53,7% in 2022 en groeit in 2027 naar 59,5%.
- In de bovenstaande kabinetsraming is het effect van het koopkrachtpakket, de ingediende uitvoeringsinformatie, de besluitvorming per departement en kasschuiven meegenomen. Deze belast het saldo jaarlijks tussen de 0,0 en 0,2% bbp. Deze verslechtering zit nog niet in de CPB-raming.

Scenario's schuld CPB

- De schuld groeit tijdens de kabinetsperiode en gaat volgens het CPB in de periode 2026-2030 naar 61%.
- CPB heeft ook scenario's doorgerekend waarin de Oekraïne-oorlog in 2022 en 2023 tot lagere economische groei leidt, in dit geval verslechtert het EMU-saldo en stijgt de EMU-schuld sneller richting 60%.
- Het CPB heeft bovendien prognoses gemaakt voor de schuld op lange termijn die laten zien dat de schuld op termijn fors kan oplopen, onder andere door de vergrijzing en de door CPB als structureel aangemerkt uitgaven in het coalitieakkoord. Volgens deze prognoses loopt de schuld in 2060 op tot 72% als alle incidentele uitgaven als incidenteel worden gezien, als deze uitgaven structureel doorlopen zelfs tot 90%.

Verschillen CPB

- In de kaderbrief waren er al een aantal verschillen tussen de ramingen van het kabinet en het CPB. De verschillen zitten zowel bij de uitgaven als de inkomsten.
 - Bij de uitgaven komt dit verschil doordat het CPB uitgaat van vertraging op verschillende investeringen.
 - Aan de inkomstenkant is de raming van Fin fors hoger dan die van het CPB, dit heeft vooral te maken met de raming voor de zorgpremies. In 2026 is juist de inkomstenraming van het CPB hoger. Dit komt voornamelijk door een verschil in de inkomensheffing (IH).
 - Ten slotte is het EMU-saldo decentrale overheden positiever in de CPB-raming.

TER INFORMATIE

Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Inspectie der
Rijksfinanciën

persoonsgegevens

nota

Varianten mogelijk eindbeeld voorjaarsoverleg

Datum
14 april 2022

Notanummer
2022-0000125211

Bijlagen
geen

Aanleiding

In voorbereiding op het voorjaarsoverleg zijn voor uw informatie ambtelijk twee varianten uitgewerkt voor een mogelijk eindbeeld.

Kern

- Variant 1 gaat uit van het behalen van de NAVO-norm van 2% aan het einde van de kabinettsperiode. Een deel van de kosten van box 3 wordt gedekt uit een extensivering van het Nationaal Groefonds.
- Variant 2 gaat uit van het structureel behalen van de NAVO-norm van 2%. Box 3 wordt gedekt uit lastenmaatregelen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Variant 1. Defensie in 2024 en 2025 naar 2%

14 april 2022

(in mln., + is saldo belastend)		2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
A Kosten		7.000	2.250	4.350	5.300	5.100	5.200	5.200
AOW koppeling 7,5%				1.100	2.200	2.300	2.400	2.400
VPB (te dekken buiten Pillar 2)			1.000	600	600	600	600	600
Box 3 Spaarvariant inkomsten		6.900	400	400				
Box 3 Spaarvariant uitgaven		100	100	100				
Defensie 2% in 2024 en 2025 en struc 2,2 mld.			700	1.900	2.200	2.200	2.200	2.200
Indicatief accres effect		0	50	250	300	*	*	*
B Dekkingsvoorstel		-600	-4.500	-5.500	-6.450	-6.400	-5.750	-5.200
<i>Dekking AOW</i>				-500	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100
Afschaffen IOAOW				-200	-400	-600	-600	-600
Terugdraaien verhoging ouderenkorting			-100	-100	-100	-100	-100	-100
Afschaffen Fiscale oudedagsreserve (FOR)								
<i>Dekking Lasten</i>								
VPB: verlagen schrijfgrens naar 200.000			-1.300	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
VPB: verhogen lage tarief van 15% naar 15,5%			-200	-200	-200	-200	-200	-200
Box 3: verhogen tarief van 31% naar 34%			-400	-400	-400	-400	-400	-400
Box 3: terugdraaien verhoging HVV			-100	-200	-300	-300	-300	-300
Box 2: Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon			-800	-800	-700	-700	-600	-200
Verhogen overdrachtsbelasting niet-woningen van 9% naar 9,5%			-200	-200	-200	-200	-200	-200
30%-regeling beperken tot Balkenende norm				0	-50	-100	-100	-100
<i>Dekking uitgaven</i>								
Toerekenen Defensie			-200	-200	-200	-200	-200	-200
Indexatie CA tranche 2022		-100	-500	-700	-800	-800	-650	-500
NGF 2,4 miljard verlagen		-500	-500	-500	-500	-400	0	0
C Saldo kosten -/- dekking (cumulatief 0)		6.400	-2.250	-1.150	-1.150	-1.300	-550	0
Totaal uitgaven (+ = hogere uitgaven)		-500	-350	1.450	2.100	2.000	2.650	2.800
Totaal lasten (+ = lastenverlichting)		6.900	-1.900	-2.600	-3.250	-3.300	-3.200	-2.800

* In het coalitieakkoord is het volume deel van het accres vastgezet op 1 miljard vanaf 2026. Dit betekent dat het accres voor Gemeentes en Provincies vanaf 2026 niet verhoogd wordt als gevolg van de per saldo hogere uitgaven.

** Bedragen zijn afgerond op 100 miljoen op prijspeil 2022. Voor AOW en IOAOW is het bedrag uit 2027 doorgetrokken naar de kolom structureel. Zo wordt het demografisch effect in de kolom structureel consistent meegenomen aan uitgavenkant en lastenkant.

AOW

De 2,4 miljard structureel voor AOW wordt voor 1,8 miljard gedekt door het afschaffen IOAOW, het terugdraaien van de verhoging van de ouderenkorting en het afschaffen van de fiscale oudedagsreserve. De resterende 0,6 miljard wordt gedeckt via de lasten.

VPB

Voor de VPB is 0,6 miljard dekking nodig, deze wordt conform de afspraak uit het coalitieakkoord ingevuld door het lage tarief te verhogen en de schrijfgrens te verlagen. In totaal levert dit 1,5 miljard op. Deze overdekking wordt gebruikt voor de dekking van de AOW en Defensie.

Defensie

De defensie uitgaven gaan in 2024 en 2025 naar de 2% van het BBP. De benodigde 2,2 miljard in 2025 wordt structureel doorgetrokken. Dit wordt gedeckt door de intensivering uit het coalitieakkoord in 2022 niet te indexeren (struc 0,5 miljard) en voor 1,5 miljard via de lasten. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat ten minste 0,2 miljard van de uitgaven op de rijksbegroting toe te rekenen zijn aan Defensie.

Box 3

De spaarvariant levert incidenteel 7,7 miljard aan inkomstenderving op en 0,3 miljard aan extra uitgaven. Dit wordt gedeckt via de lasten.

Variant 2. Defensie vanaf 2024 naar 2% en structureel

14 april 2022

(in mln., + is saldo belastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
A Kosten	7.600	3.050	4.350	5.300	6.700	6.800	6.800
AOW koppeling 7,5%			1.100	2.200	2.300	2.400	2.400
VPB (te dekken buiten Pillar 2)		1.000	600	600	600	600	600
Box 3 Spaarvariant inkomsten	6.900	400	400				
Box 3 Spaarvariant uitgaven	100	100	100				
Defensie 2% vanaf 2024	600	1.500	1.900	2.200	3.800	3.800	3.800
Indicatief accres effect	0	50	250	300	*	*	*
B Dekkingsvoorstel	-300	-4.400	-6.600	-7.550	-7.600	-7.350	-6.800
<i>Dekking AOW</i>							
Afschaffen IOAOW			-500	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100
Terugdraaien verhoging ouderenkorting		-200	-400	-600	-600	-600	-600
Afschaffen Fiscale oudedagsreserve (FOR)		-100	-100	-100	-100	-100	-100
<i>Dekking Lasten</i>							
VPB: verlagen schrijfgrens naar 200.000		-1.300	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
VPB: verhogen lage tarief van 15% naar 19% in 2 stappen		-400	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600
Box 3: verhogen tarief van 31% naar 35%		-500	-500	-500	-500	-500	-500
Box 3: terugdraaien verhoging HVV		-100	-200	-300	-300	-300	-300
Box 2: Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon		-800	-800	-700	-700	-600	-200
Verhogen overdrachtsbelasting niet-woningen van 9% naar 10%		-300	-300	-300	-300	-300	-300
30%-regeling beperken tot Balkenende norm		0	-50	-100	-100	-100	-100
<i>Dekking uitgaven</i>							
Toerekenen Defensie	-200	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Indexatie CA tranche 2022	-100	-500	-700	-800	-800	-650	-500
C Saldo kosten/-dekking (cumulatief 0)	7.300	-1.350	-2.250	-2.250	-900	-550	0
Totaal uitgaven (+ = hogere uitgaven)	400	950	1.950	2.600	4.000	4.250	4.400
Totaal lasten (+ = lastenverlichting)	6.900	-2.300	-4.200	-4.850	-4.900	-4.800	-4.400

* In het coalitieakkoord is het volume deel van het accres vastgezet op 1 miljard vanaf 2026. Dit betekent dat het accres voor Gemeentes en Provincies vanaf 2026 niet verhoogd wordt als gevolg van de per saldo hogere uitgaven.

** Bedragen zijn afferond op 100 miljoen op prijspeil 2022. Voor AOW en IOAOW is het bedrag uit 2027 doorgetrokken naar de kolom structureel. Zo wordt het demografisch effect in de kolom structureel consistent meegenomen aan uitgavenkant en lastenkant.

AOW

De 2,4 miljard structureel voor AOW wordt voor 1,8 miljard gedeckt door het afschaffen IOAOW, het terugdraaien van de verhoging van de ouderenkorting en het afschaffen van de fiscale oudedagsreserve. De resterende 0,6 miljard wordt gedeekt via de lasten.

VPB

Voor de VPB is 0,6 miljard dekking nodig, deze wordt conform de afspraak uit het coalitieakkoord ingevuld door het lage tarief te verhogen en de schrijfgrens te verlagen. In totaal levert dit 1,5 miljard op. Deze overdekking wordt gebruikt voor de dekking van de AOW en Defensie.

Defensie

De defensie uitgaven gaan vanaf 2024 naar de 2% van het BBP. Structureel kost dit 3,8 miljard euro. Dit wordt gedeckt door de intensivering uit het coalitieakkoord in 2022 niet te indexeren (struc 0,5 miljard) en voor 3,1 miljard via de lasten. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat ten minste 0,2 miljard van de uitgaven op de rijksbegroting toe te rekenen zijn aan Defensie.

Box 3

De spaarvariant levert incidenteel 7,7 miljard aan inkomstenderving op en 0,3 miljard aan extra uitgaven. Dit wordt gedeckt via de lasten.

Ministerie van Financiën

TER INFORMATIE

Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

**Inspectie der
Rijksfinanciën**

Persoonsgegevens

nota

Voorjaarsoverleg 18 april 2022

Datum
18 april 2022
Notanummer
2022-0000144555
Bijlagen
geen

Aanleiding

Betreft archivering van de stukken voor het voorjaarsoverleg op 19 april. De stukken zijn maandagavond 18 april per e-mail toegestuurd aan de minister en de staatssecretaris.

Aan
de minister

Directie Begrotingszaken

persoonsgegevens

nota

Concept-Voorjaarsnota 2022

Aanleiding

U ontvangt hierbij een nieuwe versie van de concept Voorjaarsnota. Deze staat geagendeerd voor de Ministerraad van 22 april. We hebben uw opmerkingen naar aanleiding van het gesprek met u op 13 april verwerkt. Donderdag 21 april ontvangt u een nieuwe versie, welke wij daarna naar AZ zullen verzenden.

Bespreekpunten

- Kunt u zich vinden in de volgende passages die wij herschreven hebben naar aanleiding van het gesprek met u? Dit betreft:
 - De inleiding
 - De passage over budgettaire randvoorwaarden (hoofdstuk 3)

Kern

- De Voorjaarsnota bevat nog niet de besluitvorming over de grote dossiers die nu nog gaande is.
- Voorafgaand aan de MR van vrijdag 22 april sturen wij morgen (woensdag 20 april) een versie van de Voorjaarsnota aan de directeuren FEZ van departementen. Dit betreft de eerste drie hoofdstukken, hoofdstuk vijf en het tabblad en de bijlage(n) van het betreffende departement.
- Als donderdag de besluitvorming is afgerond voegen we die -al dan niet in een addendum- toe bij de stukken voor de MR. Het is de vraag of het zal lukken de besluitvorming volledig in de tabellen te verwerken. Als dat niet lukt voegen we een addendum toe en integreren we de besluitvorming na de MR in het Kamerstuk Voorjaarsnota.
- Op 22 april vindt de definitieve voorjaarsbesluitvorming plaats. Medio mei volgen de inkomstencijfers en wordt de Voorjaarsnota afgepoetst voor verzending aan de Kamer. Als gevolg van de technische verwerking van de besluitvorming in het boekhoudsysteem en de controles die dan kunnen plaatsvinden zullen de cijfers nog enigszins wijzigen.

Datum
19 april 2022

Notanummer
2022-0000128364

Bijlagen
Concept Voorjaarsnota
Aanbiedingsformulier MR

Toelichting

- De Voorjaarsnota heeft vanaf dit jaar een meerjarig karakter. Zowel de inkomsten als de uitgaven worden gepresenteerd tot en met 2027. Zoals besproken is de Voorjaarsnota technisch gehouden.
- In voorgaande jaren werd eind april het besluitvormingsmemorandum (BVM) voorgelegd in de Ministerraad, gevolgd door de Voorjaarsnota in mei. Dit jaar is besloten direct een concept-Voorjaarsnota te maken.
- Deze concept Voorjaarsnota bevat op verschillende plekken nog PMs. Dit komt onder andere omdat de voorjaarsbesluitvorming nog niet is afgerekend, de definitieve inkomstencijfers pas in mei volgen en omdat op sommige dossiers nog gesprekken lopen, zoals voor de normeringssystematiek.
- Waar mogelijk worden deze passages deze week nog gevuld en ontvangt u deze op 19 april. De overige passages worden in mei aan u voorgelegd.
- Conform de comptabiliteitswet moet de Voorjaarsnota uiterlijk 1 juni verzonden worden naar de Tweede Kamer.
- In de Voorjaarsnota wordt aan verschillende moties en toezeggingen voldaan. De motie Van der Staaij en Omtzigt vraagt op welke budgettaire ankers het kabinet stuurt. Daarnaast heeft de Raad van State het kabinet verzocht in het voorjaar aan te geven hoe het kijkt naar de verhouding tot de Europese begrotingsregels.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

To:
Cc:

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

From:

Sent: Tue 4/19/2022 1:07:34 PM

Subject: Antwoorden vragen

Received: Tue 4/19/2022 1:07:36 PM

[aanvullende verzoeken voorjaarsoverleg 20220419.docx](#)

Hi Persoonsgegevens

Zie bijgevoegd de antwoorden op de vragen van vanochtend. Fijn als jij kunt delen.

Dank!

Persoonsgegevens

Wat zijn de koopkrachteffecten als het WML in drie stappen wordt verhoogd in plaats van in twee stappen?

CA-invulling	Variant 1	Variant 2
WML +7,5% in 2 stappen per 1-1-2024.	WML +7,5% in 2 stappen per 1-1-2023.	WML +7,5% in 3 stappen per 1-1-2023.
Sociale minimumuitkeringen (dus bijstand, wajong, Anw, TW, etc) gekoppeld.	Eerste stap (3,75%) bij AMvB per 1-1-2023 dus alles gekoppeld (ook AOW en loongerelateerd).	Eerste stap (2,5%) bij AMvB per 1-1-2023 dus alles gekoppeld (ook AOW en loongerelateerd).
AOW en loongerelateerd (WW, WIA, ZW, etc) ontkoppeld.	Tweede stap per 1-1-2024 conform CA, maar AOW wel volledig gekoppeld Pensioenfranchise stijgt mee met AOW-verhoging. Loongerelateerd ontkoppeld in tweede stap.	Tweede stap per 1-1-2024 en derde stap per 1-1-2025 conform CA, maar AOW wel volledig gekoppeld Pensioenfranchise stijgt mee met AOW-verhoging. Loongerelateerd ontkoppeld vanaf tweede stap.
Voorlopige invulling 3 mld pakket: AK verhoogd per 2023 met €384 eerste 2 knikpunten en €434 derde knikpunt + doorwerking WML teruggedraaid per 2024	Voorlopige invulling 3 mld pakket: Idem, maar doorwerking WML teruggedraaid per 2023	Voorlopige invulling 3 mld pakket: Idem, maar doorwerking WML teruggedraaid per 2023
Jonggehandicapenkorting gehalveerd en dubbele AHK in bijstand met 10%-punt extra afgebouwd in 2 stappen per 2024.	Idem, maar in 2 stappen per 2023 ¹	Idem, maar in 3 stappen per 2023 ²

Budgettair variant 1 (2 stappen van in totaal 7,5%: 3,75% in 2023 en 3,615% in 2024)³

mld. euro, + = hogere uitgaven (constante prijzen, prijspeil 2022)	2023	2024	2025	2026	2027
Stap 1 AOW-koppelen aan WML-verhoging 7,5% cf. planning CA	0,0	1,1	2,2	2,3	2,4
Stap 2 Vervroegen WML-verhoging naar 1-1-2023 en 1-1-2024	2,2	2,1	0,5	0,5	0,4
wv. doorwerking op AOW	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0
wv. doorwerking op uitkeringen cf. CA	0,5	0,6	0,0	0,0	0,0
wv. zittend bestand loongerelateerde uitkeringen (alleen 2023)	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3
wv. nieuwe instroom boven oude max dagloon (alleen 2023)	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal (stap 1 + stap 2)	2,2	3,2	2,7	2,8	2,8

Budgettair variant 2 (3 stappen van in totaal 7,5%: 2 x 2,5% in 2023 en 2024 en 2,32% in 2025)

mld. euro, + = hogere uitgaven (constante prijzen, prijspeil 2022)	2023	2024	2025	2026	2027
Stap 1 AOW-koppelen aan WML-verhoging 7,5% cf. planning CA	0,0	1,1	2,2	2,3	2,4
Stap 2 Vervroegen WML-verhoging naar 1-1-2023 en 1-1-2024	1,5	0,9	0,4	0,3	0,3
wv. doorwerking op AOW	0,7	0,4	0,0	0,0	0,0
wv. doorwerking op uitkeringen cf. CA	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0
wv. Zittend bestand loongerelateerde uitkeringen (alleen 2023)	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2
wv. Nieuwe instroom boven oude max dagloon (alleen 2023)	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Totaal (stap 1 + stap 2)	1,5	2,0	2,6	2,6	2,7

Disclaimer: deze ramingen zijn zeer grofmazig, aan preciezere ramingen wordt nog gewerkt.

¹ Indien omwille van de uitlegbaarheid van het pakket zou worden afgewezen van het afstromen van het voordeel voor jonggehandicapten en sociale minima in de eerste tranche per 1-1-2023, betekent dat een additionele budgettaire derving van ongeveer 130 mln incidenteel en 60 mln structureel (het inkomenseffect in 2023 komt dan uit op +2,3% voor een bijstandsgerechtigde en +2,7% voor een wajonger).

² Indien omwille van de uitlegbaarheid van het pakket zou worden afgewezen van het afstromen van het voordeel voor jonggehandicapten en sociale minima in de eerste tranche per 1-1-2023, betekent dat een additionele budgettaire derving van ongeveer 90 mln incidenteel en 40 mln structureel (het inkomenseffect in 2023 komt dan uit op +1,6% voor een bijstandsgerechtigde en +1,8% voor een wajonger).

³ De kolommen in de tabellen tellen niet altijd op door afrondingsverschillen.

Mediane koopkrachtontwikkeling over de kabinetperiode (o.b.v. CEP-raming, ontwikkeling per jaar)

	CA-invulling	Variant 1	Variant 2
Werkenden	0,4%	0,5%	0,5%
Uitkeringsgerechtigden	0,5%	0,7%	0,6%

Inkomenseffecten CA, variant 1 en variant 2 (2023 – 2025)

CA-invulling	2023 – 2025	w.v. 2023	w.v. 2024	w.v. 2025
werkende 100% WML	7,0%	1,9%	2,5%	2,5%
werkende modaal	1,6%	1,6%	0,0%	0,0%
bijstand	3,2%	0,0%	1,6%	1,6%
Wajong	2,7%	0,0%	1,4%	1,4%
WIA (modaal voor arbeidsongeschikheid)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Variant 1	2023 - 2025	w.v. 2023	w.v. 2024	w.v. 2025
werkende 100% WML	7,1%	4,5%	2,6%	0,0%
werkende modaal	1,7%	1,6%	0,1%	0,0%
Bijstand ¹	3,2%	1,6%	1,6%	0,0%
Wajong ¹	2,7%	1,4%	1,4%	0,0%
WIA (modaal voor arbeidsongeschikheid)	3,4%	3,4%	0,0%	0,0%

Variant 2	2023 - 2025	w.v. 2023	w.v. 2024	w.v. 2025
werkende 100% WML	7,1%	3,7%	1,7%	1,7%
werkende modaal	1,7%	1,6%	0,0%	0,0%
Bijstand ²	3,2%	1,1%	1,1%	1,1%
Wajong ²	2,7%	0,9%	0,9%	0,9%
WIA (modaal voor arbeidsongeschikheid)	2,6%	2,6%	0,0%	0,0%

Wat zijn kaseffecten van het verlagen van de grens bij excessief lenen van de eigen bv? En hoeveel daarvan is al gematerialiseerd?

De wet excessief lenen bij eigen vennootschap is een effectieve manier om belastinguitstel en –afstel bij dga's tegen te gaan. Hoe lager de grens is, hoe groter het effect.

Deze maatregel levert bij invoering op kasbasis een grote opbrengst op. In latere jaren ontstaat juist een derving, doordat de heffing naar voren is gehaald. Voor het inkomstenkader is de (vlakke) netto contante waarde van deze reeks van belang.

Na de publicatie van het oorspronkelijke wetsvoorstel met daarin een grens bij € 500.000 (excl woning) is in 2019 een anticipatie-effect ontstaan, vanwege de stijging van het box 2 tarief in 2020 en 2021. Concreet betekent dit dat dga's (m.n. in 2019) al meer aan zichzelf hebben uitgekeerd. Als gevolg van dit anticipatie-effect (van € 1,4 mld), zijn de materiële kaseffecten van het terugbrengen van de schijfgrens van € 700.000 naar € 500.000 beperkt (eenmalig € 0,1 mld in 2023). Als de schijfgrens echter verlaagd wordt naar € 17.500, ontstaat een groter eenmalig kaseffect van € 2,7 mld in 2023. Daar heeft men immers nog niet op geanticipeerd.

**Optie 1 – Verlagen grens excessief lenen van € 700.000 naar € 500.000
(budgettair effect in mln euro, + is saldoverbeterend)**

	2023	2024	2025	2026	2027	Struc
Reeks inkomstenkader	6	6	6	6	6	6
Kasreeks	84	4	4	4	3	2

**Optie 2 – Verlagen grens excessief lenen van € 700.000 naar € 17.500
(budgettair effect in mln euro, + is saldoverbeterend)**

	2023	2024	2025	2026	2027	Struc
Reeks inkomstenkader	44	44	44	44	44	44
Kasreeks	2672	-70	-73	-76	-78	12

TER ADVISINGERING TBV MR 22/4, PT. 3A

Aan
de minister

Directie Begrotingszaken

persoonsgegevens

nota

Adviesnota MR Voorjaarsnota 2022

Datum
21 april 2022

Notanummer
2022-0000130238

Bijlagen
geen

Aanleiding

Op vrijdag 22 april wordt de Voorjaarsnota 2022 besproken in de MR. Deze nota bereidt u voor op deze besprekking, door middel van een spreeklijn voor nadere toelichting en een schets van de mogelijke inbreng van departementen.

Spreeklijn

- In de eerste plaats staat de Voorjaarsnota in het teken van de uitwerking van het coalitieakkoord. Met het coalitieakkoord voegen we 75 miljard euro toe aan de begroting. Een historisch groot bedrag. Met het coalitieakkoord hebben we de budgettaire grenzen opgezocht én bereikt.
- De Voorjaarsnota bevat een meerjarig budgettair beeld met de ontwikkeling van het EMU-saldo en schuld tot en met 2027. Indicatief ligt onze saldo-raming vanaf 2024 de komende jaren boven de -3 % bbp.
- Dit betekent dus ook dat er geen ruimte is voor aanvullende wensen bovenop het coalitieakkoord. Dit geldt zeker voor onderwerpen waarvoor extra geld wordt gevraagd, maar waartoe de formatie niet toe heeft besloten. Claims voor extra middelen voor aanvullende intensivering bovenop het coalitieakkoord kunnen daarom in beginsel niet worden overgenomen en zijn in deze Voorjaarsnota gedekt.
- Met betrekking tot de oorlog in de Oekraïne, de stijgende prijzen en de uitspraak van de Hoge Raad ten aanzien van Box 3 zijn we echter genoodzaakt om extra maatregelen te nemen ten opzichte van het coalitieakkoord. De benodigde maatregelen op Box 3, AOW, defensie en het verhogen WML zijn structureel van dekking voorzien.
- De Voorjaarsnota die voor u ligt heeft voor het eerst een meerjarig karakter, zowel aan de inkomsten- als aan de uitgavenkant. Hierdoor kunnen we het parlement eerder dan in voorgaande jaren op de hoogte stellen over de besluitvorming. Tegelijkertijd blijft het oorspronkelijke karakter van de Voorjaarsnota zoveel mogelijk behouden. De integrale toelichting volgt op Prinsjesdag, na afronding van de augustusbesluitvorming.
- De voorliggende Voorjaarsnota is nog niet compleet. Daarom vraag ik uw mandaat om de laatste technische zaken te verwerken, aangaande de maatregelen in hoofdstuk 4, Box 3, AOW/Wml en Defensie. Hierbij gaat het om:
 - De besluitvorming over de grote politieke dossiers, waaronder Box 3, AOW en defensie, hebben we op deze korte termijn nog niet in

alle tabellen kunnen verwerken. Ook bijvoorbeeld het vullen van de gasberging Bergermeer waarover wij vandaag in deze MR spreken is nog niet verwerkt in deze Voorjaarsnota.

- Daarnaast kunnen wij pas op 16 mei beginnen met de verwerking van de premie- en belastingontvangsten. Hierna kunnen ook de saldo-, schuld, rente- en accresramingen afgerond worden.
- De reguliere besluitvorming over de Voorjaarsnota, zoals de voorstellen die volgen uit de jaarlijkse begrotingsbilateralen, leggen we vandaag vast conform het voorliggende voorstel. Voor Box 3, AOW/Wml en Defensie geldt dat de mp en ik met leden van de oppositie in gesprek gaan. Over de uitkomsten spreken we uiterlijk in de MR van 20 mei. De Voorjaarsnota komt dan ook ter kennisneming van jullie allen op de agenda. Na afloop van de MR van de 20e versturen we de Voorjaarsnota naar het parlement.

Toelichting (niet uitspreken)

- Het is belangrijk om te benadrukken dat het hier om **technische verwerking** van cijfers gaat. Omdat de besluitvorming lang doorliep, was het niet mogelijk de technische controles en doorwerking overal door te rekenen. Het gaat dus nadrukkelijk **niet om ruimte voor eventuele additionele besluitvorming**. Het is belangrijk dat andere ministers zich hier bewust van zijn, om te voorkomen dat er additionele verzoeken opkomen. Dit is ambtelijk aan de directeuren FEZ al duidelijk gemaakt.
- De Voorjaarsnota bevat enkele gevoeligheden:
 - Volgens de FIN-ramingen overstijgt het EMU-saldo de grenswaarde van 3% uit het Stabiliteits- en Groepact (SGP), mede door de ambitieuze investeringsagenda uit het coalitieakkoord. Deze raming is nog onder voorbehoud van verwerking van de definitieve belasting- en premieontvangsten.
 - Het kader wordt definitief vastgesteld, waarbij zowel de uitvoeringsinformatie over 2021 en de macro-economische doorwerking van de laatste raming als de realisaties van Toeslagen en Groningen zijn meegenomen.
- De Voorjaarsnota is voor het eerst meerjarig. Daarnaast heeft het ook een meer politiek karakter door de besluitvorming over onder andere box-3 en defensie. Voor het vullen van de gasberging in Bergermeer wordt, wanneer de MR deze maatregelen goedkeurt, in 2022 623 miljoen uitgetrokken. Deze kosten worden van 2023-2027 via een opslag op de Gasunie-tarieven doorberekend aan de gebruikers. Begin volgende week wordt een ISB aan het parlement verstuurd met deze maatregelen. Dit moet cijfermatig nog worden verwerkt in de Voorjaarsnota.

Mogelijke inbreng departementen

Naar verwachting zullen verschillende departementen vragen stellen of inbreng geven.

EMU-saldo

- Q: Ambtelijk EZK heeft gevraagd naar uitleg over de verschillen tussen de EMU-saldo raming bij Voorjaarsnota en de CEP-raming. Deze vraag zou tijdens de MR ook gesteld kunnen worden.

A: Het saldo en schuld in de Voorjaarsnota vallen meerjarig negatiever uit dan in het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB. Sinds het CEP zijn er verschillende budgettaire ontwikkelingen, zoals de nieuwe uitvoeringsinformatie

en de uitgaven als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Daarnaast is er een aantal andere verschillen in de ramingen. De grootste hiervan is dat het CPB ervan uitgaat dat investeringen in onder andere defensie en onderwijs pas later tot besteding komen dan geraamd wordt in de begrotingen.

LNv

- Q1: Mogelijk brengt MNenS in dat ze [] eenheid kabinetsbeleid

[] eenheid kabinetsbeleid

eenheid kabinetsbeleid

- A1: Het is goed om te benadrukken dat deze reservering geen herprioritering betreft. Het is niet of-of, het is én-én. De stikstof middelen die nu worden gereserveerd voor luchtvaart zijn nog steeds bestemd voor plannen die bijdragen aan de stikstof reductie. De 100 miljoen wordt ingezet voor de verduurzaming van de luchtvaart wat leidt tot een stikstof reductie, waarmee het dus ook bijdraagt aan de doelen van LNV. Bovendien blijven de middelen op de AP staan in afwachting van concrete plannen vanuit IenW, hierbij zal uiteraard getoetst worden dat de voorstellen leiden tot voldoende stikstofreductie.
- Terugval: mocht de weerstand groot blijven en de bewindspersoon van NenS van [] eenheid kabinetsbeleid

eenheid kabinetsbeleid dan kunt u suggereren de voorgestelde reservering aan stikstofmiddelen te schrappen (of eventueel te halveren).

- Toelichting
 - De envelop op de aanvullende post bedraagt totaal 500 miljoen en is bedoeld om de structurele aanpak stikstof van het vorige kabinet te stutten. Bij tegenvallende resultaten kunnen er additionele bronmaatregelen genomen worden om de stikstofreductie te waarborgen. Deze reserve maakt geen deel uit van het transitiefonds van het nieuwe kabinet van 25 miljard. Dit fonds is primair bedoeld voor de landbouw en de criteria hiervoor moeten nog worden vastgesteld.
 - Het voorstel is om 100 miljoen uit de stikstofenvelop te reserveren om de problematiek rond Schiphol en verduurzaming luchtvaart te dekken. In het BWO Schiphol is meermaals gewisseld dat dekking van de problematiek uit bestaande potjes moet komen. De voorgestelde afspraak met IenW luidt dat de 100 miljoen wordt ingezet voor maatregelen die een stikstof reducerend of natuur verbeterend effect hebben.
 - MN&S heeft [] eenheid kabinetsbeleid
eenheid kabinetsbeleid [] Wij herkennen dit beeld niet.

- Q2: MLNV is [] eenheid kabinetsbeleid

[] eenheid kabinetsbeleid

- A2:

- U kunt MinLNV meegeven dat de VJN naar verwachting uiterlijk half mei zal worden verzonden aan de Kamer, en hem vragen of daarmee zijn probleem niet is ondervangen.
- Uitgangspunt is immers dat over budgettaire besluitvorming via de budgettaire nota's wordt gecommuniceerd met de Kamer en we daarop alleen een uitzondering maken indien dat echt noodzakelijk is.
- Indien MinLNV [] eenheid kabinetsbeleid
eenheid kabinetsbeleid []

Onze insteek is dit soort uitzonderingen altijd via de MR te laten lopen.

BZ

- Q1: Kan de regeling Oekraïne nu verlengd worden? Mogelijk vraagt M BZ eenheid kabinetsbeleid
 - A1: Verlenging van de Oekraïne regeling is nu niet aan de orde. Dit moet t.z.t. worden bezien op basis van de situatie. De huidige regeling voorziet in generale compensatie van de uitvoeringskosten van de douane voor 2022. Ambtelijk BZ is uitgenodigd om nu een voorstel in te dienen voor kosten die onder de huidige regeling vallen.
 - Q2: Het is belangrijk dat er nu afspraken gemaakt worden over generale dekking van de wederopbouw van Oekraïne. Kan dit meelopen in de voorjaarsbesluitvorming?
 - A2: Discussie over de dekking van de wederopbouw van Oekraïne is nu niet aan de orde. Concrete voorstellen dienen afgewacht te worden. Op voorhand maken wij geen afspraken over de dekking (ook niet of dit vanuit ODA gedekt dient te worden of niet). Op dit moment zijn er nog geen concrete voorstellen voor de wederopbouw van Oekraïne na afloop van de oorlog met Rusland. De EU, Wereldbank en andere internationale financiële instellingen werken de mogelijkheden uit.

SZW

- Q1: MAPP eenheid kabinetsbeleid
 - A1: U kunt akkoord gaan met dit voorstel. Het is wenselijk om gemeenten zo spoedig mogelijk duidelijkheid te geven over de beschikbare middelen.
 - Q2: Daarnaast zal MAPP eenheid kabinetsbeleid
 - A2: Er wordt bij VJN middelen overgeheveld van de AP naar SZW voor het bereiken van het ijkpunt sociaal minimum in Caribisch Nederland (structureel circa 16 miljoen). Wij hebben begrip voor de wens van MAPP eenheid kabinetsbeleid
 - eenheid kabinetsbeleid

BZK

- Q1: MinBZK zal eenheid kabinetsbeleid
 - A1: Deze specifieke maatregel is om gehoor te geven aan het signaal van minister van JenV dat eenheid kabinetsbeleid Deze middelen zijn tijdelijk nodig totdat de organisatie van de politie op orde is.
 - Q2: MinBZK zal eenheid kabinetsbeleid
 - eenheid kabinetsbeleid
- eenheid kabinetsbeleid Daarnaast zijn er ook extra incidentele uitgaven (70 miljoen) in 2023 voor de huurtoeslag verbonden aan het eerder beginnen met de verhoging van de WML.

- A2: U kunt aangeven dat hier rekening mee is gehouden en dat deze kosten dus gedekt zijn. Dit is ook meegegeven aan ambtelijk BZK.

OCW

- Q1: In de MR 22/4 zal eenheid kabinetbeleid

eenheid kabinetbeleid

- A2: U kunt hiermee akkoord gaan. Wij zijn akkoord met de bestedingsvoorstellen ingediend voor deze Coalitieakkoordmiddelen. Door deze eerder dan Voorjaarsnota over te hevelen worden deze hopelijk eerder geautoriseerd door beide Kamers, waardoor OCW eerder met het uitvoeren van de voorstellen kan beginnen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

To:
Cc:

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

From:

Sent: Thur 4/21/2022 2:36:37 PM

Subject: Aanvullende vragen 21 april

Received: Thur 4/21/2022 2:36:39 PM

[Aanvullende verzoeken voorjaarsoverleg 20220421.docx](#)

Ha Persoonsgegevens

Zie bijgevoegd de antwoorden op de vragen uit het overleg van vanochtend.

Met vriendelijke groet,

Persoonsgegevens

In de sleuteltabel staat dat een verhoging van de OVB op niet-woningen van 1%-punt een bedrag oplevert van 467 mln. Waarom is deze nu lager?

Dit bedrag is naar beneden bijgesteld n.a.v. de CPB-certificering van de CA-maatregel die het basistarief verhoogt van 8 naar 9%. Het CPB heeft hierbij rekening gehouden met een gedragseffect. Zij gaan ervan uit dat de grondslag voor beleggers sterk verminderd bij een verdere verhoging. Wij hebben dit in de huidige raming overgenomen.

Wat is effect verhogen van wml op het hele loongebouw? In koopkrachtplaatjes lijkt het voor werkenden met hoger inkomen beperkt.

In de berekening van de koopkrachtplaatjes wordt uitgegaan van een stijging van de lonen tot 130% wml. Het effect tussen 100% en 130% wml neemt daarbij lineair* af. Deze afbouw wordt ook gehanteerd bij doorrekeningen van het CPB. Voor lonen boven 130% wml is er dus geen effect in de koopkrachtplaatjes.

* Bij 100% wml neemt hetloon toe met 7,5%

Bij 110% wml neemt hetloon toe met 5%

Bij 120% wml neemt hetloon toe met 2,5%

Vanaf 130% wml neemt hetloon toe met 0%

Waarom is het bedrag voor ouderenkorting 0,6 mld. terwijl dit in het CA 0,7 mld. was?

Het bedrag voor de ouderenkorting is lager dan de raming van het CPB voor het coalitieakkoord. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat het CPB rekening houdt met een doorwerking in de tegemoetkoming specifieke zorgkosten. Deze tegemoetkoming wordt in de huidige raming niet meegenomen, omdat het een tweede orde effect betreft dat niet relevant is voor het lastenkader. Het effect is kleiner dan door de afronding lijkt. Financiën raamt een opbrengst van 625 mln., het CPB raamt deze op 650 mln.

Ministerie van Financiën

do. 28/4, 14.00 - 14.45 u
(Fin)

HEDEN
TER BESPREKING DO 28/4 14.00 - 14.45

Aan
de minister

nota

Vooruitkijken Voorjaarsoverleg

Inspectie der
Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

Datum
26 april 2022

Notanummer
2022-0000132392

Bijlagen
geen

①

Fractie VR
600-1700

(9) tot
②

Aanleiding

Op donderdag 28 april staat een moment gepland om de vervolgstappen in het voorjaarsoverleg te bespreken. Dit gesprek is bedoeld om mondeling vooruit te kijken naar de afrondende fase richting de MR van 20 mei.

Bespreekpunten

1. Terugblik op overleg met de mp.
2. Voorbereiding gesprekken oppositie. Wat is eventueel nog nodig aan voorbereiding voor de start vanaf woensdag 11 mei? Dit leveren we dinsdag 10 mei bij u aan.
3. Mondeling toelichting op stand van zaken deelonderwerpen:
 - a) Overheveling maatschappelijke diensttijd. Dit vergt een politieke beslissing;
 - b) Normering klimaat- en transitiefonds en stikstoffonds. Op de departementen EZK en LNV worden opties geïnventariseerd;
 - c) Toerekening Defensie-uitgaven. Bestolen is tot het bedrag van 200 miljoen euro. Nu het bedrag vaststaat gaan we met ambtelijk Defensie conform de afspraak in het begrotingsbilateraal de onderliggende posten die worden toegerekend specifiëren en verwerken in de begrotingsadministratie (o.a. de overheveling van het regeringsvliegtuig van IenW naar Defensie).

Toelichting

N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

HP →
VVK →
① kabineperiode →
2 manieren begrotingsregels

TER INFORMATIE

Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

Budgettair risico rente-uitgaven

zie p. 2

Datum

10 mei 2022

Notanummer

2022-0000142320

Bijlagen

geen

Aanleiding

De rentestanden lopen al enige tijd op. Dit gaat waarschijnlijk de komende periode leiden tot hogere rente-uitgaven en daarmee tot budgettaire problematiek. Omdat de rente-uitgaven onder het uitgavenplafond vallen, zal hiervoor in komende besluitvormingsrondes op andere dossiers gecompenseerd moeten worden (met de inzet van meevalters of maatregelen).

Kern

- Het kabinet rekent bij VJN conform de begrotingsregels met de macro-economische cijfers van het CPB. Dit geldt ook voor de verwachte rentestand. De Voorjaarsnota is gebaseerd op de ramingen van het Centraal Economisch Plan (CEP) uit maart.
- Sinds het CEP zijn de marktrentes aanzienlijk gestegen, zoals te zien is in de onderstaande tabel.

Rentestand lange rente (in %)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Rente CEP CPB	0,0%	0,1%	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%
Huidige marktrente	1,0%	1,3%	1,4%	1,4%	1,5%	1,5%

(1)

- De eerstvolgende CPB-raming volgt in augustus; deze bevat normaliter alleen de jaren 2022 en 2023. De eerstvolgende raming voor latere jaren volgt bij het CEP in maart volgend jaar.
- De naar verwachting hogere rentestand zal tot budgettaire problematiek leiden in de augustusbesluitvorming en voorjaarsbesluitvorming 2023.
- Op basis van de huidige inzichten worden de rente-uitgaven meerjarig hoger dan op dit moment geraamd is, oplopend tot 3,8 miljard in 2027.

où
foevogen?
alg. zin

Extra Rentekosten (in mln. euro)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Hogere uitgaven t.o.v. CEP-rentestand (o.b.v. rentestand 1 ^e week mei)	246	860	1.633	2.345	3.055	3.835

- De oplopende rente werkt ook negatief door in de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op lange termijn. Bij de berekeningen hiervan in het coalitieakkoord werd uitgegaan van een structurele rente van 0%.
- In de concept-Voorjaarsnota wordt benoemd dat er verschillende macro-economische onzekerheden zijn. Wij stellen voor om hier een zin over de rentestand aan toe te voegen.

X

✓ daad

- U ontvangt de gehele Voorjaarsnota nog een keer voor deze terugkomt in de Ministerraad.

Toelichting: extra zin in de Voorjaarsnota

Voorgesteld wordt om in de Voorjaarsnota in Hoofdstuk 2: *economisch beeld* een zin toe te voegen over de rente: "De verschillen in uitgangspunten tussen de Miljoenennota en de Voorjaarsnota zijn beperkt – al zijn de macro-economische onzekerheden sterk veranderd door de Russische inval in Oekraïne. De verwachte inflatie ligt met 5,9 procent nu wel substantieel hoger dan bij de Miljoenennota. Daarnaast leidt de oplopende rente tot hogere lasten op leningen voor zowel burgers, bedrijven als de overheid."

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

②
// eff
uitgebreider?

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister

nota

Eindbeeld voorjaarsnotaoverleg

Kort gesprekken!

Inspectie der
Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

Datum
11 mei 2022
Notanummer
2022-0000141120
Bijlagen
geen

Aanleiding

Het maatregelenpakket voor Box 3, Defensie, AOW en WML dat op 24 april is overeengekomen wordt volgens het principe van kort-voor-lang gedekt uit de structurele overdekking na 2027. In deze nota is een alternatieve dekkingsoptie uitgewerkt waarbij het pakket wordt gedekt binnen de meerjarenperiode t/m 2027. Dit is meer in lijn met de begrotingsregels en maakt het totaalpakket beter uitlegbaar.

Kern

- In het eindbeeld van 24 april resteerde een tekort van ca. 0,8 miljard tot en met 2027. Dit tekort komt uit op 944 miljoen euro bij afronding op miljoenen van alle bedragen.
- Zoals met u besproken hebben we een voorstel uitgewerkt (tabel 1) waarin het incidentele tekort alsnog binnen de meerjarenperiode wordt gedekt door t/m 2026 meer indexatie in te houden en het NGF op dezelfde manier te indexeren als de andere fondsen. Daar staat tegenover dat vanaf 2027 structureel meer indexatie wordt uitgekeerd dan in het voorstel van 24 april.
- Dit alternatieve dekkingsvoorstel voldoet aan de begrotingsregels en is beter uitlegbaar. Door het maatregelenpakket volledig in de meerjarenperiode te dekken wordt voorkomen dat in volgende besluitvormingsronden de wens ontstaat om op korte termijn meer geld uit te geven dat gedekt wordt met toekomstige maatregelen die grotendeels aan een volgend kabinet zijn.
- Concreet is het voorstel om de tranche 2022 voor de jaren t/m 2026 volledig in te houden en vanaf 2027 gemiddeld ca. 1/3 uit te keren. De WML, kinderopvang en jeugdzorg worden in deze variant conform de bestendigde begrotingssystematiek volledig geïndexeerd. De overige CA-reeksen krijgen ca. 1/4 indexatie. In het voorstel van 24 april worden de CA-reeksen met gemiddeld ca. 1/5 geïndexeerd.
- Daarnaast is het voorstel om het NGF op dezelfde manier te indexeren als het Klimaat- en Stikstoffonds. Dit was in het voorstel van 24 april nog onvoldoende consistent verwerkt.

Advies

- Wij adviseren u de alternatieve dekkingsoptie bilateraal te sonderen en vervolgens in het plenaire overleg met de coalitiefracties vrijdagochtend a.s. in te brengen zodat het voorstel desgewenst kan worden verwerkt in de VJN.

Toelichting

- De gewijzigde reeksen zijn geel gemarkeerd in de tabel.
- Het NGF levert 550 miljoen dekking als onderdeel van de 2,2 miljard uit de fondsen. De indexatie tranche 2022 bedraagt 559 miljoen. Indien het NGF volledig wordt geïndexeerd betekent dit dat de uitgaven per saldo toenemen.
- Het voorstel is daarom om ook voor het NGF de indexatie tot en met 2026 volledig in te houden, en vanaf 2027 voor ca. 1/3 uit te keren. Op deze wijze wordt het NGF op dezelfde wijze behandeld als het stikstof- en klimaatfonds.

Tabel 1. Mogelijk eindbeeld

	(in mln., + is saldo belastend)		2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
A Vpb pillar 2 en dekking (+ = tekort)			0	0	0	0	0	0	0
1. VPB (te dekken buiten Pillar 2)				971					
2a VPB: verlagen schrijfgrens naar 200.000				-971					
B Box 3 (+ = tekort)			2.825	-640	-1.683	-2.574	-2.604	-2.592	-2.429
3. Box 3 bezwaarmakers kosten lastenkant			2.800	369	369				
4. Box 3 bezwaarmakers kosten uitgavenkant			25	75	100				
5. Box 3 verhoging HVV terugdraaien				-100	-200	-300	-300	-300	
6. Box 2: twee schijven 26% en 29,5% per 2024*				-70	-70	-70	-70	-70	
7. Box 2: doelmatigheidsmarge van 25% naar 15%				-321	-301	-281	-260	-248	-85
8. Box 2 en 3: Afbouw AHK met verzamelinkomen						-325	-325	-325	-325
9. 30%-regeling beperken tot Balkenende norm					-17	-34	-85	-85	-85
2b. VPB: restant verlagen schrijfgrens naar 200.000				-300	-1.271	-1.271	-1.271	-1.271	-1.271
10. Verhogen overdrachtsbelasting niet-woningen van 9% naar 10%				-293	-293	-293	-293	-293	-293
C AOW-koppeling 7,5% (+ = tekort)				-614	-105	448	478	507	507
11. AOW-koppeling 7,5%					1.095	2.252	2.307	2.362	2.362
12. Afschaffen IOAOW				-346	-701	-1.077	-1.102	-1.128	-1.128
13. Terugdraaien verhoging ouderenkorting				-159	-390	-618	-618	-618	-618
14. Afschaffen Fiscale oudedagsreserve (FOR)				-109	-109	-109	-109	-109	-109
D Defensie (+ = tekort)			-221	53	1.245	1.511	1.111	1.377	1.778
15. Defensie 2% in 2024 en 2025 en struc 2,4 mld.				800	2.100	2.400	2.400	2.400	2.400
16a. Toerekenen Defensie				-200	-200	-200	-200	-200	-200
16b. Maatschappelijke diensttijd overhevelen naar Defensie				-200	-200	-200	-200	-200	-200
17a. Indexatie CA-middelen tranche 2022			-146	-432	-685	-763	-798	-588	-223
17b. NGF indexatie tranche 2022			-59	-88	-117	-117	-91	-35	0
18. Indicatief accres effect			-16	173	347	391			
E WML (+ = tekort)			-548	1.623	948	-209	-222	-234	145
19. WML vervroegen naar 2023 in 3 stappen inclusief AOW			2	1.423	898	291	278	266	145
20. Onbelaste reiskostenvergoeding 1 jaar naar voren				200	200				
21. Fondsen (stikstof, klimaat en NGF)			-550	0	-150	-500	-500	-500	0
Saldo kosten/- dekking			2.056	422	405	-825	-1.238	-943	0
Totaal uitgaven (+ = hogere uitgaven)			-744	1.276	2.509	2.477	2.094	2.377	3.156

Totaal lasten (+ = lastenverlichting)

2.800	-854	-2.104	-3.301	-3.331	-3.319	-3.156
-------	------	--------	--------	--------	--------	--------

HEDEN
TER BESLISSING
Aan
de minister

oogmerk

Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

Communicatie en pers rondom Voorjaarsnota

Aanleiding

De Voorjaarsnota zal naar verwachting meer media-aandacht krijgen dan in eerdere jaren. Zo is er sinds begin dit jaar al in 253 nieuwsartikelen aandacht besteed aan de Voorjaarsnota, ten opzichte van 18 in deze periode vorig jaar. Deze nota doet een aantal voorstellen voor de communicatie- en mediastrategie in aanloop naar de verzending van de Voorjaarsnota aan de Kamer.

Beslispunten

- Bent u akkoord met het organiseren van een technische briefing voor journalisten op 19 mei aanstaande? Hierin kunnen wij uitleggen hoe deze Voorjaarsnota verschilt ten opzichte van eerdere jaren en vooral het meerjarige karakter benadrukken. Zonder uiteraard op de inhoud van de besluitvorming in te gaan.
- Bent u akkoord om in het begeleidende persbericht bij de Voorjaarsnota wel aandacht te besteden aan dat het kabinet dit jaar eerder de besluitvorming deelt dan voorheen? Dit is namelijk een wenselijke vernieuwing en het kan goed zijn hier de aandacht op te vestigen.

Kern

- De Voorjaarsnota heeft vanaf dit jaar een meerjarig karakter. Zowel de inkomsten als de uitgaven worden gepresenteerd tot en met 2027. Daarmee wordt de voorjaarsbesluitvorming dit jaar voor het eerst geheel openbaar gemaakt. In voorafgaande jaren werden de mutaties m.b.t. de jaren t+1 en verder pas op Prinsjesdag openbaar gemaakt.
- Op 13 april is een Kamerbrief verstuurd met varianten op het begrotingsproces, waarin het kabinet de voorkeur uitspreekt voor de meerjarige Voorjaarsnota. Deze brief heeft relatief veel media-aandacht gehad. Hierin stond centraal dat het kabinet de begrotingsplannen al in het voorjaar bekend zal maken en niet pas op Prinsjesdag. Ook de coalitieonderhandelingen over de voorjaarsbesluitvorming hebben veel aandacht gekregen van nieuwsmedia. Hierbij heeft u met MP afgesproken deze VJN zo technisch mogelijk te benaderen, omdat de daadwerkelijke besluitvorming bij MN en Prinsjesdag wordt aangekondigd.
- Vanwege de toegenomen aandacht voor de Voorjaarsnota dit jaar, achten wij het verstandig om een technische briefing te organiseren voor journalisten. Deze briefing zou op 19 mei plaats kunnen vinden, voorafgaand aan de Ministerraad van 20 mei. In deze briefing kunnen wij uitleggen wat er precies

Datum
11 mei 2022

Notanummer
2022-0000144854

Bijlagen
geen

veranderd is dit jaar en wat het karakter is van deze Voorjaarsnota. Dit biedt de gelegenheid om journalisten goed mee te nemen in het proces, hoe deze Voorjaarsnota verschilt van eerdere jaren en hoe deze zich verhoudt tot de Miljoenennota, ook om te voorkomen dat er verkeerde verwachtingen bestaan.

- Tegelijkertijd maakt het kabinet met deze Voorjaarsnota wel een grote stap in het eerder en transparanter communiceren over de voorjaarsbesluitvorming. Dit stond ook centraal in de nieuwsberichtgeving over de Kamerbrief begrotingsproces. Wij zouden daarom adviseren om deze vernieuwing wel in het begeleidende persbericht te benadrukken, met daarbij de notie dat de Miljoenennota en Prinsjesdag de momenten blijven waarop de definitieve begroting voor volgend jaar bekend en besproken wordt.
- Op vrijdag 20 mei ligt naar verwachting de Voorjaarsnota in de Ministerraad. Hierna kunnen vragen volgen van de pers. U ontvangt volgende week voorbereiding hiervoor, waarin wij in zullen gaan op de belangrijkste punten uit de Voorjaarsnota en extra aandacht zullen besteden aan het vernieuwde proces. Voorafgaand aan het Voorjaarsnotadebat (voorzien begin juli) ontvangt u een uitgebreid voorbereidingsdossier en zal het debat ook op een aantal momenten met u worden voorbesproken.
- Gezien de afspraken met AZ om de Voorjaarsnota technisch te houden, ligt het niet voor de hand een persconferentie te organiseren rondom de Voorjaarsnota. Ook benadrukken wij in de Kamerbrief begrotingsproces dat het karakter van Prinsjesdag en de Miljoenennota zo veel mogelijk behouden wordt. Een persconferentie kan deze balans verstoren en de Voorjaarsnota te veel gewicht geven. Voor eventuele vragen van de pers zullen wij gerichte spreekteksten aan u meegeven.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

To: Persoonsgegevens
From:
Sent: Thur 5/12/2022 9:58:28 AM
Subject: FW: Vragen voorjaarsoverleg morgen
Received: Thur 5/12/2022 9:58:30 AM

[Twee varianten 18 april.docx](#)

[Beantwoording vragen voorjaarsoverleg 18 april 2022 def.docx](#)

Van: Persoonsgegevens

Verzonden: maandag 18 april 2022 20:03

Persoonsgegevens

Onderwerp: Vragen voorjaarsoverleg morgen

Ha Persoonsgegevens

Bijgevoegd treffen jullie de antwoorden op de vragen van donderdag.

Daarnaast voor jullie informatie twee pakketten waarin we het besprokene een plek hebben gegeven.
Pakket A bevat alleen bezwaarmakers in box 3 en geen versnelling WML.

Pakket B bevat de spaarvariant in box 3 en de versnelling WML.

Bij de dekking geven we nu telkens aan voor welk thema de verschillende knoppen worden ingezet.

Daarnaast hebben we een optionele koopkracht envelop opgenomen waarmee je alvast ruimte kunt creëren voor augustus, daar werd al over gedacht aan tafel.

Morgen zijn Persoonsgegevens ter plaatse aanwezig.
Zij zorgen dat er printjes aanwezig zijn.

Met groeten,

Persoonsgegevens

Variant A. Bezwaarmakers, koopkracht, geen WML en geen fondsen

18 april 2022

(in mln., + is saldo belastend)		2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
A	Kosten	2.500	3.700	5.150	6.250	6.000	6.100	6.100
	VPB (te dekken buiten Pillar 2)		1.000	600	600	600	600	600
	AOW koppeling 7,5%			1.100	2.200	2.300	2.400	2.400
	Box 3 alleen bezwaarmakers inkomsten	2.400	400	400				
	Box 3 alleen bezwaarmakers uitgaven		100	100				
	Defensie 2% in 2024 en 2025 en struc 2,2 mld.			1.200	1.900	2.200	2.200	2.200
	Koopkracht envelop			900	900	900	900	900
	Indicatief accres effect	0	100	250	350	*	*	*
B	Dekkingsvoorstel	0	-4.200	-5.800	-6.600	-6.600	-6.500	-6.100
Pillar II	VPB: verlagen schrijfgrens naar 200.000		-1.300	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
AOW	Afschaffen IOAOW			-500	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100
	Terugdraaien verhoging ouderenkorting		-200	-400	-600	-600	-600	-600
	Afschaffen Fiscale oudedagsreserve (FOR)		-100	-100	-100	-100	-100	-100
Box 3	Box 2: Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon		-800	-800	-700	-700	-600	-200
Defensie	VPB: verhogen lage tarief van 15% naar 19%		-800	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600
	Toerekenen Defensie		-200	-200	-200	-200	-200	-200
	Indexatie CA tranche 2022		-400	-400	-400	-400	-400	-400
KK	Box 3: verhogen tarief van 31% naar 33%		-300	-300	-300	-300	-300	-300
	Box 3: terugdraaien verhoging HVV		-100	-200	-300	-300	-300	-300
C	Saldo kosten -/- dekking (cumulatief 0)	2.500	-500	-650	-350	-600	-400	0
	Totaal uitgaven (+ = hogere uitgaven)	100	800	2.150	3.050	2.800	2.900	2.900
	Totaal lasten (- = lastenverlichting)	2.400	-1.300	-2.800	-3.400	-3.400	-3.300	-2.900

* In het coalitieakkoord is het volume deel van het accres vastgezet op 1 miljard vanaf 2026. Dit betekent dat het accres voor Gemeentes en Provincies vanaf 2026 niet verhoogd wordt als gevolg van de per saldo hogere uitgaven.

** Bedragen zijn afgerekend op 100 miljoen op prijspeil 2022. Voor AOW en IOAOW is het bedrag uit 2027 doorgetrokken naar de kolom structureel. Zo wordt het demografisch effect in de kolom structureel consistent meegenomen aan uitgavenkant en lastenkant.

VPB

Voor de VPB is struc. 0,6 mld. dekking nodig, deze wordt conform coalitieakkoord ingevuld door verlaging schijfgrens. Dit levert struc. 1,3 mld. op. De 0,7 mld. overdekking wordt gebruikt voor AOW (0,6 mld.) en envelop koopkracht (0,1 mld.).

AOW

De 2,4 mld. structureel voor AOW wordt voor 1,8 mld. gedeckt door het afschaffen IOAOW, het terugdraaien van de verhoging van de ouderenkorting en het afschaffen van de fiscale oudedagsreserve. De resterende 0,6 mld. wordt gedeekt uit de verlaging schijfgrens VPB.

Box 3

Het compenseren van de bezwaarmakers levert incidenteel 3,2 mld. aan inkomstenderving op en 0,2 mld. aan extra uitgaven. Dit wordt binnen de kabinetssperiode gedeckt door de doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon af te schaffen en het eerste jaar verlagen schijfgrens vpB. De structurele opbrengst van 0,2 mld. wordt toegevoegd aan de envelop koopkracht.

Defensie

De Defensie uitgaven gaan in 2024 en 2025 naar de 2% van het BBP. De benodigde 2,2 mld. in 2025 wordt structureel doorgetrokken. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat ten minste 0,2 mld. van de huidige uitgaven op de rijkenbegroting toe te rekenen zijn aan de criteria van de NAVO-norm. De intensivering van 2 mld. hogere uitgaven wordt gedeckt door verhoging vpB-tarief naar 19% (1,6 mld.) en de indexatiegelden coalitieakkoordmiddelen (0,4 mld.).

Koopkracht envelop

Voor de augustusbesluitvorming wordt 0,9 mld. gereserveerd voor de koopkracht. Dit wordt gedeckt uit box 3 (0,6 mld., box 2 gebruikelijk loon (0,2 mld.) en vpB schijfgrens (0,1 mld.).

Variant B. Spaarvariant, WML, koopkracht en fondsen

18 april 2022

(in mln., + is saldobelastend)		2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
A	Kosten	7.000	5.650	7.650	6.850	6.600	6.600	6.400
	VPB (te dekken buiten Pillar 2)		1.000	600	600	600	600	600
	AOW koppeling 7,5%			1.100	2.200	2.300	2.400	2.400
	Box 3 Spaarvariant inkomsten	6.900	400	400				
	Box 3 Spaarvariant uitgaven		100	100	100			
	Defensie 2% in 2024 en 2025 en struc 2,2 mld.		700	1.900	2.200	2.200	2.200	2.200
	WML vervroegen naar 2023		2.200	2.100	500	500	400	200
	Koopkracht envelop		1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	Indicatief accres effect	0	250	450	350	*	*	*
B	Dekkingsvoorstel	-100	-7.800	-8.800	-9.350	-7.200	-7.100	-6.400
Pillar II	VPB: verlagen schijfgrens naar 200.000		-1.300	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
AOW	Afschaffen IOAOW		-500	-1.000	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100
	Terugdraaien verhoging ouderenkorting		-200	-400	-600	-600	-600	-600
	Afschaffen fiscale oudedagsreserve (FOR)		-100	-100	-100	-100	-100	-100
Box 3	Box 3: verhogen tarief van 31% naar 34%		-400	-400	-400	-400	-400	-400
	Box 3: terugdraaien verhoging HVV		-100	-200	-300	-300	-300	-300
	Box 2: Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon		-800	-800	-700	-700	-600	-200
	30%-regeling beperken tot Balkenende norm			0	-50	-100	-100	-100
Defensie	VPB: verhogen lage tarief van 15% naar 19%		-1.600	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600
	Toerekenen Defensie		-200	-200	-200	-200	-200	-200
	Indexatie CA tranche 2022	-100	-500	-700	-800	-800	-800	-500
WML/Box3	Fondsen (6,4 mld.)		-2.100	-2.100	-2.200			0
C	Saldo kosten/- dekking (cumulatief 0)	6.900	-2.150	-1.150	-2.500	-600	-500	0
	Totaal uitgaven (+ = hogere uitgaven)	0	-50	1650	950	2900	2900	3000
	Totaal lasten (+ = lastenverlichting)	6.900	-2.100	-2.800	-3.450	-3.500	-3.400	-3.000

* In het coalitieakkoord is het volume deel van het accres vastgezet op 1 miljard vanaf 2026. Dit betekent dat het accres voor Gemeentes en Provincies vanaf 2026 niet verhoogd wordt als gevolg van de per saldo hogere uitgaven.

** Bedragen zijn aferond op 100 miljoen op prijspeil 2022. Voor AOW en IOAOW is het bedrag uit 2027 doorgetrokken naar de kolom structureel. Zo wordt het demografisch effect in de kolom structureel consistent meegenomen aan uitgavenkant en lastenkant.

VPB

Voor de VPB is struc. 0,6 mld. dekking nodig, deze wordt conform coalitieakkoord ingevuld door de schijfgrens te verlagen. Dit levert struc. 1,3 mld. op. De 0,7 mld. overdekking wordt gebruikt voor AOW (0,6 mld.) en envelop koopkracht (0,1 mld.).

AOW

De 2,4 mld. structureel voor AOW wordt voor 1,8 mld. gedeckt door het afschaffen IOAOW, het terugdraaien verhoging van de ouderenkorting en afschaffen fiscale oudedagsreserve. Uit verlaging schijfgrens VPB wordt 0,6 mld. gedeckt.

Box 3

De spaardersvariant levert incidenteel 7,7 mld. aan inkomstenderving op en 0,3 mld. aan extra uitgaven. Dit wordt binnen de kabinetsperiode gedeckt door de doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon af te schaffen en de fondsen te verlagen. De structurele opbrengst van het afschaffen van de doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon gaat naar koopkracht (0,2 mld.).

Defensie

De Defensie uitgaven gaan in 2024 en 2025 naar de 2% van het BBP. De benodigde 2,2 mld. in 2025 wordt structureel doorgetrokken. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat ten minste 0,2 mld. van de huidige uitgaven op de rijksbegroting toe te rekenen zijn aan de criteria van de NAVO-norm. De intensivering van 2 mld. hogere uitgaven wordt gedeckt door verhoging vpb-tarief naar 19% (1,6 mld.) en de indexatiegelden coalitieakkoordmiddelen (0,4 mld.).

WML

De verhoging van de WML gaat in 2023 in. Dit kost t/m 2027 per saldo 4,7 mld. meer (5,7 mld. extra uitgaven en 1 mld. extra dekking IAOOW) en structureel 0,2 mld. De structurele uitgaven worden gedekt uit 30%-regeling (0,1 mld.) en de indexatiegelden coalitieakkoordmiddelen (0,1 mld.).

Koopkracht envelop

Voor de augustusbesluitvorming wordt 1 miljard gereserveerd voor de koopkracht. Dit wordt gedekt uit box 3 (0,7 miljard, box 2 gebruikelijk loon (0,2 miljard) en vpb schijfgrens (0,1 miljard).

Fondsen

Om de resterende incidentele meerkosten van de spaarvariant en de verhoging WML per 1/1/23 te dekken wordt 6,4 mld. uit de fondsen gehaald. De verdeling is naar rato: 40% klimaat, 30% stikstof, 25% Groefonds en 5% Wetenschapsfonds.

1. WML

Wanneer is besluitvorming nodig om het WML per 2023 te verhogen?

Antwoord: De Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag biedt de mogelijkheid om in het geval van bijzondere omstandigheden de hoogte van het minimumloon per AMvB aan te passen. Dat is mogelijk per 1-1-2023 indien na voorjaarsbesluitvorming direct wordt gestart met dit traject en zich geen onverwachte obstakels voordoen.

Bij besluitvorming in augustus is het traject via AMvB met inwerkingtreding per 1-1-2023 ambitieus en zal dit alleen haalbaar zijn met volledige medewerking van uitvoeringsorganisaties, de Kamers (in verband met de voorhangprocedure) en de Raad van State.

De verhoging bij AMvB betekent echter dat alle aan het WML-gekoppelde regelingen (ca 80) meestijgen, dus ook de AOW, de loongerelateerde uitkeringen, en de grenzen in tal van andere regelingen die zijn gerelateerd aan het WML.

Is het mogelijk om het WML per 2023 te verhogen middels spoedwetgeving? Wat betekent dit voor de uitvoering?

Antwoord: Het is in de ogen van het ministerie van SZW niet haalbaar om het wetstraject een jaar te versnellen met inwerkingtreding per 1-1-2023. Daarnaast geeft het UWV aan dat ontkoppelen van loongerelateerde uitkeringen niet uitvoerbaar is per 1-1-2023 omdat het een systeamaanpassing betreft waarvoor op deze termijn geen IV-capaciteit is. Mocht het spoedwetgevingstraject dus (onverwachts) wel op tijd afgerond kunnen zijn dan betekent dit niet dat het uitvoeringstechnisch mogelijk is om de loongerelateerde uitkeringen te ontkoppelen.

Is het mogelijk om het WML per 1 juli te verhogen? Welke problemen levert invoering halverwege het jaar op?

Antwoord: Een buitengewone verhoging (bovenop de reguliere indexatie) van het wettelijk minimumloon per 1 juli van een jaar verhoudt zich slecht met regelingen die werken volgens een jaarsystematiek zoals de fiscaliteit en toeslagen. Door een buitengewone minimumloonverhoging neemt het inkomen toe, hetgeen kan leiden tot een tussentijdse verandering in de hoogte van de toeslagen waarop een huishouden aanspraak maakt, met mogelijke terugvorderingen en inkomensonzekerheid bij de toeslagontvanger tot gevolg.

Wat zijn de budgettaire effecten van het per 2023 verhogen van het WML?

Antwoord: Onderstaande tabel geeft een overzicht van de uitgavenmutaties bij koppeling van de AOW aan de WML-verhoging van 7,5% (stap 1) en bij het vervolgens vervroegen van de eerste WML-verhoging naar 1 januari 2023 en de tweede naar 1 januari 2024 (stap 2). Vervroeging van de WML-verhogingen leidt tot incidentele uitgaven in 2023 en 2024 en heeft een structurele doorwerking van 0,1 miljard door een indexeringseffect vanuit 2023¹. Vanwege de route via een Amvb worden de

daglonen van het zittend bestand in de loongerelateerde uitkeringen (WW, ZW, WIA, WAO) in 2023 ‘automatisch’ verhoogd; ze kunnen niet worden ontkoppeld zoals voorzien was in het coalitieakkoord. Dit effect is structureel nul doordat het zittend bestand op enig moment uitstroomt. In de tabel is ervan uitgegaan dat de loongerelateerde uitkeringen van het zittend bestand in 2024 - conform systematiek in het coalitieakkoord - niet worden verhoogd. Tot slot is er een budgettair effect a.g.v. het feit dat een deel van de toekomstige instroom in de loongerelateerde uitkeringen op een structureel hoger niveau instroomt, doordat het maximum dagloon wordt verhoogd in 2023 (ook deze kan niet worden ‘ontkoppeld’). Dit heeft een structurele doorwerking van 0,1 miljard. In de tabel is ervan uitgegaan dat het maximum dagloon in 2024 - conform systematiek in het coalitieakkoord - niet wordt verhoogd.

<i>mld. euro, + = hogere uitgaven (constante prijzen, prijspeil 2022)</i>	2023	2024	2025	2026	2027
Stap 1 AOW-koppelen aan WML-verhoging 7,5% cf. planning CA	0,0	1,1	2,2	2,3	2,4
Stap 2 Vervroegen WML-verhoging naar 1-1-2023 en 1-1-2024	2,2	2,1	0,5	0,5	0,4
wv. <i>Doorwerking op uitkeringen cf. CA + op AOW</i>	1,6	1,7	0,1	0,1	0,1
wv. <i>Zittend bestand loongerelateerde uitkeringen (alleen 2023)</i>	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3
wv. <i>Nieuwe instroom boven oude max dagloon (alleen 2023)</i>	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal (stap 1 + stap 2)	2,2	3,2	2,7	2,8	2,8

¹ Bij verhoging via AmvB wordt eerst de reguliere indexatie toegepast en daarbovenop de beleidsmatige verhoging. Bij de voorziene wetswijziging n.a.v. CA worden beide verhogingen tegelijk toegepast op het WML-bedrag. De systematiek bij AmvB leidt tot licht (structureel) hoger WML-niveau.

Wat zijn de effecten op de koopkracht?

Effecten verhoging WML (invulling CA en variant) voor werkenden en uitkeringsgerechtigden

CA-invulling	.Variant
WML +7,5% in 2 stappen per 1-1-2024.	WML +7,5% in 2 stappen per 1-1-2023.
Sociale minimumuitkeringen (dus bijstand, wajong, Anw, TW, etc) gekoppeld. AOW en loongerelateerd (WW, WIA, ZW, etc) ontkoppeld.	Eerste stap bij AMvB per 1-1-2023 dus alles gekoppeld (ook AOW en loongerelateerd). Tweede stap per 1-1-2024 conform CA, maar AOW wel volledig gekoppeld Pensioenfranchise stijgt mee met AOW-verhoging. Loongerelateerd ontkoppeld in tweede stap.
Voorlopige invulling 3 mld pakket: AK verhoogd per 2023 met €384 eerste 2 knikpunten en €434 derde knikpunt + doorwerking WML teruggedraaid per 2024	Voorlopige invulling 3 mld pakket: Idem, maar doorwerking WML teruggedraaid per 2023
Jonggehandicapenkorting gehalveerd en dubbele AHK in bijstand met 10%-punt extra afgebouwd in 2 stappen per 2024.	Idem, maar in 2 stappen per 2023 ²

- Door de variant gaan uitkeringsgerechtigden met een loongerelateerde uitkering erop vooruit t.o.v. CA: hun uitkering stijgt immers mee met de eerste tranche WML-verhoging. Dat leidt ertoe dat de mediane koopkrachtontwikkeling van de groep uitkeringsgerechtigden stijgt met gemiddeld 0,7% over de kabinetsperiode. Dat was 0,5% op basis van stand CEP. Ook werknemers hebben voordeel van de variant, door het opschuiven van de pensioenfranchise die is gekoppeld aan de AOW. Werkenden gaan hierdoor minder pensioen afdragen (hier staat in de toekomst een lager aanvullend pensioen tegenover). Hierdoor stijgt de koopkracht van werkenden in de variant gemiddeld met 0,5% tegen 0,4% bij stand CEP.

Mediane koopkrachtontwikkeling over de kabinetsperiode (o.b.v. CEP-raming)

	CA-invulling	Variant
Werkenden	0,4%	0,5%
Uitkeringsgerechtigden	0,5%	0,7%

- Onderstaande voorbeelden geven een illustratie van de cumulatieve inkomenseffecten van bovengenoemde pakketten.
 - Werknemers die het WML verdienen gaan er het meeste op vooruit (+7,1% in variant, in de CA-variant was dat +7,0%). Zij hebben voordeel van de WML-verhoging en de intensivering van de AK. De variant is voor hen vooral een schuif in de tijd, plus een klein positief inkomenseffect door het opschuiven van de pensioenfranchise. Werkenden met hogere inkomens hebben vooral voordeel van de intensivering in de AK (+1,7% voor werkenden met modaal inkomen in variant, in de CA-variant was dat +1,6%).
 - Voor bijstandsgerechtigden en wajongers leidt de variant alleen tot een schuif in de tijd t.o.v. CA-variant. Door de nieuwe variant gaan zij er al in 2023 op vooruit. Voor beide groepen wordt een deel van het voordeel van de WML-verhoging afgeroomd (dubbele AHK bijstand en jonggehandicapenkorting²). Per saldo resteert een positief inkomenseffect.
 - Mensen met een loongerelateerde uitkering hebben veel voordeel van de variant t.o.v. de CA-variant. Dat komt omdat hun uitkering stijgt met de eerste tranche van de WML-verhoging. I.t.t. bijstands,- en wajonggerechtigden wordt dit voordeel niet afgeroomd door andere maatregelen. In 2023 gaan zij er daardoor fors meer op vooruit.

Inkomenseffecten CA en variant

	CA-invulling	w.v. 2023	w.v.2024	w.v.2025

^{2,2} Indien omwille van de uitlegbaarheid van het pakket zou worden afgezien van het afroemen van het voordeel voor jonggehandicapten en sociale minima in de eerste tranche per 1-1-2023, betekent dat een additionele budgettaire derving van 130 mln incidenteel en 60 mln structureel (het inkomenseffect in 2023 komt dan uit op +2,3% voor een bijstandsgerechtigde en +2,7% voor een wajonger).

werkende 100% WML	7,0%	1,9%	2,5%	2,5%
werkende modaal	1,6%	1,6%	0,0%	0,0%
bijstand	3,2%	0,0%	1,6%	1,6%
wajong	2,7%	0,0%	1,4%	1,4%
WIA (modaal voor arbeidsongeschikheid)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

	Variant	w.v. 2023	w.v.2024	w.v.2025
werkende 100% WML	7,1%	4,5%	2,6%	0,0%
werkende modaal	1,7%	1,6%	0,1%	0,0%
bijstand	3,2%	1,6%	1,6%	0,0%
wajong	2,7%	1,4%	1,4%	0,0%
WIA (modaal voor arbeidsongeschikheid)	3,4%	3,4%	0,0%	0,0%

Is het mogelijk om per 1 januari 2023 unilateraal Pijler 2 te implementeren?

Antwoord:

- Inzetten op unilateraal of versterkte samenwerking per 31 dec 2023 is mogelijk, maar unilateraal per 31 dec 2022 is geen reële optie.
- De compromistekst van de richtlijn zoals die er nu ligt gaat uit van een verplichte inwerkingtredingdatum per 31 december 2023. Het is op basis van deze compromistekst niet toegestaan om Pijler 2 voor deze datum nationaal al toe te passen.
- De verwachting is dat er – hopelijk in mei of juni - in de EU overeenstemming wordt bereikt over de richtlijn mhoo inwerkingtreding per 31 december 2023. Unilateraal implementeren in 2023 is vanaf dat moment niet meer toegestaan en in strijd met EU-recht. Unilateraal implementeren in 2023 is theoretisch nu mogelijk maar dat heeft geen nut omdat naar verwachting binnen enkele maanden, zodra er overeenstemming is over de richtlijn, dit niet langer is toegestaan.
- Het is ook niet opportuun om op dit moment unilateraal vooruit te lopen op deze internationale ontwikkelingen waarover reeds consensus is bereikt en waarover in de EU op korte termijn overeenstemming wordt verwacht (ook over de datum van inwerkingtreding voor de hele EU).
- De kracht zit hem juist in de gezamenlijke en gecoördineerde aanpak binnen de Europese Unie. Uitgangspunt is daarom dat Pijler 2 binnen de Europese Unie op dezelfde manier wordt geïmplementeerd en dat deze implementatie gelijktijdig in werking treedt.
- De budgettaire opbrengst zal aanzienlijk minder zijn bij het unilateraal implementeren van Pijler 2 door Nederland omdat er – als gevolg van gedragseffecten - aanzienlijk minder winsten naar Nederland verschoven zullen worden. Omdat NL het enige EU-lidstaat is dat vooruitloopt Pijler 2 zullen bedrijven in 2023 daarop anticiperen. Een ‘alleingang’ van NL door internationale afspraken te doorbreken en als enige EU-lidstaat Pijler 2 met ingang van 1/1/2023 unilateraal te implementeren leidt slechts tot een kwart van de budgettaire opbrengst van Pijler 2, namelijk minder dan 100 mln. in plaats van 400 mln.
- Als onverhooppt de EU richtlijn medio dit jaar niet tot stand komt dan bezien of NL ofwel unilateraal per 31 december 2023 kan implementeren ofwel via versterkte samenwerking in de EU om fragmentatie zoveel mogelijk te voorkomen. Per 31 december 2022 zal naar verwachting op onvoldoende consensus kunnen rekenen voor versterkte samenwerking

omdat er meerdere lidstaten gepleit hebben voor latere inwerkingtreding en dit thans niet meer ter discussie lijkt te staan.

2. Box3

Klopt het dat bezwaarmakers – indien wordt gekozen voor een variant van rechtsherstel met een harde grens ten aanzien van de groep niet-bezwaarmakers - met een vermogen van € 700.000 in aanmerking komen voor rechtsherstel, terwijl niet-bezwaarmakers met hetzelfde bedrag aan vermogen niet in aanmerking komen voor rechtsherstel?

Antwoord:

- Dat klopt. Voor de belastingplichtigen die hebben meegedaan aan de procedure massaal bezwaar (bezwaarmakers) geldt dat de inspecteur gehouden is de belastingaanslagen te verminderen in lijn met het arrest. Een eventuele grens geldt niet voor deze belastingplichtigen.
- Indien wordt gekozen voor een harde grens ten aanzien van de groep niet-bezwaarmakers van bijvoorbeeld € 500.000 box 3-vermogen, dan komt een bezwaarmaker met € 700.000 vermogen wel in aanmerking voor rechtsherstel, maar een niet-bezwaarmaker met € 700.000 vermogen niet.

Kun je de afwenteling via ambtshalve vermindering over (bijvoorbeeld) 10 jaar uitspreiden?

Antwoord:

- Nee, op grond van de wet is dit niet mogelijk. Een ambtshalve vermindering geschieft via een vermindering van de aanslag.
- Voor de behandeling van een verzoek tot ambtshalve vermindering gelden vaste termijnen uit het bestuursrecht. De primaire behandeltermijn van een dergelijk verzoek is acht weken en kan vervolgens worden verlengd met een redelijke termijn. Vaak wordt een redelijke termijn nogmaals ingevuld met acht weken. Een terug te geven bedrag dient na behandeling vervolgens binnen zes weken te worden uitbetaald.

Kun je onderscheid tussen spaarvariant in 2021 maken en alleen bezwaarmakers in de jaren 2017-2020?

Antwoord:

- Voor 2021 moet rechtsherstel worden geboden aan alle belastingplichtigen omdat de aanslagen nog opgelegd moet worden. Voor 2021 is dus geen keuze in de reikwijdte van de doelgroep.
- Voor de jaren 2017-2020 is sprake van een keuze of ook rechtsherstel wordt verleend aan mensen waarvan de belastingaanslag al onherroepelijk vaststond op het moment van het arrest (de niet-bezwaarmakers).
- De nieuwe forfaitaire berekening van het rendement (spaarvariant of variant met alle vermogenscategorieën) is voor alle belastingplichtigen waarvoor rechtsherstel wordt verleend hetzelfde. Het is niet mogelijk om een andere variant toe te passen voor verschillende groepen (bezwaarmakers en niet-bezwaarmakers).

3. Vragen overig lasten

Wat is je oploop in de opbrengst heffingsvrij vermogen terugzetten in box3?

Antwoord: In het CA is een oploop ingeboekt van 100 mln. in 2023, 200 mln. in 2024 en 300 mln. in 2025 en structureel. Met het terugdraaien van deze (oplopende) verhoging blijft het heffingsvrij vermogen 50.000 euro.

Verhuurd vastgoed, welke fiche 28 bouwstenen is dit? Wat gebeurt er precies?

Antwoord: Het betreft fiche 28 uit Bouwstenen voor een beter belastingstelsel. De BOR/DSR zijn alleen van toepassing op ondernemingsvermogen en niet op beleggingsvermogen. Onderscheid maken tussen deze vormen is lastig, vooral bij vastgoed. Door vastgoedexploitatie wettelijk standaard aan te merken als beleggingsvermogen wordt hierover de nodige duidelijkheid verschafft. Daarnaast wordt voorkomen dat de reikwijdte van de BOR en DSR onbedoeld toeneemt. De maatregel voorkomt een mogelijke toekomstige (forse) derving van belastinginkomsten; er is geen budgettaire opbrengst.

Verhuurd vastgoed, wat levert dit op?

Antwoord: PM DGFZ

CU, terugdraaien van de 700k naar 500k; lenen uit de eigen BV? Hebben wij deze maatregel in beeld als onderdeel plaatje?

Antwoord: Het beperken van lenen van de eigen bv is een effectieve maatregel om uitstel (en afstel) van belasting in box 2 te voorkomen. Dit levert 6 mln. per jaar op vanaf 2023. De geraamde budgettaire opbrengst is beperkt doordat er in de raming van uitgegaan wordt dat de maatregel er vooral voor zorgt dat belastingen naar voren worden gehaald.

4. Indexatie intensivering

Hoe zijn de opbrengsten van het niet indexeren van de intensivering uit het coalitieakkoord verdeeld?

Antwoord: Het coalitieakkoord is in december 2021 aferond. De intensivering uit het coalitieakkoord worden jaarlijks geïndexeerd. Gekozen kan worden om de intensivering niet te verhogen met het prijsverschil tussen 2022 en 2021. Onderstaande tabel laat zien dat het eenmalig niet indexeren structureel 591 miljoen aan dekking oplevert. 100 miljoen hiervan is al ingezet om de Algemene Kinderbijslag Wet (AKW) alsnog te kunnen indexeren. Dit betekent dat er nog 491 miljoen structureel als dekking ingezet kan worden.

in mln.	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Indexatie CA-middelen							
tranche 2022	205	609	868	933	953	932	591
AKW indexatie	-59	-106	-127	-130	-130	-100	-100
Totaal	146	503	741	803	823	832	491

Per begroting is dit als volgt verdeeld:

(begroting)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Struc
BZ	5	5	4	11	11	11	10
JenV	6	21	32	38	33	36	46
BZK	2	25	28	28	18	13	12
OCW	64	110	154	138	143	155	128
FIN	1	2	3	3	0	0	0
DEF	14	58	128	132	94	97	89
IenW	12	68	95	108	86	87	80
EZK	0	34	80	132	211	218	28
LNV	1	23	42	49	106	110	3
SZW	4	13	22	32	31	29	27
VWS	22	60	70	65	58	46	42
GF/PF	9	65	64	49	12	10	9
Diverse	6	18	19	19	19	19	18
Totaal	146	503	741	803	823	832	491

HEDEN
TER BESLISSING
Aan
de minister

*aankondigen deze week
Chog revisie
Prest etc*

Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

Oplegnota Voorjaarsnota 2022

Datum
13 mei 2022

Notanummer
2022-0000147310

Bijlagen
geen

Aanleiding

Hierbij ontvangt u het huidige concept van de Voorjaarsnota voor commentaar. Op 18 mei wordt de definitieve Voorjaarsnota verspreid aan de MR via AZ. Op 20 mei staat deze geagendeerd voor de Ministerraad. Deze wordt naar verwachting na de Ministerraad op 20 mei verzonden naar de Eerste en Tweede Kamer.

Beslispunten

- Bent u akkoord met de huidige versie van de Voorjaarsnota?

Kern

- Ten opzichte van de concept-Voorjaarsnota zijn er een aantal passages veranderd/toegevoegd waar wij uw aandacht voor vragen:
 - In Hoofdstuk 2 is een zin opgenomen over de oplopende rente conform ons eerdere voorstel, we zullen naar aanleiding van uw reactie op eerdere nota hier nog naar kijken.
 - In Hoofdstuk 2 is een passage opgenomen over de uitstaande belastingschuld.
 - In Hoofdstuk 3 worden de maatregelen met betrekking tot VPB, Box 3, AOW, Defensie en verhogen WML inzichtelijk gemaakt.
 - In Hoofdstuk 7 zijn teksten toegevoegd over de horizontale toelichting.
 - De aanvullende politieke besluitvorming is opgenomen in de tabellen.
- Het huidige concept van de Voorjaarsnota is nog niet volledig. De volgende zaken zijn nog niet compleet:
 - Op 16 mei worden de realisatiecijfers van de inkomsten verwerkt, waardoor de EMU-schuld, het EMU-saldo, de rente en daarmee ook de accressen voor het Gemeente- en Provinciefonds nog wijzigen. Het saldo en de schuld worden nog geüpdateert ten opzichte van de voorlopige Voorjaarsnota.
 - Tabel 7 met betrekking tot box 3, AOW, WML en Defensie is nog niet geüpdateert. De doorwerking in de plafondtoetsen is ook nog niet opgenomen.
 - Een aantal Oekraïne boekingen missen nog.
 - De 2,2 miljard dekking fondsen was in eerste instantie naar rato verdeeld: vandaag wordt naar verwachting besloten dat dit

- 40/30/30 verdeeld moet worden. Dit leidt tot een grotere boeking op het NGF en de ombuiging op stikstof en klimaat wordt lager.
- De dekking vanuit de LPO tranche 2022 CA-middelen moet nog geboekt worden en is afhankelijk van het gesprek met Dhr. Paternotte aanstaande maandag.
 - Maatschappelijke diensttijd moet ook cf besluitvorming worden geboekt.
 - Er wordt nog gewerkt aan een aanbiedingsbrief waarin ook de VJN in 'nieuwe vorm' zal worden geduid (meerjarig karakter).
 - Gelet op de wens van de oppositie om een debat over de Voorjaarsnota n.a.v. het politiek gemaakte rondje, is het een optie om aan de Kamer toe te zeggen dat ze eind volgende week de Voorjaarsnota krijgen en er daarna (versneld) een debat kan worden gevoerd. Dit voorkomt mogelijk ook twee debatten en maakt het mogelijk dat de Eerste Kamer de VJN ook voor het zomerreces behandeld. Alternatief is vasthouden aan het oorspronkelijke schema (VJN debat is nu gepland op 6 juli).

Toelichting

- De volgende zin is opgenomen over de rente:
 - Daarnaast leidt de oplopende rente tot hogere lasten op leningen voor zowel burgers, bedrijven als de overheid.
- De volgende passage is opgenomen over de uitstaande belastingschuld:
 - De uitstaande belastingschuld bedraagt in mei ruim 20 miljard euro. Rekening houdend met micro-economische data wordt de raming van de aflossing van deze belastingschulden neerwaarts bijgesteld (zie ook paragraaf PM). Het kabinet heeft eerder aangegeven niet te kiezen voor het generiek (geheel of gedeeltelijk) kwijtschelden van de belastingschuld. Wel blijft het kabinet de ontwikkeling van de uitstaande belastingschuld nauwgezet volgen. Zo is er naar aanleiding van de motie Mulder een internetconsultatie gehouden naar eventuele knelpunten bij het aflossen van belastingschulden en zal een Ronde Tafel-sessie worden georganiseerd met betrokkenen. Het verslag en de appreciatie hiervan zal voor de zomer door het kabinet aan de Kamer worden gezonden. De gevraagde scenario's voor ondernemingen met toekomstperspectief om de terugbetaaltermijn te verlengen zal hierbij worden betrokken.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Directie Algemene
Financiële en Economische
Politiek

Inlichtingen

Persoonsgegevens

Datum
13 mei 2022

Persoonsgegevens

memo

Maatregelen koopkracht 2022

Inhoudelijke lijn koopkracht 2022

- De afgelopen maanden zijn, mede als gevolg van de oorlog in Oekraïne, de prijzen voor energie flink opgelopen. In april bedroeg de inflatie 9,6% t.o.v. april 2021. Zowel dit kabinet als het vorige kabinet hebben maatregelen genomen om de effecten van de hoge energieprijzen voor huishoudens te dempen.
- In het najaar heeft het vorige kabinet de energiebelasting voor burgers en bedrijven verlaagd. De kosten hiervan bedroegen 3,2 mld. Deze baten kwamen voor ongeveer 2,7 mld. terecht bij burgers. In het voorjaar heeft het kabinet daarnaast nog voor 2,6 mld. aan aanvullende maatregelen genomen. De energietoeslag om kwetsbare huishoudens te ondersteunen is daarbij verhoogd, de btw op energie is verlaagd, de accijns op brandstoffen is verlaagd en het budget voor energiebesparende maatregelen is naar voren gehaald.
- De generieke maatregelen, zoals de verlaging van de energiebelasting en de accijns op brandstoffen, hebben de inflatie gedempt met 1,3%. De btw-verlaging op energie zal een aanvullend dempend effect hebben op de inflatie.
- Generieke maatregelen kunnen de hoge inflatie echter niet neutraliseren zonder de rekening bij toekomstige generaties neer te leggen. Hoge energie- en voedselprijzen en verstoorde productketens maken onze importen duurder zodat we collectief aan welvaart verliezen. Het is dus niet mogelijk om iedereen te compenseren.
- Herstel van de koopkracht zal voornamelijk moeten komen van aanpassing van de lonen. De cao-lonen vertonen de afgelopen maanden een stijgende trend. Bedroeg de stijging in januari en februari nog ongeveer 2,5%, in april is dit al 3,4%. Een eerste indicatie laat zien dat dit in mei hoger uit zal komen.
- Ook worden bij de halfjaarlijkse indexatie van het minimumloon de uitkeringen geïndexeerd. Dit betekent dat de meeste uitkeringen per 1 juli met 1,81% worden verhoogd.
- Desondanks kunnen kwetsbare huishoudens door de hoge inflatie acuut in de problemen raken. Om deze kwetsbare huishoudens tegemoet te komen is besloten tot een eenmalige tegemoetkoming van €800 via gemeenten (Schouten-regeling). De mogelijkheden om deze huishoudens in 2022 aanvullend te compenseren zijn zeer beperkt.
- De maatregelen die nog voor 2022 genomen kunnen worden, staan uitgewerkt in de tabel 'Inventarisatie koopkrachtmaatregelen 2022'.

- Maatregelen die niet meer als tegemoetkoming voor 2022 ingevoerd kunnen worden, zijn hierin niet opgenomen. Dit zijn bijvoorbeeld een verhoging van toeslagen, verhoging van het WML of het verlagen van de btw.
Laatstgenoemde is weliswaar mogelijk per 1 oktober, maar vanwege de uitvoering is het niet mogelijk deze aanpassing terug te draaien voor 2029. Een eventuele aanpassing zou dus structureel van aard zijn.
- Voor 2023 zijn er dus meer mogelijkheden, waarmee gerichter compensatie geboden kan worden. Besluitvorming hierover kan plaatsvinden in augustus. Dit biedt de volgende voordelen:
 - Besluitvorming over het dempen van de effecten van inflatie kan samengaan met besluitvorming over koopkracht en het driemiljardpakket uit het coalitieakkoord.
 - Het CPB komt met een nieuwe raming van de koopkracht voor 2023. Dit verkleint de onzekerheid in de economische ramingen, die zeker dit jaar groot zijn. Hiermee kunnen koopkrachtmaatregelen zo gericht mogelijk worden vormgegeven.

Inventarisatie koopkrachtmaatregelen 2022

Maatregel	Invoering mogelijk per	Budgettaire consequenties	Effect huishoudens
1. Verhogen compensatie gemeenten (Schouten-regeling)	Onduidelijk.	Voor verhoging van €100 ongeveer € 100M (€1M per euro uitkering)	Verhoging van de eenmalige uitkering met (bijvoorbeeld) €100.
2. Verlagen accijns op brandstof	1-7-2022, mits aan randvoorwaarden voldaan	Per cent verlaging (2^e helft 2022): Benzine: 21 mln. Diesel: 27 mln. LPG: 2 mln.	Verlaging benzineprijs met 1 ct. en verlaging dieselprijs met 1 ct. als deze volledig worden doorberekend.
3. Gratis OV	Onduidelijk.	PM	Gratis reizen met het OV.
4. Subsidies voor voedsel-banken	+- 3 maanden.	Afhankelijk van vormgeving (huidige subsidie is 4 mln.)	Garandeert dat de Voedselbank een toename in aanvragen aankan
5. Subsidies kinderarmoede	+- 3 maanden.	Afhankelijk van vormgeving (huidige subsidie is 10 mln.)	Kinderen in armoede worden ondersteund met initiatieven zodat zij bijv. kunnen blijven sporten
6. Verhogen budget bijzondere bijstand	Geen wetswijziging nodig, kan snel.	Afhankelijk van vormgeving (huidige uitgave is 550-600 mln.)	Gemeenten krijgen meer ruimte om inwoners te helpen met incidentele hoge kosten

Beschrijving maatregelen

1. Verhogen compensatie gemeenten (Schouten-regeling)

Afgelopen najaar is besloten tot een eenmalige tegemoetkoming voor huishoudens met een laag inkomen die via de gemeente wordt toegekend. Voor deze maatregel is in eerder 800 miljoen euro gereserveerd. Het richtbedrag kan worden verhoogd, maar het is onduidelijk wat dit betekent voor de uitvoering.

2. Verlagen accijns op brandstof

De accijnen op brandstoffen kunnen gedurende het jaar worden aangepast. De uitvoering heeft na afronding van de wetsbehandeling nog enkele weken nodig om dit voor te bereiden. Voorwaarde is wel dat de teruggaafmogelijkheid voor brandstof in het vrije verkeer wordt uitgesloten.

3. Gratis OV

PM

4. Subsidies voor voedselbanken

Tijdens de coronacrisis heeft het kabinet besloten Voedselbanken Nederland te ondersteunen met noodsubsidie noodsteun die de voedselbanken kunnen aanwenden als het eigen calamiteitenfonds van Voedselbanken Nederland leeg zou raken. De voedselbank houdt bij het bepalen van het inkomen rekening met (een stijging van) vaste lasten zoals de energierekening, waardoor ook huishoudens die in de knel komen door de hogere energieprijzen, voor deze hulp in aanmerking komen. Eventuele extra middelen kunnen gefinancierd uit de envelop arbeidsmarkt, armoede en schulden. Het is onzeker of partijen aanvullende middelen wel weggezet krijgen.

5. Subsidies kinderarmoede

Er kan een impuls gegeven worden aan subsidies die erop gericht zijn kinderarmoede te bestrijden. Dit is een redelijk gerichte maatregel. De uitkomsten zijn echter weinig zichtbaar en de doeltreffendheid is lastig in te schatten zonder een holistische aanpak. Eventuele extra middelen zouden gefinancierd kunnen worden uit de envelop arbeidsmarkt, armoede en schulden. Het is onzeker of partijen aanvullende middelen wel weggezet krijgen.

6. Verhogen budget bijzondere bijstand

De bijzondere bijstand is een instrument voor gemeenten om inwoners te helpen met incidentele hogere kosten. Zo kan een tegenslag, zoals een kapotte wasmachine, opgevangen worden. Draagkracht wordt meegenomen bij de beoordeling. De meeste gemeenten hanteren een inkomensgrens van 120% van het sociaal minimum. Het is mogelijk om extra geld in dit potje voor gemeenten te storten, en/of hen te vragen om de inkomensgrens tijdelijk op te hogen. Eventuele extra middelen zullen dus via een algemene uitkering aan het gemeentefonds worden toegevoegd, en kunnen gefinancierd worden uit de envelop arbeidsmarkt, armoede en schulden.

HEDEN
TER ADVISING
Aan
de minister

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Doorwerking WML verhoging in drie stappen

Datum
16 mei 2022
Notanummer
2022-0000149359
Bijlagen
geen

Aanleiding

Tijdens de voorjaarsoverleggen is besloten om het WML-pakket een jaar eerder in te voeren en daarmee om het geheel in drie stappen i.p.v. twee stappen in te voeren. Dit geldt ook voor de bezuinigingen op de jonggehandicaptenkorting (JGK) en de afbouw van de dubbele AHK in de bijstand. Minister Schouten [eenheid kabinetsbeleid]

[eenheid kabinetsbeleid]

Kern en advies

- Wij adviseren u niet mee te gaan met het eventuele verzoek van Schouten om de volgende redenen:
 - Het terugdraaien van deze maatregelen zorgt voor een budgettaar gat in het voorjaarspakket van ca. 140 mln. cumulatief. Schouten zal [eenheid kabinetsbeleid] echter een partiële benadering. Er zijn ook ramingen in het voorjaarspakket die nu hoger uitpakken. Per saldo zijn de tegenvallers door ramingsbijstellingen over het hele pakket groter dan de meevalters. Er is dus geen extra ruimte ten opzichte van de gemaakte afspraken.
 - Daarnaast is er ook een inhoudelijke logica: het betreft het voorzetten van de afspraak in het CA. Om werken lonender te maken is in het CA afgesproken om het voordeel van de verhoging van het WML voor deze uitkeringsgerechtigden te verminderen. Omdat het WML nu eerder wordt verhoogd, is het logisch om ook de vermindering eerder in te laten gaan. Wanneer dit niet samengaat, hebben bijv. ontvangers van de JGK in 2023 een behoorlijke koopkrachtplus vanwege de WML-verhoging, maar in 2024 een min omdat in dat jaar het voordeel wordt verminderd en het nadeel gelijk blijft.
 - Tot slot kan Schouten [eenheid kabinetsbeleid] nog onduidelijk of dit echt ook onhaalbaar is.
- Wij stellen voor om discussie over de bezuinigingen op de JGK en de afbouw van de dubbele AHK in de bijstand in augustus te hervatten. Dit was ook de initiële afspraak (Minister Schouten is [eenheid kabinetsbeleid] [eenheid kabinetsbeleid])

Toelichting

Bij het voorjaarsoverleg is gekozen om het WML verhoging te vervroegen en in drie stappen uit te voeren. De eerste verhoging treedt in per 1-1-2023. De hieraan gekoppelde afspraken uit het CA over de doorwerking op de AK, JGK en bijstand worden hierbij ook in 3 stappen uitgevoerd.

- De verhoging van het WML werkt door op de arbeidskorting doordat de grenzen voor opbouw en afbouw gebaseerd zijn op het WML. Een verhoging van het WML zorgt er dus voor dat de AK zowel later opbouwt als later afbouwt. Dit levert dus een lastenverzwarende effect op voor lage inkomens en een lastenverlichting voor hoge inkomens. Om te voorkomen dat het voordeel van de WML verhoging op deze manier vooral terecht komt bij hoge inkomens, is in het CA gekozen om het effect van de verhoging van de buitengewone WML verhoging op de AK terug te draaien. Door dit in drie stappen te doen, levert deze maatregel al eerder wat op.
- Wajongers ondervinden een zeer groot voordeel als gevolg van de WML verhoging. Om dit voordeel te verminderen, en daarmee in lijn te brengen met de overige groepen, is in het CA afgesproken om de jonggehandicapenkorting te halveren. Vanwege de koppeling van de Wajong-uitkering aan het WML (en dus aan de eenmalige WML-verhoging), gaan Wajongers er in deze jaren per saldo wel op vooruit. Door deze halvering in drie stappen uit te voeren levert deze maatregel ook in 2023 al geld op. Als de halvering voor 2024 en 2025 blijft staan levert dit in de koopkrachtplaatjes een negatief effect op. Het voordeel van de WML-verhoging is immers verspreid over drie jaar, terwijl het nadeel is verdeeld over twee jaar.
- In de berekening van de bijstandsuitkering wordt nu rekening gehouden met een afbouwpatronus voor de dubbele algemene heffingskorting. Dit afbouwpatronus wordt in het CA versneld, waardoor de netto bijstandsuitkering daalt. Door de snellere afbouw te combineren met de WML-verhoging neemt de bijstandsuitkering per saldo netto toe. Door deze afbouw te in drie stappen uit te voeren levert deze maatregel ook in 2023 al geld op.

Budgettaire tabel WML in 3 stappen

In mln, + = saldoverslechterend	2023	2024	2025	2026	2027	Struc
Vervroegen WML naar 2023 in 3 stappen, exclusief doorwerkingen	1424	920	291	278	266	145
Doorwerking op huurtoeslag	70	0				
Terugdraaien doorwerking WML op AK van 2 naar 3 stappen	-37	-12				
Halveren JGK van 2 naar 3 stappen	-35	-18				
Verminderen dubbele AHK in bijstand van 2 naar 3 stappen	-45	-39				
Kosten WML verhoging inclusief doorwerkingen	1377	851	291	278	266	145

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TERSTOND
TER BESPREKING
Aan
de minister

Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

Voorbereiding gesprek coalitiepartners

Aanleiding

Vanavond spreekt u met uw coalitiepartners over het eindbeeld van het voorjaarsnotaoverleg. De Voorjaarsnota ligt vrijdag 20 mei in de Ministerraad en zal daarna naar de Kamers worden verstuurd.

Bespreekpunten

- Wij verzoeken u het MR-aanbiedingsformulier te ondertekenen.
- Wij verzoeken u, indien akkoord, de aanbiedingsbrieven voor de Eerste en Tweede Kamer te ondertekenen.

Kern

- Ter voorbereiding van het gesprek vanavond ontvangt u hierbij:
 - Een agenda voor het overleg vanavond.
 - De aanbiedingsbrief bij de Voorjaarsnota voor verzending naar de Kamers.
 - Een analyse hoe de koopkracht eruit ziet en welke mogelijkheden er nog zijn om in 2022 de gevolgen van de hoge inflatie te dempen.
 - Een A4'tje met hoe de 2,2 miljard euro dekking over de fondsen is verdeeld.
 - Twee eerdere stukken over het eindbeeld voorjaarsnotaoverleg en over de doorwerking verhoging WML.
- We sturen dit jaar een uitgebreide aanbiedingsbrief bij de Voorjaarsnota naar de Kamers. Naar aanleiding van het gesprek met u gisteren hebben wij enkele wijzigingen doorgevoerd. Dit betreft onder andere een passage over het precieze karakter van deze Voorjaarsnota en een passage over de gesprekken van de afgelopen weken.
- Aankomende vrijdag doet de Hoge Raad een nieuwe uitspraak over een box 3 casus, te weten een niet bezwaarmaker die momenteel nog geen rechtsherstel geboden krijgt. Er zijn meerdere uitkomsten van de procedure mogelijk. In ieder geval zal er dus uitspraak worden gedaan over de groep niet bezwaarmakers. De groep niet bezwaarmakers bestaat echter uit twee delen: 1) wel ambtshalve vermindering aangevraagd voor het kerstarrest of 2) nog geen ambtshalve vermindering aangevraagd. Pas vrijdag zal duidelijk worden of de HR ook uitspraak doet over de tweede groep.

Datum
17 mei 2022

Notanummer
2022-0000149386

Bijlagen

1. Agenda
2. Aanbiedingsbrief TK
3. Aanbiedingsbrief EK
4. Aanbiedingsformulier MR
5. Koopkrachtanalyse
6. Verdeling fondsen
7. Eindbeeld VJN overleg
8. Toelichting doorwerking WML

- Wij raden aan om vanavond aan te geven dat er vrijdag een aanvullende uitspraak voor box 3 komt. U kunt daarbij aangeven dat het voorstel is om hier melding van te maken in de oplegbrief van de VJN en daarbij aan te geven dat het kabinet zich zal beraden op de implicaties van de uitspraak en dit te betrekken bij de augustusbesluitvorming. Hierbij ook aan te geven dat eventuele compensatie gedekt zal moeten worden.
- In de laatste update van de inkomstencijfers zijn de inkomsten meerjarig hoger geraamd. Dit leidt ertoe dat het saldo dit jaar geraamd wordt op -3,4% bbp. In de jaren erna ligt het saldo tussen de -2,5% en -3% bbp. Dit is positiever dan de cijfers in de concept-Voorjaarsnota die eerder op 22 april in de MR voorlag.
- De CEP-ramingen zijn de basis voor de nieuwe cijfers in de Voorjaarsnota. De inkomstenramingen nemen conform de reguliere systematiek kasrealisaties mee. Hierdoor is in de inkomstenraming (zoals gebruikelijk) recentere informatie verwerkt dan bij andere onderdelen. Dit resulteert in een positiever beeld dan op basis van de CEP-raming. Wel zijn andere risico's hierin niet meegenomen die tot een neerwaartse aanpassing kunnen leiden, zoals de stijgende rente of lagere economische groei. U bent eerder geïnformeerd over een potentiële rentetegenvaller van miljarden.
- Zoals gebruikelijk zijn de definitieve inkomstencijfers pas in mei bekend. Deze worden momenteel verwerkt. Op vrijdag 20 mei ligt de Voorjaarsnota in de MR en zal daarna aan beide Kamers worden verstuurd.
- U ontvangt morgen een separate nota over de mogelijkheden om invulling te geven aan de actieve openbaarmaking van de advisering over de Voorjaarsnota. De set met openbaar te maken stukken dient tegelijkertijd met de Voorjaarsnota aan het parlement te worden verstuurd.

Toelichting

- De ontvangstraming is ten opzichte van de CEP bijgesteld naar aanleiding van het beleid uit de VJN en op basis van de kasontvangsten tot en met april.
- Beleid heeft in 2022 een neerwaarts effect van circa 4 miljard euro (koopkracht + box3). In de MLT-periode levert beleid ex ante juist structureel ca. 3,5 miljard euro extra op (o.a. dekking box 3 via vpb- en box 2-maatregelen). De (zeer) gunstige kasontvangsten afgelopen maanden geven aanleiding tot bijstellingen van in totaal circa 4 miljard euro in de MLT-periode, met name in de vpb en de btw.
- Gezamenlijk leidt dit tot een mutatie t.o.v. de CEP-raming met 3,3 miljard euro in 2022, oplopend tot 9,7 miljard euro in 2026.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Inspectie der
Rijksfinanciën

Datum
17 mei 2022

Auteur

agenda

Begrotingsoverleg

Vergaderdatum en -tijd **17 mei 2022, 19:30 - uur**
Vergaderplaats **Financiën**

Agendapunten

1. Koopkracht 2022
2. Verdeling fondsen
3. Maatschappelijke diensttijd
4. Toelichting Voorjaarsnota

Tabel 1 laat de verdeling van de 2,2 miljard dekking over de drie fondsen zien conform de 30/30/40 verdeling.

Tabel 1. Verdeling dekking over de fondsen.

Fonds	%	In mln.
Nationaal Groefonds	30%	-660
Transitiefonds	30%	-660
Klimaatfonds	40%	-880

Tabel 2 geeft weer hoe de dekking in de meerjarenperiode verdeeld is over de jaren:

Tabel 2. Dekking over de jaren verdeeld

in mln.	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Nationaal Groefonds	-660					
Transitiefonds			-100	-200	-200	-160
Klimaatfonds			-50	-300	-300	-230

Tabel 3 laat de verdeling van de 2,2 miljard dekking over de fondsen zien als er gekozen wordt voor een verdeling naar rato van de totale omvang van de fondsen, afgerond op 50 miljoen euro.

Tabel 3. Verdeling dekking naar rato omvang fondsen

Fonds	Grondslag	%	Dekking
Nationaal Groefonds	20 mld.	25%	550 mln.
Transitiefonds	25 mld.	31%	700 mln.
Klimaatfonds	35 mld.	44%	950 mln.

To:
Cc:

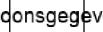
Persoonsgegevens

From:
Sent: Wed 5/18/2022 4:17:14 PM
Subject: Stukjes
Received: Wed 5/18/2022 4:17:15 PM
[Aanpassen doorwerking WML in drie stappen aanpassing tarief box 2_1645u.docx](#)
[Besluitvorming in miljoenen 17 mei.docx](#)
[Document 1 gv.docx](#)

Hoi,

Voor jullie gebruik drie stukjes over de dekking via indexatie en box 2.
En wat achtergrond bij de WML en box2.
Tot slot ter info de tabel zoals hij er 21 april lag waar eea bovenop komt.

Met groeten,

 Persoonsgegevens

Besluitvorming in miljoenen

17 mei

(in mln., + is saldo belastend)		2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
A	Vpb pillar 2 en dekking (+ = tekort)	0	0	0	0	0	0	0
1.	VPB (te dekken buiten Pillar 2)		971					
2a	VPB: verlagen schijfgrens naar 200.000		-971					
B	Box 3 (+ = tekort)	2.825	-640	-1.683	-2.574	-2.604	-2.592	-2.429
3.	Box 3 bezwaarmakers kosten lastenkant	2.800	369	369				
4.	Box 3 bezwaarmakers kosten uitgavenkant	25	75	100				
5.	Box 3 voorgenomen verhoging HVV terugdraaien		-100	-200	-300	-300	-300	-300
6.	Box 2: twee schijven 26% en 29,5% per 2024		-70	-70	-70	-70	-70	-70
7.	Box 2: doelmatigheidsmarge van 25% naar 15%		-321	-301	-281	-260	-248	-85
8.	Box 2 en 3: Afbouw AHK met verzamelinkomen				-325	-325	-325	-325
9.	30%-regeling beperken tot Balkenende norm			-17	-34	-85	-85	-85
2b.	VPB: restant verlagen schijfgrens naar 200.000	-300	-1.271	-1.271	-1.271	-1.271	-1.271	-1.271
10.	Algemeen tarief overdrachtsbelasting van 9% naar 10%	-293	-293	-293	-293	-293	-293	-293
C	AOW koppeling 7,5% (+ = tekort)	-561	-47	436	500	530	530	
11.	AOW koppeling 7,5%			1.097	2.251	2.306	2.362	2.362
12.	Afschaffen IOAOW		-346	-701	-1.077	-1.102	-1.128	-1.128
13.	Terugdraaien voorgenomen verhoging ouderenkorting		-159	-390	-618	-618	-618	-618
14.	Afschaffen Fiscale oudedagsreserve (FOR)		-56	-53	-120	-86	-86	-86
D	Defensie (+ = tekort)	-129	228	1.508	1.788	1.362	1.352	1.724
15.	Defensie 2% in 2024 en 2025 en struc 2,4 mld.		805	2.105	2.405	2.405	2.405	2.405
16a.	Toerekenen Defensie		-200	-200	-200	-200	-200	-200
16b.	Maatschappelijke diensttijd overhevelen naar Defensie		-205	-205	-205	-205	-205	-205
17.	Indexatie CA-middelen tranche 2022	-117	-345	-547	-610	-638	-648	-276
18.	Indicatief accres effect	-12	173	355	398			
E	WML (+ = tekort)	-658	1.577	901	-209	-222	-124	145
19.	WML vervroegen naar 2023 in 3 stappen inclusief AOW		2	1.377	851	291	278	266
20.	Onbelaste reiskostenvergoeding 1 jaar naar voren			200	200			
21a.	Nationaal Groefonds		-660					
21b.	Klimaatfonds			-50	-300	-300	-230	0
21c.	Transitiiefonds			-100	-200	-200	-160	0
Saldo kosten/- dekking		2.038	603	680	-560	-965	-835	-31
Totaal uitgaven (+ = hogere uitgaven)		-762	1.449	2.775	2.752	2.344	2.462	3.103
Totaal lasten (+ = lastenverlichting)		2.800	-846	-2.095	-3.312	-3.308	-3.296	-3.133

- 80 miljoen euro incidenteel dan wel 140mln incidenteel afhankelijk van keuze rond WML
- 70 miljoen euro structureel dekking erbij

Opties Indexatie

- Indexatie coalitieakkoordmiddelen NGF inhouden in lijn met de andere coalitieakkoordmiddelen levert incidenteel 184 miljoen euro op.
- Structureel kan 31 miljoen euro meer worden opgehaald door het inhouden van indexatie op de coalitieakkoordmiddelen. Let op: het structurele bedrag moet in 2027 ingaan. Dit levert dus 31 miljoen euro meer op in 2027 en het structurele bedrag.
- De keuze kan ook gemaakt worden door ook in de jaren 2026 en 2027 de overige reeksen volledig indexatie in te houden. Dit kan tot een bedrag van 160 miljoen in 2026, 162 miljoen in 2027 en 31 miljoen euro structureel. In deze optie blijft de indexatie voor de kabinetperiode (t/m 2025) conform het voorstel van 22 april.

Huidig voorstel nog uit te keren indexatie conform 22 april

in mln.	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Struc
Wettelijk verplicht kinderopvang, WML en Jeugdzorg 100%	1	65	64	99	96	100	100
Overige reeksen vanaf 2026 volledig inhouden	29	86	137	153	160	162	31
Totaal	30	151	201	252	255	262	131

Opties Box 2 (zie separaat A4 voor specificatie)

- Structureel hogere opbrengst box 2 van 57 miljoen euro vanaf 2023. Dit levert in de meerjarenperiode t/m 2027 een bedrag op van 285 miljoen euro.

Twee mogelijke oplossingsrichtingen

- Huidig Dekkingstekort meerjarenperiode t/m 2027 = 961 miljoen
- Daar komt bij de 80 miljoen waarmee het totaal op 1.041 miljoen komt bij alleen '23 voor WML
- $1.041 - 184$ miljoen 1/3 indexatie NGF = 857 miljoen
- Optie meer indexatie in 2026 en 2027: $857 - 322 = 535$ dekkingstekort
- Structurele overdekking is $31 + 31 = 62$ miljoen.
- Kort-voor-lang $535/62 = 8 \frac{1}{2}$ jaar
- Daar komt bij de 140 miljoen waarmee het totaal op 1.101 miljoen komt bij zowel '23 als '24 corrigeren voor WML
- $1.101 - 184$ miljoen 1/3 indexatie NGF = 917 miljoen
- Optie inclusief box 2: $917 - 322 - 190 = 405$ miljoen nog te dekken
- Structurele overdekking is $31 + 31 + 38 = 100$ miljoen
- Kort-voor-lang $541/119 = 4$ jaar

Huidig dekkingstekort meerjarenperiode	961	Huidig dekkingstekort meerjarenperiode	961
Aanvullende opgave '23		Aanvullende opgave '23 en '24	
Wml/bijstand/jgk	80	Wml/bijstand/jgk	140
Subtotaal	1.041	Subtotaal	1.101
1/3 Indexatie NGF	-184	1/3 Indexatie NGF	-184
Inhouden indexatie '26 en '27	322	Inhouden indexatie '26 en '27	-322
Resteert	535	Box 2 (38 mln. vanaf '23) in meerjarenperiode	-190
Huidige structurele overdekking	-31	Resteert	405
Structurele indexatie inhouden	-31	Huidige structurele overdekking	-31
Structurele overdekking	-62	Structurele indexatie inhouden	-31
Kort-voor-lang aantal jaren	8,6	Structurele overdekking box 2 verhoging	-37
		Structurele overdekking	-100
		Kort-voor-lang aantal jaren	4,0

Aanpassen doorwerking WML in drie stappen

- In het coalitieakkoord is afgesproken om het WML met twee stappen te verhogen met 7,5% met doorwerking op sociale minimumuitkeringen, maar zonder doorwerking op bovenminimale uitkeringen zoals WW, ZW en WIA. Om werken lonender te maken is in de invulling van het 3-miljard pakket gekozen om:
 - Doorwerking op de arbeidskorting (AK) terug te draaien. Hierover is overeenstemming en wordt dus verder niet op ingegaan.
 - Halveren jonggehandicaptenkorting (JGK) (-€400)
 - Extra afbouwen dubbele algemene heffingskorting (AHK) in de bijstand met 10%
- Bij VZN is besloten om het WML een jaar eerder te verhogen. De eerste stap (2023) gaat bij AMvB waardoor alle aan het WML-gekoppelde regelingen meestijgen. Dus ook bovenminimale uitkeringen zoals de WW die niet meestijgen volgens de invulling in het CA.
- In de budgettaire plaat is opgenomen dat naast het WML ook de hieraan gekoppelde afspraken in het CA over drie stappen worden verdeeld. Dit ziet er micro als volgt uit:

Verlaging in 3 stappen	2023	2024	2025
Halveren JGK	- €133	- € 133	- €133
Afbouwen dubbele AHK in bijstand	- 3,33%-punt	- 3,33 %-punt	- 3,33 %-punt

- Het is niet mogelijk om de dubbele AHK per 2023 te verlagen, omdat hiervoor de participatiewet moet worden gewijzigd.
- Door de huidige invulling wordt het voordeel van de WML-verhoging voor de meest kwetsbare groepen deels afgeroomd (jonggehandicapten en bijstandsgerechtigden), terwijl het vervroegen van de eerste stap het doel heeft om de koopkracht te verbeteren.
- Om bovenstaande redenen kan gekozen worden om de halvering van de JGK en de afbouw van de dubbele AHK een jaar uit te stellen. Hiervoor zijn twee opties.
- Optie 1: teruggegaan naar de stappen uit het CA
 - Incidente kosten: 140 mln.
 - Beide maatregelen komen niet zichtbaar terug in de VZN
 - Ten opzichte van CA verbetert het koopkrachtbeeld voor deze groepen in 2023. Voor 2024 en 2025 is het voordeel van de WML verhoging kleiner (t.o.v. CA), maar het nadeel (afroming) gelijk. Het netto-effect van de WML verhoging en afroging is net positief.
- Optie 2: alleen dekken 2023
 - Incidentele kosten: 80 mln.
 - Beide maatregelen komen terug in de VZN als een bezuiniging in 2024. Dit komt naar voren in de inkomstenkadertabel en de begroting SZW in het meerjarenbeeld uitgaven.
 - Ten opzichte van CA verbetert het koopkrachtbeeld voor relevant groepen in 2023, maar verslechtert deze in 2024 sterk. In 2024 wordt het voordeel van de WML verhoging volledig afgeroomd (koopkrachteffect van 2024 wordt dus 0 i.p.v. een plus).

	2023	2024	2025
Optie 1: terug naar CA			
Halveren JGK	0	- €200	- €200
Afbouwen dubbele AHK in bijstand	0	- 5%-punt	- 5%-punt

Optie 2: alleen dekken 2023			
Halveren JGK	0	- € 266	- €133
Afbouwen dubbele AHK in bijstand	0	- 6,66 %-punt	- 3,33 %-punt

Budgettaire tabel

In mln. + = saldo verslechterend	2023	2024	2025	Totaal
Optie 1: terug naar CA				137
Halveren JGK	35	18	0	53
Afbouwen dubbele AHK in bijstand	45	39	0	84
Optie 2: alleen dekken 2023				80
Halveren JGK	35	0	0	35
Afbouwen dubbele AHK in bijstand	45	0	0	45

NB: De getallen in de tabellen om de micro-effecten te beschrijven wijken in werkelijkheid door indexatie iets af. Om in 2025 uit te komen op een verlaging van de JGK equivalent aan 2 stappen van € 200, wordt deze bijvoorbeeld verlaagd met drie stappen van €133, €133 en €126.

Box 2 aanpassing tarieven in de tweeschijvensysteem

- In de gesprekken in april is voorgesteld een twee schijven systeem in te voeren in box 2.
- De tarieven werden toen voorgesteld op 26% en 29,5%, wat een structurele opbrengst van 71mln per jaar oplevert.
- Optie 1; Om extra dekking op te leveren kan het lage tarief op 26,6% worden vastgesteld. Dit levert een structurele meeropbrengst op van 38mln per jaar, waardoor totale opbrengst uitkomt op 109mln.
- Het aanbrengen van verschil tussen de tarieven draagt bij aan het doel van de maatregel: het stimuleren dat de AB-houder elk jaar een winstuitkering doet waardoor er minder belastinguitstel zal zijn. Nadeel van deze optie is dat het verschil in tarieven tussen de twee schijven, en daarmee de prikkel tot uitkeren, kleiner wordt dan in het eerdere voorstel. Daarentegen neemt bij een groter verschil tussen de tarieven de prikkel toe om jaarlijks niet meer dan de schijfgrens uit te keren.
- Optie 2; Om extra dekking op te leveren kan ook zowel het lage als het hoge tarief worden verhoogd. Een verhoging naar respectievelijk 26,4% en 29,9% levert een structurele meeropbrengst op van 45mln per jaar, waardoor de totale opbrengst uitkomt op 116mln.
- Bij deze invulling blijft de gewenste prikkel tot een gestage stroom van jaarlijkse winstuitkeringen gelijk t.o.v. het huidige voorstel.

In mln. + = saldobelastend	2023	2024	2025
Huidige voorstel (april) twee schijven met tarieven 26% en 29,5%	-71	-71	-71
Optie 1: Verhogen laag tarief naar 26,6% (<i>meeropbrengst</i>)	-38	-38	-38
Optie 2: Verhogen laag tarief naar 26,4% en hoog tarief naar 29,9% (<i>meeropbrengst</i>)	-45	-45	-45

To:
Cc:
From:

Persoonsgegevens

Sent: Thur 5/19/2022 8:45:25 AM
Subject: Hierbij: we bellen zo.
Received: Thur 5/19/2022 8:45:00 AM
[Document 2.docx](#)
[8. A4 Rekenvoorbeelden NAVO-norm.docx](#)
[Tabel VJN.docx](#)

Goeiemorgen! Persoonsgegevens

Hierbij de toelichting Persoonsgegevens bellen je zo.

Groeten,

'ersoonsgegevens

In onderstaande tabel zijn verschillende rekenvoorbeelden opgenomen hoe naar de 2% NAVO-norm toegegroeid kan worden. In het eerste scenario wordt in 2025 de 2% bereikt. In het tweede scenario wordt de 2% bereikt in 2024 en 2025. In het derde scenario wordt de 2% bereikt vanaf 2026. In het vierde scenario wordt de 2% bereikt vanaf 2024.

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
1. Defensie in 2025 naar 2%	0	0	0	2.200	2.200	2.200	2.200
2. Defensie in 2024 en 2025 naar 2%	0	700	1.900	2.200	2.200	2.200	2.200
3. Defensie vanaf 2026 naar 2%	600	1.500	1.300	1.800	3.800	3.800	3.800
4. Defensie vanaf 2024 naar 2%	600	1.500	1.900	2.200	3.800	3.800	3.800
Bredere toerekening	-200	-200	-200	-200	-200	-200	-200

% BBP/ in mld.	2022	2023	2024	2025	2026
Huidige begroting	12,9	12,6	12,5	12,4	12,2
Coalitieakkoord middelen	0,5	1,9	4,1	4,2	3,0
Totaal begrote uitgaven	13,4	14,5	16,6	16,6	15,2
% BBP	1,51%	1,60%	1,80%	1,76%	1,60%
1. Totale uitgaven Defensie in 2025 naar 2%	13,4	14,5	16,6	18,8	17,4
% BBP	1,51%	1,60%	1,80%	2,00%	1,83%
2. Totale uitgaven Defensie in 2024 en 2025 naar 2%	13,4	15,2	18,5	18,8	17,4
% BBP	1,51%	1,68%	2,00%	2,00%	1,83%
3. Totale uitgaven Defensie vanaf 2026 naar 2%	14,0	16,0	17,9	18,4	19,0
% BBP	1,57%	1,77%	1,94%	1,96%	2,00%
4. Totale uitgaven Defensie vanaf 2024 naar 2%	14,0	16,0	18,5	18,8	19,0
% BBP	1,57%	1,77%	2,00%	2,00%	2,00%

* Op basis van de uitwerkingsbrief van Defensie, waarbij de schuif van de jaren 2022 t/m 2024 naar de jaren 2025 en 2026 nog niet is verwerkt.

Huidig dekkingstekort meerjarenperiode	961
Aanvullende opgave Wml/bijstand/jgk '23 en '24	140
Subtotaal	1.101
1/3 Indexatie NGF	-184
Box 2 (38 mln. vanaf '23) in meerjarenperiode	-190
Resteert	727
 Huidige structurele overdekking	-31
Structurele indexatie inhouden	-31
<u>Structurele overdekking box 2 verhoging</u>	<u>-38</u>
Structurele overdekking	-100
 Kort-voor-lang aantal jaren	7,3

Voor aanpassingen in tarief binnen de twee schijven in box 2:

- Sleutel lage tarief: 64 miljoen per procentpunt
- Sleutel hoge tarief: 59 miljoen per procentpunt

Maatschappelijke diensttijd en Defensie

- Besproken is dat het budget voor de Maatschappelijke Diensttijd op de begroting van OCW blijft staan.
- Voor zover de uitgaven aan de diensttijd plaatsvinden bij Defensie, zullen deze worden toegerekend aan de NAVO-norm, wanneer ze passen binnen de criteria die de NAVO daarvoor hanteert.
- Op dit moment gaat het volgens opgaaf van Defensie om (eenmalig) 1,7 mln. Er zit nog een aanvraag in de pijplijn voor 5 mln. (verdeeld over 3 jaar).
- In de tabel in de Voorjaarsnota gaan we daarom uit van de 2,2 miljard (2 miljard hogere uitgaven en 200 miljoen bestaande uitgaven toerekenen).
- Voor de maatschappelijke diensttijd kan een toelichting worden opgenomen dat wordt bezien of en in hoeverre het mogelijk is om maatschappelijke diensttijd toe te rekenen.

Indexatie

- De indexatie is uitgesplitst tussen de (drie) reeksen waarvoor indexeren verplicht is of nodig is en de overige reeksen. Deze reeksen waren in de eerder gecommuniceerde reeksen meegenomen. Gelet op de verschillende vragen is de hoogte van de indexatie opnieuw berekend. Dit is een tweede verklaring.
- Jeugd vanwege de afspraken met gemeenten
- Wml vanwege de afspraak in dit pakket. Bij een hoger Wml kun je niet de indexatie voor Wml in houden.
- Bij Kinderopvang is afgesproken 95% te vergoeden. Ook daarvoor is nodig de indexatie uit te keren.

(in mln., + is saldo belastend)		2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
A	Vpb pillar 2 en dekking (+ = tekort)	0	0	0	0	0	0	0
1.	VPB (te dekken buiten Pillar 2)		971					
2a	VPB: verlagen schijfgrens naar 200.000		-971					
B	Box 3 (+ = tekort)	2.825	-678	-1.721	-2.612	-2.642	-2.630	-2.467
3.	Box 3 bezwaarmakers kosten lastenkant	2.800	369	369				
4.	Box 3 bezwaarmakers kosten uitgavenkant	25	75	100				
5.	Box 3 voorgenomen verhoging HVV terugdraaien		-100	-200	-300	-300	-300	-300
6.	Box 2: twee schijven 26% en 29,5% per 2024		-70	-70	-70	-70	-70	-70
6b.	Aanvullende verhoging Box 2		-38	-38	-38	-38	-38	-38
7.	Box 2: doelmatigheidsmarge van 25% naar 15%		-321	-301	-281	-260	-248	-85
8.	Box 2 en 3: Afbouw AHK met verzamelinkomen				-325	-325	-325	-325
9.	30%-regeling beperken tot Balkenende norm			-17	-34	-85	-85	-85
2b.	VPB: restant verlagen schijfgrens naar 200.000		-300	1.271	-1.271	-1.271	-1.271	-1.271
10.	Algemeen tarief overdrachtsbelasting van 9% naar 10%		-293	-293	-293	-293	-293	-293
C	AOW koppeling 7,5% (+ = tekort)	-561	-47	436	500	530	530	
11.	AOW koppeling 7,5%			1.097	2.251	2.306	2.362	2.362
12.	Afschaffen IOAOW		-346	-701	-1.077	-1.102	-1.128	-1.128
13.	Terugdraaien voorgenomen verhoging ouderenkorting		-159	-390	-618	-618	-618	-618
14.	Afschaffen Fiscale oudedagsreserve (FOR)		-56	-53	-120	-86	-86	-86
D	Defensie (+ = tekort)	-148	199	1.469	1.749	1.332	1.302	1.693
15.	Defensie 2% in 2024 en 2025 en struc. 2,2 mld.		600	1.900	2.200	2.200	2.200	2.200
16.	Toerekenen Defensie		-200	-200	-200	-200	-200	-200
17a.	Indexatie CA-middelen tranche 2022	-117	-345	-547	-610	-638	-648	-276
17b.	Indexatie NGF tranche 2022	-19	-29	-39	-39	-30	-19	
17c.	Indexatie structureel						-31	-31
18.	Indicatief accres effect	-12	173	355	398			
E	WML (+ = tekort)	-658	1.657	958	-209	-222	-124	145
19a.	WML vervroegen naar 2023 in 3 stappen inclusief AOW	2	1.457	908	291	278	266	145
20.	Onbelaste reiskostenvergoeding 1 jaar naar voren		200	200				
21a.	Nationaal Groefonds	-660						
21b.	Klimaatfonds			-50	-300	-300	-230	0
21c.	Transitiefonds			-100	-200	-200	-160	0
Saldo kosten -/- dekking		2.019	617	660	-637	-1.033	-923	-100
Totaal uitgaven (+ = hogere uitgaven)		-781	1.385	2.724	2.713	2.314	2.412	3.072
Totaal lasten (+ = lastenverlichting)		2.800	-768	-2.064	-3.350	-3.346	-3.334	-3.171

TERSTOND

TER BESLISSING

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Begrotingszaken

persoonsgegevens

nota

Verzending Voorjaarsnota 2022 naar AZ

Datum

19 mei 2022

Notanummer

2022-0000151226

Bijlagen

1. Voorjaarsnota 2022

Aanleiding

Op vrijdag 20 mei wordt de Voorjaarsnota 2022 besproken in de Ministerraad. Door middel van deze nota brengen wij u op de hoogte van de laatste besluitvorming en vragen wij uw akkoord voor verzending naar AZ. De definitieve versie van de Voorjaarsnota en de aanbiedingsbrief is bijgevoegd.

Beslispunten

- Bent u akkoord met de onderstaande punten van de besluitvorming?
- Bent u akkoord met het verzenden van de definitieve versie van de Voorjaarsnota 2022 en de aanbiedingsbrief naar AZ?

Kern

- Vanochtend is het politiek overleg over het voorjaar afgerond. Wij vragen uw aandacht voor de volgende wijzigingen in de besluitvorming:
 1. Beide punten over de jonggehandicapenkorting (JGK) en het afbouwen van de dubbele algemene heffingskorting (AHK) in de bijstand in relatie tot de verhoging van het WML zijn verwerkt. De kosten hiervan bedragen 137 miljoen euro incidenteel in 2023 en 2024;
 2. Als dekking voor het totaalpakket wordt 31 miljoen meer ingehouden uit de indexatie van de coalitiemiddelen vanaf 2027 en structureel;
 3. Verder wordt als dekking ingehouden de indexatie op 1/3 van het Nationaal Groefonds. Dit is de indexatie over de plus uit het coalitieakkoord;
 4. Tot slot wordt de overdrachtsbelasting voor niet-woningen met 0,1 procent extra verhoogd (10,1% i.p.v. 10%);
 5. Voor de Defensie en de maatschappelijke diensttijd is het uit te gaan van de 2,2 miljard euro waarmee de 2% wordt behaald in 2024 en 2025. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat ten minste 0,2 miljard euro van de huidige uitgaven op de rijkssbegroting, aanvullend op de huidige toerekening, toe te rekenen zijn aan de criteria van de NAVO-norm. Voor de maatschappelijke diensttijd wordt bezien of en in hoeverre en onder welke voorwaarden dit toe te rekenen is aan Defensie. Dit wordt ook zo verwoord in de VJN.
 6. Met inbegrip van bovenstaande wordt het totaalpakket in een termijn van 8 jaar gedeckt volgens het principe van kort-voor-lang.

TER ADVISERING

Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

DG Rijksbegroting
Directie Begrotingszaken

persoonsgegevens

nota

Adviesnota Voorjaarsnota MR 20/05

Datum
20 mei 2022

Notanummer
2022-0000151023

Bijlagen
geen

Aanleiding

Op vrijdag 20 mei wordt de Voorjaarsnota 2022 vastgesteld in de MR. Deze nota bereidt u voor op deze besprekking. De spreeklijn gaat in op de kernpunten uit de Voorjaarsnota zoals verwoord in de aanbiedingsbrief aan het parlement en de actieve openbaarmaking van de onderliggende adviesnota's bij de aanbieding.

Spreeklijn VJN (voor minister)

- De concept Voorjaarsnota heeft al op vrijdag 22 april in de MR voorgelegd voor besluitvorming.
- De definitieve afronding hebben we toen aangehouden voor de gespreksronde met de fractievoorzitters van de oppositiefracties. Deze ronde hebben de mp en ik afgelopen dinsdag afgerond en ook het overleg met de fractievoorzitters van de coalitiefracties is afgerond.
- Deze nieuwe werkwijze wordt toegelicht in de aanbiedingsbrief bij de Voorjaarsnota. Ook bevat de brief op hoofdlijnen een samenvatting van onze bevindingen en benoemen we de onderwerpen waarvoor brede steun aanwezig is, zoals het verhogen van de Defensie-uitgaven, het in standhouden van de koppeling van de AOW in relatie tot het wettelijk minimumloon en box 3. Ook wordt benoemd waar partijen heel verschillend over denken zoals het klimaat- en stikstofbeleid en de gaswinning in Groningen. Verder worden een aantal aangenomen moties uit de Tweede en Eerste Kamer vermeld waarmee het kabinet met deze Voorjaarsnota invulling aan geeft. De brief bevat een duidelijke uitnodiging om over de voorstellen het publieke debat te voeren.
- Inhoudelijk zijn ten opzichte van 22 april een beperkt aantal wijzigingen aangebracht die zien op de voorstellen rondom de verhoging van het wettelijk minimumloon, de maatschappelijke diensttijd in relatie tot de Defensie-uitgaven en de hoogte van de overdrachtsbelasting voor niet-woningen.
- Met de aanbieding van de Voorjaarsnota wordt het parlement actief geïnformeerd over de onderliggende adviesnota's. De aanleiding hiervoor is tweeledig, namelijk de inwerkingtreding van de Wet Open Overheid per 1 mei jongstleden en de ambitie van het kabinet om de informatievoorziening aan het parlement te verbeteren.
- De werkwijze van actieve openbaarmaking geldt op dit moment alleen voor de categorieën beleidsvorming en wetgeving en wordt nog dit jaar uitgebreid naar alle categorieën Kamerstukken, inclusief begrotingsstukken. De actieve

openbaarmaking bij deze Voorjaarsnota loopt daarop vooruit en past bij de gespreksronde die de mp en ik hebben gemaakt langs alle Kamerfracties.

- Verder is relevant dat bij het recente maatregelenpakket over koopkracht en de gestegen energieprijzen het parlement alle informatie heeft ontvangen die ook was gedeeld met de fracties van de coalitie. Dat zal ook nu weer het geval zijn zodat alle fracties over dezelfde informatie beschikken.
- De stukkenset bestaat daarmee uit de informatie die door ambtelijk Financiën is voorbereid en gedeeld met de fracties van de coalitie, de advisering over de budgettaire besluitvorming aan de uitgavenkant van de begroting, het lastenkader en het begrotingsbeleid in relatie tot de Voorjaarsnota. De stukkenset is bewust afgebakend tot stukken van Financiën.
- In de aanbiedingsbrief verwijst ik voor de volledigheid naar het voorstel voor de beleidslijn die de minister van BZK voor aanvang van het zomerreces zal aanbieden aan het parlement en daaraan voorafgaand nog in deze MR zal worden besproken.

Spreeklijn uitspraak Hoge Raad box 3 (voor staatssecretaris)

- Vandaag heeft de HR een uitspraak gedaan over de vraag of mensen die geen bezwaar hebben gemaakt ook onder het rechtsherstel zou moeten vallen. De VJN heeft vanwege het moment van de uitspraak nog geen rekening kunnen houden met uitspraak van de Hoge Raad. Het kabinet zal de uitspraak nauwkeurig gaan bestuderen en bezien wat de implicaties hiervan zijn voor het rechtsherstel. Uiterlijk met Prinsjesdag komt het kabinet hierop terug.

Bij vragen:

Verdiepend antwoord als HR aangeeft dat er geen rechtsherstel geboden hoeft te worden

- Vanuit juridisch oogpunt is het niet noodzakelijk om rechtsherstel te bieden aan niet-bezuwaarmakers van wie de aanslag op 24-12-2021 of 14-06-2021 nog niet vaststond.
- We gaan als kabinet de uitspraak nu eerst nauwkeurig bestuderen en daarna een besluit nemen over deze vraag.

Verdiepend antwoord als de HR aanheeft dat er wel rechtsherstel geboden moet worden

- Ik wil de uitspraak eerst nauwkeurig bestuderen. Onderdeel daarvan is dat zorgvuldig moet worden bezien hoe rechtsherstel moet worden geboden en hoe hieraan uitvoering aan kan worden gegeven.
- Deze hele operatie vindt plaats in fasen en loopt in de huidige planning tot november. Dit vraagt veel van de Belastingdienst. Voor eventueel rechtsherstel voor deze groep niet-bezuwaarmakers zal in de toch al onder druk staande planning nog gezocht moeten worden naar ruimte, waarbij voor met name het belastingjaar 2017 geldt dat herstel nog tijdig in 2022 plaats moet vinden.

Toelichting

Op het moment van schrijven van deze nota was de Voorjaarsnota nog niet gedeeld met de departementen. We hebben dus nog geen volledig beeld van de mogelijke discussiepunten tijdens de MR. Mochten er nog aanvullende politieke punten opspelen dan laten we deze weten.

VWS:

- MVWS stelt eenheid kabinetsbeleid
eenheid kabinetsbeleid
- U kunt hiermee instemmen. eenheid kabinetsbeleid
eenheid kabinetsbeleid
 - Het argument van MVWS is eenheid kabinetsbeleid
eenheid kabinetsbeleid
 - Voor ons is het belangrijker dat de afspraak expliciet staat dan het opnemen in de Voorjaarsnota an sich.

BZK:

- Deze week heeft ambtelijk overleg plaatsgevonden over het accres voor 2026 en verder. MBZK en de staatssecretaris hebben eenheid kabinetsbeleid
eenheid kabinetsbeleid We verwachten niet dat MBZK dit onderwerp in de MR opbrengt.

EZK/DEF:

Q:

- Mogelijk brengen MEZK en MDEF in eenheid kabinetsbeleid
eenheid kabinetsbeleid
- EZK wil op deze zeggenschap over de middelen houden, en stelt dat bij een goede vormgeving de middelen ook op deze wijze kunnen meetellen voor de 2%.

A:

- U kunt aangeven dat de intensivering van Defensie en de dekking vanuit het Nationaal Groefonds onderdeel uitmaken van de integrale besluitvorming.
- De ombuiging op het NGF en de intensivering bij Defensie kunnen niet één op één aan elkaar gekoppeld worden.
- Bovendien gaat het verzoek in tegen de systematiek van het NGF, omdat hierbij op voorhand een deel van het NGF-budget wordt gereserveerd. Voor een goede werking van het NGF is van belang dat alleen de beste voorstellen in een ronde worden toegekend. Een dergelijke reservering drukt in tegen de integrale beoordeling van de commissie NGF.
- Concluderend is het niet wenselijk om nu terug te komen op de integrale besluitvorming.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.